

Ås kommune
www.as.kommune.no

HANDLINGSPROGRAM MED ØKONOMIPLAN FOR 2012–2015

Rådmannens forslag 28.10.11

Ås sentrum skal bli mer attraktivt.

Planleggingen av etableringen av NVH og VI er i full gang.

Skal Moer sykehjem utvides for å møte veksten i antall eldre?

Ett kuttforslag er å nedlegge Brønnerud skole.

Ås kommune
Miljø, mangfold og muligheter

INNHold

1.0 Hovedtrekk og profil i handlingsprogrammet	4
1.1 Innledning	4
1.2 Sentrale utfordringer	4
2.0 Forutsetninger for handlingsprogramperioden	6
2.1 Statsbudsjettet 2012	6
2.2 Befolkningsutvikling 2012 – 2015	10
3.0 Fokus i handlingsprogrammet	13
3.1 Plan- og rapporteringssystemet	13
3.2 Samfunn, folkehelse og miljø	13
3.3 Brukere	18
3.4 Medarbeidere	19
3.5 Økonomi	21
3.5.1 Driftsbudsjett.....	24
3.5.2 Investeringer.....	30
3.5.3 Fellesinntekter og fellesutgifter.....	35
4.0 Tjenesteområdene.....	38
4.1 Oppvekst og kultur.....	38
4.1.1 Barnehager og skoler	42
4.1.2 Fritidstilbud, kulturskole, bibliotek og kulturhus	50
4.1.3 Voksenopplæring og flyktningtjenesten.....	56
4.2 Helse og sosial	60
4.2.1 Pleie og omsorg.....	64
4.2.2 Sosial.....	71
4.2.3 Helsetjenester.....	75
4.3 Tekniske tjenester	80
4.3.1 Bygg og regulering	83
4.3.2 Friluftsliv, nærmiljø og idrett	86
4.3.3 Teknisk service og infrastruktur.....	87
4.3.4 Eiendomsforvaltning	90

4.4 Rådmannens stab og støttefunksjoner	94
4.4.1 Organisasjons- og personalavdelingen	94
4.4.2 Økonomi	95
4.4.3 Lokalsamfunnsutvikling	97
4.4.4 Kommunikasjon og service	100

Vedlegg

- Vedlegg 1: Nye planer og planer som skal rulleres i 2012
- Vedlegg 2: Oppvekst og kulturetaten, budsjetttrammer og konsekvenser
- Vedlegg 3: Helse og sosialetaten, budsjetttrammer og konsekvenser
- Vedlegg 4: Teknisk etat, budsjetttrammer og konsekvenser
- Vedlegg 5: Sentraladministrasjonen, budsjetttrammer og konsekvenser
- Vedlegg 6: Budsjett fellesinntekter – utgifter *
- Vedlegg 7: Budsjettskjema 1A, 1B og 2A
- Vedlegg 8: Hovedoversikt drift og investering
- Vedlegg 9: Oversikt over årsverk, nye stillinger og omgjøringer
- Vedlegg 10: Kommunale avgifter og gebyrer
- Vedlegg 11: Totaloversikt funksjoner 2012
- Vedlegg 12: Interkommunalt samarbeid i Follo, oversikt over diverse organer
- Vedlegg 13: Forslag til årsbudsjett 2012 og handlingsprogram for kirken 2012 – 2015
- Vedlegg 14: Budsjett for kontroll og tilsyn

1.0 Hovedtrekk og profil i handlingsprogrammet

1.1 Innledning

Foreliggende handlingsprogram med økonomiplan tar utgangspunkt i de overordnede mål og strategier som er fastlagt i kommuneplan (2011 – 2023). Det er tatt utgangspunkt i de fire fokusområdene Samfunn, Brukere, Økonomi og Medarbeidere. Innholdet i disse fokusområdene er beskrevet i kapittel 3. I kapittel 4 beskrives tjenesteområdenes utfordringer og tiltak i forhold til disse fokusområdene.

Dokumentene bygger på den prosessen som startet med økonomikonferansen med formannskapet og hovedutvalgene i mai og som fortsatte i hovedutvalgene med en diskusjon og konkretisering innenfor de respektive ansvarsområdene i august. Prosessen ble avsluttet med informasjon fra rådmannen om arbeidet med budsjett og økonomiplan i formannskapet 26.oktober.

Sak i formannskapet 8.6.2011 om arbeidet med handlingsprogram og økonomiplan, samt foreløpige økonomiske rammer har vært et viktig grunnlag i arbeidet. Formannskapet fattet på møte følgende vedtak:

1. *Arbeidet med plan- og budsjettprosessen gjennomføres som beskrevet i saksutredningen.*
2. *De foreløpige økonomiske rammene for 2012 er i 1000 kr:*

<i>Sentraladministrasjonen:</i>	<i>66 128</i>
<i>Oppvekst og kultur:</i>	<i>299 815</i>
<i>Helse- og sosial:</i>	<i>224 300</i>
<i>Teknikk og miljø:</i>	<i>86 127</i>

1.2 Sentrale utfordringer

Budsjettet for 2012 viser et netto driftsresultat på 0,2 %. Dette er en nedgang fra budsjett 2011 og skyldes en kombinasjon av lav vekst i frie inntekter og høy kostnadsvekst. Denne kostnadsveksten skyldes økte kostnader til lønn og pensjonsutgifter, konsekvenser av tidligere politiske vedtak, samt tiltak som følge av nye lover og forskrifter. Rådmannen foreslår ingen nye tiltak utover dette som øker netto kostnader for kommunen. Et netto driftsresultat på 0,2 % innebærer at kommunen ikke har noen buffere til å møte uforutsette behov, og ikke kan sette av midler til fremtidige behov og investeringer. Med gjeldende budsjettforslag må det brukes av disposisjonsfondet for å få budsjettet i balanse.

Ås kommune står ovenfor store økonomiske utfordringer og har et omstillingsbehov i planperioden tilsvarende ca 20 til 30 mill. kr. Dette krever større strukturelle endringer i eksisterende tjenesteproduksjon, samt at veksten i tjenestebehov møtes uten tilsvarende kostnadsvekst. Organisering og lokalisering av tjenester må vurderes med sikte på å øke effektiviteten. Videre må nivået på tjenester vurderes. Det er viktig at det gjøres reelle og varige innsparinger. Dersom man ikke gjør dette nå, vil utfordringene møte oss år etter år.

Noen av forslagene som fremmes vil medføre redusert bemanningsbehov på enkelte områder. Reduksjon i bemanningsbehov vil søkes løst ved at ansatte får endret arbeidsted, eventuelt andre arbeidsoppgaver.

Rådmannen vil understreke at dette arbeidet må komme i gang raskt. Det foreslås derfor allerede nå strukturelle endringer på skolesektoren. Videre har rådmannen startet opp et prosjekt med å vurdere mer effektiv bruk av administrasjonslokaler. Innen helse og omsorg vil det være høyt fokus på mest mulig effektiv implementering av Samhandlingsreformen.

Med utgangspunkt i kommuneplan 2011 – 2023 og gjeldende handlingsprogram er følgende innsatsområder prioritert innenfor de ulike tjenesteområdene:

Oppvekst og kultur

Kultur

- Utvikle kulturhuset i Ås sentrum til en sentral møteplass for kulturlivet i Ås.

Kvalitet

- Arbeide for at barn og unge opplever helhet og sammenheng i sin læring.

Skolestruktur

- Planlegge utbygging av Solberg skole
- Ferdigstille "Skolebruksplanen" og følge opp denne.

Helhetlig og utvidet skoledag

- Gjennomgang av innhold, økonomi og struktur på SFO.

Helse og sosial

Ny helse og omsorgslov fra 1.1.2012 (Samhandlingsreformen)

- Planlegge, og gjennomføre hvordan Ås kommune vil satse og prioritere i forhold til nye oppgaver og nye muligheter.
- Effektiv implementering av Samhandlingsreformen

Ny Folkehelselov fra 1.1.2012

- Planlegge og gjennomføre hvordan Ås kommune skal satse og prioritere i forhold til nye oppgaver og nye muligheter.

Demografisk utvikling

- Planlegge utbygging av eldreomsorgen.

Forebygge fattigdom

- Etablere et tverrfaglig samarbeid for å bekjempe fattigdom og finne tiltak som kan bidra til å redusere fattigdom i barnefamilier.

Tekniske tjenester

- Gjennomgang av tiltak for å redusere kommunens eiendomsutgifter.
- Redusere forfallet i bygningsmassen.
- Redusere forfallet på kommunale veier (særlig asfalterte veier).

- Oppgradere lysarmatur på kommunale veier og i lysløypene og installere pålagte. målere (Kvikksølvlamper blir ulovlig å omsette fra 2015).
- Implementere anbefalingene gitt i rapport om organisering av eiendomsavdelingen.

Rådmannens stab og støttefunksjoner

Lokalsamfunnsutvikling

- Utvikle Ås sentrum gjennom følgende tiltak:
  - Utarbeide en områderegulering for Ås sentrum
  - Utarbeide en veg- og gateplan for sentrum og følge opp denne
  - Etablere fjernvarme i sentrum
  - Etablere et sentrumsforum
- Bidra i arbeidet med utforming av reguleringsplan for campus og senter for husdyrforsøk.
- Sette i gang et strategisk planarbeid med aktører i Ås sentrum og universitetet som skal resultere i mål, tiltak og handling knyttet til de næringspolitiske satsingsområdene *Utvikling av Ås sentrum og Etablering av kunnskapsbedrifter i Ås.*

Medarbeidere

- Videreutvikle en ny arbeidsgiverstrategi
- Videreføre arbeidet med helse som satsningsområde og implementering av ny IA-avtale.

Økonomi

- Analysere potensialet for innsparinger i kommunenes totale utgifter gjennom strukturelle endringer, herunder organisering av tjenester og eiendomsstruktur.
- Videreføre arbeidet med effektivisering av administrative arbeidsprosesser.
- Videreføre et høyt fokus på økonomistyring.
- Utnytte inntekspotensialet, med fokus på store inntektsposter.
- Ha økt fokus på innkjøp.

Service og kommunikasjon.

- Innføre fullelektronisk arkiv.
- Etablere effektive integrasjoner mellom ulike datasystemer i kommunen / Follo.

2.0 Forutsetninger for handlingsprogramperioden

2.1 Statsbudsjettet 2012

Det økonomiske opplegget for kommunesektoren i 2012

Regjeringen legger i statsbudsjettet 2012 opp til en realvekst i kommunesektorens samlede inntekter i 2012 på 5 mrd. kr. Av veksten i samlede inntekter er 3,75 mrd. kr frie inntekter. Det tilsvarer en realvekst på 1,3 %

Pris- og lønnsvekst for kommunesektoren i 2012 er anslått til 3,25 %. Lønnsveksten er anslått til 4 %.

Veksten i frie inntekter må ses i sammenheng med økte utgifter for kommunesektoren knyttet til befolkningsutviklingen. Beregninger utført av TBU i mars indikerte at kommunesektoren kunne få merutgifter i 2012 på om lag 2,5 mrd. kroner pga den demografiske utviklingen. I juni la SSB fram nye befolkningsframskrivninger som viser noe høyere befolkningsvekst framover. De nye framskrivningene innebærer en oppjustering av merutgiftene til om lag 2,9 mrd. kroner. Dette er utgifter som må dekkes av sektorens samlede inntekter. Merutgifter på grunn av befolkningsutviklingen som må dekkes av frie inntekter kan anslås til om lag 2,5 mrd.

I 2012 forventes pensjonskostnadene å øke med om lag 1 mrd. kr utover det som er kompensert gjennom deflatoren. Dette må også dekkes av veksten i de frie inntektene i 2012.

Regjeringen sier at vekst i frie inntekter "skal bidra til å dekke" økte demografi og økte pensjonskostnader. Det betyr imidlertid ikke at det dekker kostnadsveksten som følge av dette i sin helhet. Kommunene må derfor selv dekke deler av disse utgiftene gjennom omstilling og effektivisering.

Konsekvenser for Ås kommune

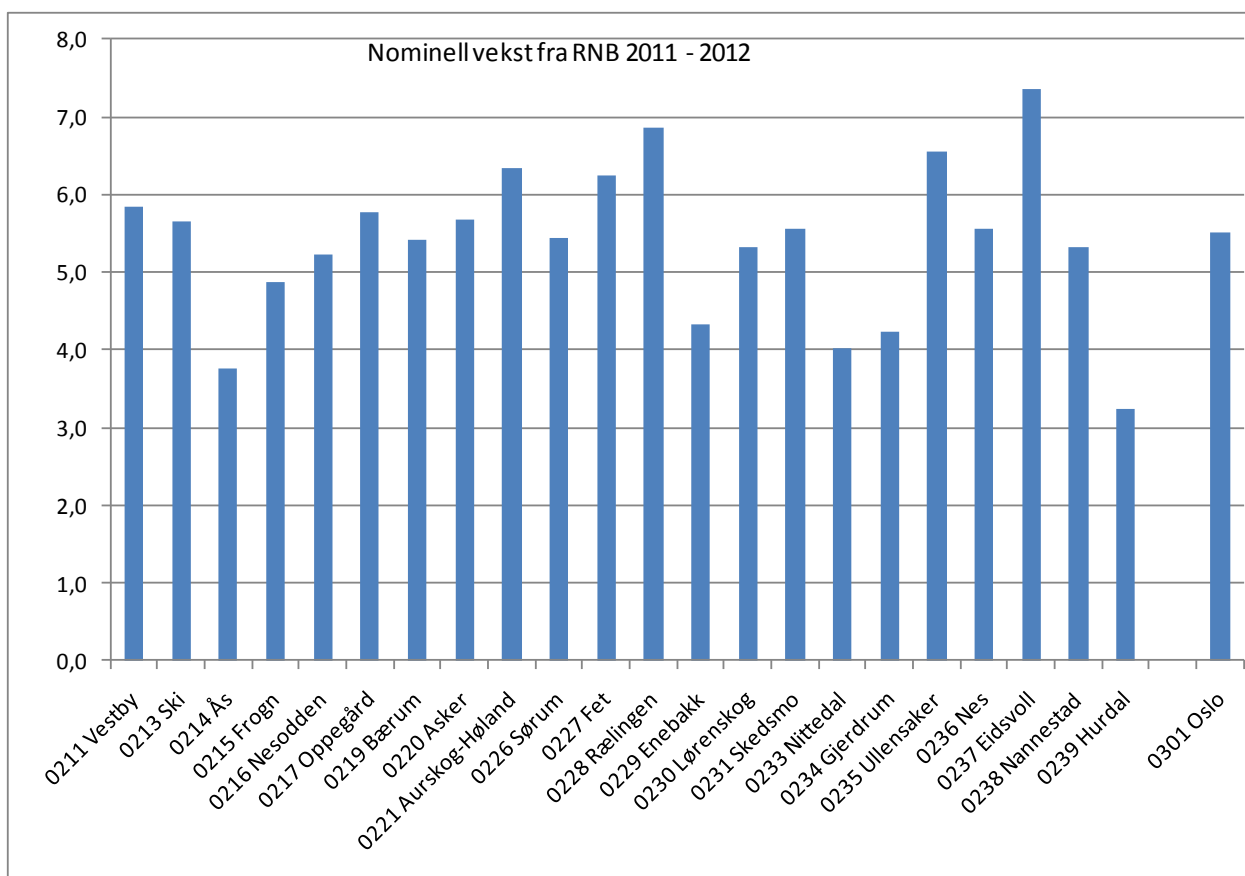
Ås kommune får en vekst i frie inntekter på 3,8 % i forhold til revidert nasjonalbudsjett 2011, mens anslått pris og lønnsvekst utgjør 3,25 %. Dette innebærer en realvekst for Ås kommune på 0,55 % (3,8 – 3,25) eller ca 3,6 mill. kr. Realveksten skal dekke:

- Alle nye tiltak
- Økning i tjenester som følge av demografisk utvikling
- Økte pensjonskostnader utover ordinær lønnsvekst

Kun økningen i pensjonskostnader anslås å ligge over 3,6 mill. kr i 2012. Dette betyr at alle nye tiltak og konsekvensjusteringer må finansieres gjennom omprioriteringer.

Lav vekst i frie inntekter som følge av redusert utgiftsbehov

Ås kommune får en lav vekst i frie inntekter sammenlignet med andre kommuner i Akershus:

Tab 1: Vekst i frie inntekter for kommuner i Akershus

Bakgrunnen for dette er todelt. For det første får Ås kommune et trekk i rammetilskuddet som følge av at beregnet utgiftsbehov går ned fra 0,961 til 0,946. Utgiftsbehovet beregnes ut fra en rekke demografiske og sosioøkonomiske kriterier og sier noe om kommunens totale utgiftsbehov. En indeks på 1,0 innebærer at vektet utgiftsbehovet i kommunen samlet sett er likt som for landsgjennomsnittet. Ås kommune har et utgiftsbehov på 0,946, noe som innebærer at utgiftsbehovet ligger 3,9 % under landsgjennomsnittet. Dette gir Ås kommune isolert sett et trekk i rammetilskudd på 39 mill. kr. Til sammenligning fikk Ås kommune i 2011 et trekk på 26,5 mill. kr som følge av lavere utgiftsbehov enn landsgjennomsnittet.

Redusert veksttilskudd

Den andre årsaken til den lave inntektsveksten er at ÅS kommune får en reduksjon i veksttilskuddet fra 7,66 mill. kr i 2011 til 5,48 mill. kr i 2012. Veksttilskuddet er en kompensasjon for kommuner med særskilt høy befolkningsvekst. Tilskuddet gis til kommuner som de tre siste årene har hatt en befolkningsvekst utover 1,75 % gjennomsnittlig vekst. Ås kommune er fortsatt en såkalt vekstkommune, men veksten avtar noe i forhold til tidligere år. Dette gir kommunen redusert rammetilskudd og dertil behov for å tilpasse kostnadsnivået i kommunen.

Nærmere om endringer for de enkelte sektorer

Samhandlingsreformen

Nye lover som følge av samhandlingsreformen trer i kraft 1. januar 2012. Regjeringen understreker at Samhandlingsreformen en retningsreform, det vil si at endringene skal skje over flere år. Kommunene kan derfor tilpasse seg reformen over tid.

Kommunene får overført 5,6 milliarder gjennom rammetilskuddet som følge av reformen. Midlene fordeles etter en egen kostnadsnøkkel i inntektssystemet. Nøkkelen ble presentert i kommuneproposisjonen 2012, og består av alderskriterier som er vektet sammen med bakgrunn i hvordan de faktiske utgiftene (sykehusforbruk) fordeler seg mellom ulike aldersgrupper.

Ås kommune får tilført 17,6 mill. kr til samhandlingsreformen gjennom rammetilskuddet.

Kommunal medfinansiering og utskrivningsklare pasienter

Fra 1. januar innføres kommunal medfinansiering av sykehusopphold.

Kommunen betaler 20 % av sykehusregningen for medisinske behandlinger og alle aldersgrupper. Det vil imidlertid ikke gjelde operasjoner, fødsler, nyfødttbehandling og kostbare biologiske legemidler. Videre vil det være et tak på 30 000 kroner for enkeltopphold. Det overføres 5 mrd. kroner fra de regionale helseforetakene til kommunal medfinansiering. Midlene overføres gjennom rammetilskuddet.

Det overføres 560 mill. kroner fra helseforetakene til kommunene i forbindelse med betalingsansvaret for utskrivningsklare pasienter. Beløpet baserer seg på en døgnpris per oppholdsdøgn på 4 000 kroner og 140 000 liggedøgn

I tillegg overføres det 262 mill kroner til å starte oppbyggingen av plasser til øyeblikkelig hjelp / døgnopphold. Dette er en plikt som etter planen vil tre i kraft fra 1. januar 2016.

Oppbyggingen trappes gradvis opp over de neste fire årene. Finansieringen av denne oppbyggingen blir fordelt på to kilder:

- 50 % av beløpet fordeles som øremerket tilskudd etter søknad
- 50 % tilføres konkrete prosjekter gjennom krav om direkte bidrag fra de regionale helseforetakene til kommunene.

Kommunene kan i tillegg søke Husbanken om investeringstilskudd til dette formålet. Dette følger da søknadsprosedyren til tilskuddsordningen til omsorgsboliger og sykehjemsplasser.

Dagaktivitetstilbud for demente

Det foreslås et nytt øremerket tilskudd til etablering av dagaktivitetstilbud for demente på 150 mill. kroner. Dette skal gi rom for 2 300 dagaktivitetsplasser og gi et dagtilbud til rundt 5 000 personer med demens for landet totalt sett. Årsverk til dagtilbudene må dekkes innenfor veksten i frie inntekter.

Skole – innføring av 1,5 timer valgfag

Regjeringen foreslår innføring av 1,5 timer valgfag på 8. trinn fra høsten 2012.

Kommunale merutgifter i 2012 er beregnet til 64,6 mill. kroner, og det foreslås at kommunene kompenseres for merutgiftene gjennom en tilsvarende økning av rammetilskuddet. Det tas sikte på å utvide tilbudet til 9. trinn fra høsten 2013 og 10. trinn fra høsten 2014.

Barnehager

Regjeringen foreslår å videreføre maksimalprisen for foreldrebetaling på samme nominelle nivå som i år, dvs 2330 kr per mnd. for en heltidsplass. Det foreslås derfor å bevilge 240,6 mill. kr til dette over rammetilskuddet.

Regjeringen foreslår å øke minimumstilskuddet til ikke-kommunale barnehager fra 91 % til 92 % fra 1. august 2012. Regjeringen foreslår å bevilge 28,5 mill. kroner til formålet over rammetilskuddet. Kommunestyret i Ås har vedtatt en høyere tilskuddssats, men Ås kommune får kun kompensert for et tilskudd tilsvarende 92 %.

Omlegging av kontantstøtten

Det foreslås å legge om kontantstøtteordningen, slik at ordningen avvikles for toåringer fra 1. august 2012 og at det fra samme tidspunkt innføres aldersdifferensierte satser for ettåringer. Som kompensasjon for økt barnehageetterspørsel som følge av omleggingen av kontantstøtten økes rammetilskuddet til kommunene med 91,9 mill. kroner i 2012.

Barnevern

Øremerket tilskudd til barnevernstjenesten videreføres, og utvides med 50 mill. kroner.

2.2 Befolkningsutvikling 2012 – 2015

Pr 31.12.2010 var det 16 733 innbyggere i Ås kommune. Dette er en økning på 2,1 % fra 31.12.2009. Tabell 2 viser den reelle befolkningsveksten i perioden 2007 - 2010 og befolkningsprognosen i perioden 2011 – 2015, basert på 2010 statistikken. Denne prognosen baserer seg på en gjennomsnittlig befolkningsvekst på 2 % pr. år som er forutsatt i gjeldende kommuneplan (2011 – 2023).

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
	Reelle tall				Prognose basert på 2009 statistikk				
0 år	205	210	197	211	211	218	227	234	237
1-5 år	1046	1086	1149	1138	1182	1196	1233	1240	1249
6-12 år	1529	1533	1528	1531	1536	1613	1617	1707	1754
13-15 år	703	707	708	688	692	679	722	693	717
16-18 år	699	722	729	716	719	722	721	729	710
19-24 år	1072	1189	1322	1372	1345	1386	1403	1395	1390
25-66 år	8373	8674	8926	9171	9300	9539	9734	9894	10032
67-79 år	1201	1229	1289	1347	1395	1442	1537	1609	1667
80-89 år	433	444	470	480	518	527	532	542	563
90 år +	63	69	68	79	88	109	123	129	127
Alle aldre	15324	15863	16386	16733	16986	17431	17849	18172	18446
Abs vekst	451	539	523	347	253	445	418	323	274
%-vis vekst	3,0 %	3,5 %	3,3 %	2,1 %	1,5 %	2,6 %	2,4 %	1,8 %	1,5 %

Tab 2: Reell befolkningsvekst i perioden 2006 - 2010 og befolkningsprognosen i perioden 2010 - 2015.

Befolkningsutviklingens konsekvenser for tjenestetilbudet

Behov for barnehageplasser

Ås har til sammen 1107 barnehageplasser, fordelt på 673 i Ås sentralområdet og 434 i Nordby. Disse plassene er igjen fordelt mellom barn under og over 3 år. Som tabellen under viser er kapasiteten i Nordby utnyttet maksimalt. Det er imidlertid ikke behov for mange flere plasser i planperioden. Dette behovet kan dekkes ved å opprette en avdeling med inntil 20 barn i den gule trebygningen ved Nordby skole eller bygge ut skjulet på Solbergtunet barnehage. Dette vil bli vurdert i forbindelse med barnehagebehovsplanen og er ikke lagt inn i handlingsprogrammet.

Med en dekningsgrad på 95 % vil behovet for ny barnehage være til stede fra 2012/2013 i sentralområdet. Kommunen har tomt til barnehage på Dyster Eldor som bør vurderes utbygget til barnehagestart i 2014. Alternativet er å vurdere en utbygging av Søråsteigen barnehage.

	2011	2012	2013	2014	2015	Barnehagekapasitet
Antall barn i sentralområdet	713	727	750	766	792	673
95 % i sentralområdet	677	691	713	728	752	
Nordbyområdet	469	469	483	471	457	434
95 % i Nordbyområdet	446	446	459	447	434	
Totalt antall barn i Ås	1182	1196	1233	1237	1249	1107
95 % av antall barn i Ås	1123	1136	1171	1175	1187	

Tab 3: Befolkningsutviklingen for aldersgruppen 1-5 år fordelt på Nordby og Ås sentralområdet ved 2 % befolkningsvekst i gjennomsnitt pr år i perioden 2011 – 2015, sett opp mot barnehagekapasitet. Data pr 31/12 hvert år.

Behov for elevplasser

Tabell 4 viser veksten i aldersgruppen 6 -12 år og 13 -15 år i de ulike skolekretsene ved en befolkningsvekst på 2 % i gjennomsnitt pr år i perioden 2011 - 2015.

Skolekapasiteten på Solberg, Sjøskogen og Rustad vil i henhold til denne prognosen bli utfordret i perioden 2012 – 2015, og det vil bli behov for å vurdere utvidelser av disse skolene. Det vil bli framlagt en egen skolebruksplan som vil vise skolenes status, samt behov og mulighet for utbygging.

	2011	2012	2013	2014	2015	Skolekapasitet
Nordby	290	296	288	304	299	360
Sjøskogen	210	222	235	234	248	250
Solberg	156	171	171	186	185	170
Brønnerud	113	121	114	125	122	175
Åsgård	321	338	323	348	374	392
Rustad	341	359	375	390	394	392
Kroer	105	106	111	120	132	175
Nordbytn US	287	306	323	313	318	360
Ås US	355	373	399	380	399	540

Tab 4: Befolkningsutviklingen for aldersgruppen 6-12 år og 13-15 år fordelt på skolekretsene i Ås ved 2 % befolkningsvekst i gjennomsnitt pr år i perioden 2011 – 2015 sett opp mot skolekapasitet. Data pr 31/12 hvert år. Skolekapasiteten i tabellen er satt lokalt. Nye skolekapasitetstall blir utarbeidet i skolebruksplanen.

Behov for heldøgns pleie- og omsorgsplasser

Tabell 5 viser prognosen for aldersgruppen over 80 år og behov for opptrapping av antall plasser i boliger med heldøgns pleie og omsorg i forhold til en dekningsgrad på 20 %. Nasjonale føringer anbefaler 25 % dekning, men Ås kommune har vedtatt 20 % dekningsgrad, og dette har vært ansett som tilstrekkelig. Rådmannen foreslår nå en ytterligere reduksjon i dekningsgraden. Kommunens økonomiske situasjon tilsier at det vil være meget vanskelig å legge til grunn de nasjonale føringer på 25 % dekning. Om det etableres nytt lovverk med rett på sykehjemsplass, vil kommunens planer og prioriteringer måtte endres. Dette er et behov som kan endre seg i takt med eldre-befolkningens helse og levekår. Kommunen vil løpende vurdere hvilke boformer og tjenestetilbud som er mest hensiktsmessig for å ivareta behovene.

År	Antall innbyggere over 80 år:	Totalt antall plasser med 20 % dekningsgrad:	Mangler plasser ift "2011-kapasitet" med 20 % dekning:
2012	636	127	20 plasser
2013	655	131	24 plasser
2014	671	134	27 plasser
2015	690	138	31 plasser

Tab 5: Tabellen viser prognosen for aldersgruppen over 80 år og behov for opptrapping av antall plasser i boliger med heldøgns pleie- og omsorgstjenester i forhold til en dekningsgrad på 20 %.

I planperioden er det nødvendig å øke antall boliger med heldøgns bemanning. Det skal raskt etableres ett nytt bokollektiv for personer med demens på Moer, planlagt med 15 plasser (12 skjermede plasser og 3 forsterkede plasser) og et nytt dagsenter for personer med demens.

Videre må det bygges ut nye sykehjemsplasser trinnvis, med første byggetrinn i 2015. Etablering av nye omsorgsboliger (evt m/ bemanning), bør utredes videre i 2012.

3.0 Fokus i handlingsprogrammet

Handlingsprogrammet bygger på kommuneplanen. Kommuneplanen beskriver mål for utviklingen i kommunen og er retningsgivende for sektorenes planlegging. Gjeldende kommuneplan for Ås ble vedtatt av kommunestyret i april 2011 og gir føringer for perioden 2011-2023.

Kommunens handlingsprogram, som rulleres årlig, samordner tjenesteområdenes virksomhet de nærmeste fire åra og skal bidra til å virkeliggjøre kommuneplanen og visjonen "Ås – miljø, mangfold og muligheter".

3.1 Plan- og rapporteringssystemet

Kommunen bruker balansert målstyring som redskap for kommunens styring og rapportering. Plan- og rapporteringssystemet bygger på de fire fokusområdene samfunn, brukere, medarbeidere og økonomi. Under hvert av disse fokusområdene er hovedmålene i kommuneplanen plassert. De "kritiske suksessfaktorene" viser på hvilke områder kommunen må lykkes for å nå hovedmålene.

Hvert tjenesteområde har utarbeidet sitt lokale målkart som viser kritiske suksessfaktorer, måleindikatorer og et ambisjonsnivå som forteller hvilket resultat kommunen ønsker å oppnå og hva som anses som et "godt nok" resultat. Gjennom måleindikatorerne måles resultater for å avdekke hvor godt kommunen lykkes.

Bruken av fokusområder i målekartene bidrar til at den enkelte virksomhet kan se betydningen av egen innsats og måloppnåelse i en helhetlig sammenheng. Ikke bare i forhold til økonomiske parametere, men også i forhold til utvikling av Ås-samfunnet, brukernes opplevelse av tjenestene og medarbeidernes tilfredshet.

Nedenfor beskrives målene innenfor de fire fokusområdene og hva som er kritisk for å lykkes i å oppnå målene.

3.2 Samfunn, folkehelse og miljø

Fokusområde samfunn, folkehelse og miljø skal sikre oppmerksomheten om kommunen som samfunnsaktør og pådriver for en god og bærekraftig utvikling av lokalsamfunnet. Kommunen har definert følgende hovedmål under dette fokusområdet:

Ås kommune har en bærekraftig samfunnsutvikling, som sikrer livskvalitet og livsgrunnlag i dag og i fremtiden.

Kritisk for å lykkes i å oppnå hovedmålet er:

- Levende lokaldemokrati og samfunnsliv
- Livsstil som bidrar til god fysisk og psykisk helse
- Gode bo- og nærmiljøer
- Trygghet og tilhørighet
- Bærekraftig forvaltning av miljø og naturressurser

Levende lokaldemokrati og samfunnsliv

Kommunen ønsker å være pådriver og tilrettelegger for utvikling av lokalsamfunnet. Dette forutsetter at kommunen spiller på lag med innbyggerne og at innbyggerne engasjerer seg.

Prioriterte områder:

Aktivt organisasjons- og foreningsliv

Organisasjons- og foreningslivet er viktige byggesteiner i et lokalsamfunn, og påvirker lokalsamfunnets evne til å løse sine utfordringer. Kommunen vil involvere frivillig sektor i planprosesser og gjennomføring av tiltak som bidrar til utvikling av lokalsamfunnet.

Åpne beslutningsprosesser

Beslutningsprosesser skal være åpne og invitere til dialog. Innbyggernes kunnskaper og synspunkter styrker beslutningsgrunnlaget. Det må legges til rette for dialog og medvirkning, men også skapes realistiske forventninger til hva medvirkning innebærer. Konsekvenser må belyses, og vurderinger og beslutninger må gjøres kjent.

Medvirkning fra barn og unge

Kommunen har et spesielt ansvar for å gi barn og unge mulighet til å delta i et levende lokaldemokrati. Barn og unges kommunestyre og elevråd er viktige arenaer for medvirkning. Kommunen skal sammen med barn og unge videreutvikle disse arenaene slik at barn og unge kan påvirke beslutninger som angår dem.

God tilgjengelighet for alle

For at alle skal kunne delta i lokalsamfunnet, må alle innbyggerne få muligheten til å benytte seg av de tilbudene som finnes. Det forutsetter god tilgjengelighet til offentlige og publikumsrettede bygg, til arbeidsplasser, transportmidler, informasjon og tjenester. Ås kommune vil legge til grunn prinsippet om universell utforming ved utvikling av lokalsamfunnet.

Riktig bruk av IKT

Ås kommune skal igjennom riktig bruk av IKT oppnå økt tilgjengelighet og ønsker derfor å sette fokus på utvikling av elektroniske innbygger- og brukertjenester, integrering og samhandling mellom eksterne og interne systemer, programmer og infrastruktur. Gjennom bruk av teknologi kan en skape en enklere hverdag for kommunens innbyggere og gi dem muligheten til å engasjere seg. Kommunen skal ta i bruk nye sosiale media som chat, blogg og Facebook.

Livsstil som bidrar til god fysisk og psykisk helse

På tross av en positiv utvikling i Norge med økende levealder, er det store utfordringer på folkehelseområdet. Det er store helseforskjeller mellom kjønn, sosiale lag og etniske grupper.

Grunnlaget for sunn livsstil legges dels gjennom måten samfunnet utformes på og dels gjennom den enkeltes valg. Det er nær sammenheng mellom folks livsstil og helse. Alle kan bidra til å forebygge sykdom og helseplager. Sunt kosthold og fysisk aktivitet har positiv effekt, og selv små endringer i riktig retning kan forebygge livsstilssykdommer.

Prioriterte områder:

Universell utforming

Alle skal ha mulighet for samfunnsdeltakelse på egne premisser. Universell utforming handler om at omgivelsene planlegges og utformes slik at det stilles lavest mulig krav til den enkeltes funksjonsnivå. Boliger, gater, møteplasser, privat- og offentlig service, handel

og arbeidsplasser skal i størst mulig grad formes med tanke på hele spekteret av menneskers funksjonsevne.

Fysisk aktivitet og kosthold

Hverdagen byr på muligheter for fysisk aktivitet. Idrettsanlegg og nærmiljøanlegg skal være tilgjengelige for organisert og uorganisert aktivitet og trening. Det skal være enkelt å gå eller sykle til skole, butikk og fritidsaktiviteter. Turstier, snarveier, gang- og sykkelveier skal derfor prioriteres. Kommunen vil bidra til å gi befolkningen kunnskap om sammenhengen mellom egen helse og livsstil, og etablere møteplasser for dette.

Rusfrie miljøer

Kommunale arenaer for barn og ungdom, skal være fri for tobakk og rusmidler. Kommunen skal bidra til redusert bruk av tobakk, alkohol og narkotiske stoffer gjennom holdningsskapende og forebyggende arbeid.

Psykisk helse

Barn, unge og eldre tilbringer ofte mye tid i kommunale bygg og institusjoner. Det skal derfor legges vekt på trygghet, trivsel og mobbefrie miljøer. Positiv kontakt med andre og gode opplevelser bidrar til god mental helse. Nettverk av familie og venner og en opplevelse av at livet er forutsigbart og meningsfylt, gjør oss robuste.

Forebygge fattigdom

Antall fattige barn i Norge har økt med nærmere 50 000 de siste årene og 100 000 barn lever under fattigdomsgrensen i følge Fafo. I Ås er det familier som lever under fattigdomsgrensen. Det er et mål for kommunen å få i gang et tverrfaglig samarbeid for å bekjempe dette problemet og forsøke å finne tiltak som kan bidra til å redusere fattigdom i barnefamilier.

Hjelpe ungdom som faller utenfor skole og annen meningsfull aktivitet

Forskning viser at 1 av 3 gutter og 1 av 4 jenter dropper ut av videregående skole. Kommunen skal drive forebyggende arbeid og hjelpe ungdom som faller utenfor skole og jobb til å komme tilbake i en meningsfylt aktivitet innen kort tid.

Kulturopplevelser

Sammenhengen mellom kultur og helse dokumenteres stadig tydeligere. Kommunen skal derfor bidra til å gi innbyggere kulturopplevelser som en del av folkehelsearbeidet.

Gode bo - og nærmiljøer

Det er viktig å opprettholde og videreutvikle gode bo- og nærmiljøer i kommunen. Et godt bomiljø inneholder attraktive møteplasser og arealer for lek som inviterer til sosialt liv og fellesskap. Variasjon i boligtyper og størrelser stimulerer til sosialt liv på tvers av generasjoner og kulturer. Det skal være lett for innbyggere å komme ut i naturen. Det er derfor viktig med sammenhengende grøntkorridorer og "hundremeterskoger" i bebyggelsen.

I tillegg til gode boligområder, skal innbyggerne ha mulighet for arbeid, handel og kulturopplevelser. Ås sentrum skal styrkes som et attraktivt kommunesenter med boliger, handelstilbud, kulturaktiviteter, møteplasser og arbeidsplasser. UMB, NVH og VI skal sikres nødvendige utviklingsmuligheter og kommunen skal stimulere til vekst og etablering av nye næringer med tilknytning til forsknings- og universitetsmiljøet. Vinterbro

handelssenter skal styrkes som lokalsenter innenfor de rammene som regionale myndigheter fastsetter.

Trygghet og tilhørighet

Innbyggerundersøkelsen som ble gjennomført høsten 2009, viste at de fleste opplever Ås som et godt sted å bo. Følelsen av tilhørighet og trygghet er høy. Barnefamiliene trives spesielt godt. Det er ikke gitt at dette fortsetter, og offentlig innsats alene er ingen garanti. Hele Ås-samfunnet må engasjere seg for å forebygge kriminalitet og utrygghet.

Frivillig sektor betyr mye for det sosiale miljøet i kommunen og er selve limet i et lokalsamfunn. Det er denne innsatsen som skaper identitet og tilhørighet, sosialt samhold og trivsel. Det er viktig at kommunen samarbeider med frivillig sektor og legger forholdene til rette slik at det er enkelt for lag og foreninger å yte frivillig innsats.

Ås kommune skal være en trygg og robust kommune med god samfunnssikkerhet. Dette skal oppnås ved å forebygge uønskede hendelser og redusere skadevirkningene dersom slike hendelser inntreffer.

Bærekraftig forvaltning av miljø og naturressurser

Kommunen har ansvar for å forvalte miljø og naturressurser på en bærekraftig måte til beste for dagens og fremtidens generasjoner. Bærekraftsprinsippet skal derfor legges til grunn for all planlegging, saksbehandling og forvaltning som berører miljø og naturressurser.

Prioriterte områder:

Energi og klima

Det er et mål å redusere de totale utslippene av klimagasser med 30 % og utslipp fra egen virksomhet med 50 % fra 2008 til 2020. I Klima- og energiplanen for Ås kommune er det beskrevet en rekke tiltak som skal resultere i redusert og riktig energibruk, samt en betydelig nedgang i utslipp av klimagasser. Tiltak skal gjøres innenfor arealplanlegging og byggesaksbehandling, transport, energi, avfall, landbruk, miljøstyring og informasjon/holdningsskapende arbeid. Miljøsertifisering av kommunale virksomheter skal prioriteres.

Bevaring av biologisk mangfold

Det er et mål at artsmangfoldet i kommunen skal bevares. Kommunen skal gjennomføre kartlegging som gir god oversikt over de viktigste artene og naturtypene. Kartleggingen skal inngå i all saksbehandling av tiltak som kan få konsekvenser for biologisk mangfold og hensynet til dette skal veie tungt. Arealer av betydning for biologisk mangfold skal forvaltes og bevares etter prinsipper om bærekraft og føre-var.

Redusere forurensning

Ås kommune skal jobbe forebyggende og iverksette tiltak slik at minst mulig forurensning er til belastning for mennesker og natur. Det skal være helsemessig trygt å bo i Ås og kommunen skal planlegge og jobbe for at ingen opplever ubehag der de bor. Viktige tiltak er å redusere avrenning fra boliger og fra landbruket, og ha god kontroll med virksomhet som utgjør en forurensningsfare. Kvalitet og tilstand i vann og vassdrag må tilfredsstillende kravene i EUs vanddirektiv.

Areal- og naturforvaltning

Ås kommune skal ha en effektiv og bevisst arealforvaltning der natur og grønne områder i størst mulig grad tas vare på.

Befolkningen i Ås øker og dette betyr at mer areal må tas i bruk til utbyggingsformål. Det er et viktig nasjonalt og regionalt mål å planlegge slik at transportbehov og biltrafikk ikke øker unødige. Kommunen skal følge opp dette gjennom fortetting, endret bruk og utbygging i områder som er betjent av kollektivtrafikk. Økt utbygging kan komme i konflikt med jordvern og områder med verdi for lek og friluftsliv, biologisk mangfold og sammenhengende grønnstruktur. Kommunen skal tenke langsiktig og helhetlig i sin arealforvaltning. Det betyr blant annet at verdifulle områder skal bevares og skjermes mot inngrep. Det skal vurderes bruk av langsiktige byggegrenser for utbygging mot dyrkbar mark og naturområder, slik at disse ikke nedbygges eller splittes opp.

Sikre bærekraftig forbruksmønster

Ås kommune skal iverksette tiltak som fremmer bærekraft i eget forbruk og som gir det beste grunnlaget for et bærekraftig levesett blant innbyggerne.

Kommune skal i egen virksomhet og overfor innbyggerne arbeide bevisst med forbruksreduksjon og fremme bruk av varer og tjenester med minst mulig miljøbelastning. Gjenbruk og gjenvinning skal være i fokus både i kommunens renovasjonsordning for egen virksomhet og i innbyggernes avfallsordning. Kommunen skal legge til rette for initiativ som reduserer forbruket og avfallsmengden.

3.3 Brukere

Fokusområde brukere omfatter kommunen som leverandør av velferdstjenester til barn, unge og voksne. Dette området skal sikre at de som har behov for kommunens tjenester, tilbys dette i nødvendig omfang og kvalitet. Kommunen har definert følgende 2 hovedmål under dette fokusområdet:

- *Innbyggere skal tilbys tjenester som fremmer trygghet, selvstendighet og et verdig liv.*
- *Barn og unge har et variert oppvekst- og læringsmiljø som gir utfordringer og fremmer trygghet*

Kritisk for å lykkes i å oppnå hovedmålene er:

- Tilstrekkelig tjenestetilbud med riktig kvalitet
- Avklart forventningsnivå

Tilstrekkelig tjenestetilbud med riktig kvalitet

Kommunen har ansvar for et bredt spekter av tjenester. Noen er generelle og retter seg mot alle innbyggerne, for eksempel vannforsyning, avfallshåndtering og veier. Andre tjenester er rettet mot spesielle personer og grupper, for eksempel skole, barnehage og pleie og omsorg. Her er det befolkningsutvikling og innbyggernes etterspørsel som styrer behovet. Kommunen må tilpasse tjenestetilbudet i forhold til dette.

Avhengig av veksten i folketallet, kan det være behov for økt kapasitet innenfor flere tjenesteområder i kommuneplanperioden. Den store økningen i antall eldre over 80 år betyr at det vil være behov for å øke kapasiteten innenfor pleie- og omsorgstjenestene. I tillegg viser prognoser at det blir behov for utvidelse av kapasiteten både innenfor skole og barnehage.

Kommunen driver også forvaltningsoppgaver, som for eksempel byggesaksbehandling, regulering av arealer og tildeling av sosialhjelp. Innenfor disse områdene må kommunen ha tilstrekkelig kapasitet og kompetanse til å drive effektiv saksbehandling.

Avklart forventningsnivå

Kommunens virksomhet drives innenfor stramme økonomiske rammer. Målet er at kommunale tjenester skal ha riktig kvalitet med effektiv bruk av ressurser. Kvaliteten på tjenester kan uttrykkes gjennom brukernes subjektive opplevelse av tilfredshet, men også gjennom mer objektive mål som for eksempel eksamensresultater, antall timer innvilget hjemmetjeneste eller antall brudd på vannledninger.

For å utforme tjenestene i henhold til brukernes behov må kommunen vite i hvilken grad brukerne er tilfreds med det de mottar. Det gjennomføres derfor regelmessig bruker- og innbyggerundersøkelser. Innbyggerne har også behov for god informasjon om kommunens tjenester. Servicetorget er et viktig kontaktpunkt for innbyggere og brukere av kommunens tjenester.

Kommunen må være tydelig på hvilke tjenester som tilbys og hva innbyggerne kan forvente av kvalitet og omfang. Avklaring av servicenivå gjennom serviceerklæringer, prioriteres innenfor de store tjenesteområdene. Gjennom erklæringene klargjøres innholdet i tjenestene, hva brukeren kan forvente av kommunen og hva kommunen forventer av brukerne.

Ås kommune benytter spørreundersøkelser som et ledd i kvalitetsutvikling og resultatrapportering. Kommunen har så langt gjennomført brukerundersøkelser annethvert år for de fleste tjenester. Unntaket er innenfor skolesektoren der elevundersøkelser gjennomføres årlig. Innenfor skoleområdet gjennomføres undersøkelsene i regi av Utdanningsdirektoratet, mens de øvrige brukerundersøkelsene gjennomføres av kommunen selv. Brukerundersøkelser gjennomføres ikke samme år for alle tjenesteområder. Kommunen skal fortsatt ha fokus på brukerundersøkelser som verktøy for kvalitetsutvikling. I 2012 planlegges følgende undersøkelser:

- Elevundersøkelse
- Barnehage
- Skolefritidsordningen
- Kulturskolen
- Helsestasjonen
- Barnevern
- Psykisk helse

3.4 Medarbeidere

Fokusområde medarbeidere omfatter utviklingen av kommunens organisasjon og medarbeidere. I kommuneplanen er det definert ett hovedmål under dette fokusområdet.

Kommunen har kompetente medarbeidere og en fleksibel, lærende og kostnadseffektiv organisasjon

Kritisk for å lykkes i å oppnå hovedmålet er:

- Godt arbeidsmiljø
- Helse og friskhet
- God ledelse og kompetente medarbeidere
- God organisering av arbeidet
- Effektive og anvendbare støttesystemer og verktøy

Hva vi må lykkes med (Kritiske suksessfaktorer)	Hva vi skal måle (Måleindikatorer)	Hvordan vi måler (Målemetoder)	Forrige resultat 2011	Mål 2012	
				Ønsket	Godt nok
Godt arbeidsmiljø	Fysisk arbeidsforhold	Medarbeiderundersøkelse	4,3	5	4,5
	Samarbeid og trivsel	Medarbeiderundersøkelse	5	5	4,5
	Mobbing, diskriminering og varsling	Medarbeiderundersøkelse	4,9	5,5	5
	Stolthet over egen arbeidsplass	Medarbeiderundersøkelse	4,7	5	4,5
Helse og friskhet	Friske og langtidsfriske	Statistikk (sykefravær) brukes ved beregning	91,35 %	93 %	92,5 %
God ledelse og kompetente medarbeidere	Tilfredshet med nærmeste leder	Medarbeiderundersøkelse	4,6	5	4,5
	Faglig og personlig utvikling	Medarbeiderundersøkelse	4,5	5	4,5

Hva vi må lykkes med (Kritiske suksessfaktorer)	Hva vi skal måle (Måleindikatorer)	Hvordan vi måler (Målemetoder)	Forrige resultat 2011	Mål 2012	
				Ønsket	Godt nok
	Andel fagstillinger som er besatt med rett formell kompetanse	Andel styrere og pedagogiske ledere i barnehager med godkjent førskolelærerutdanning	86,8 %	100 %	90 %
God organisering av arbeidet	Organisering av oppgaver og arbeid	Medarbeiderundersøkelse	4,6	5	4,5
	Innhold i jobben	Medarbeiderundersøkelse	4,9	5	4,5
Lønns- og arbeidstidsordninger	Systemer for lønns- og arbeidstidsordninger	Medarbeiderundersøkelse	4,0	4,5	4

Tab 6: Målkart for fokusområdet Medarbeidere.

Godt arbeidsmiljø

Medarbeiderne er den viktigste enkeltfaktor når det gjelder å utvikle og effektivisere tjenesteproduksjonen i kommunene. Det er derfor behov for å få innsikt i de ansattes arbeidssituasjon og trivsel som et grunnlag for å utvikle forbedringstiltak. Kommunen gjennomfører derfor hvert år en medarbeiderundersøkelse.

Kommunen er opptatt av relasjoner, kunnskap og sammenheng i hverdagen. Kommunen har faglig dyktige ledere som behandler medarbeidere slik at de blir sett, bekreftet og verdsatt. Medarbeidere tar ansvar for jobben sin og samarbeider slik at kommunens mål nås. Det er en god balanse mellom utfordringer og ferdigheter som bidrar til at arbeidsdagen føles meningsfylt for alle involverte.

Helse og friskhet

Ås kommune skal være en "Frisk kommune" og helse er et satsningsområde fordi medarbeideres helse er avgjørende for hvordan organisasjonen evner å løse sine oppgaver. Det er derfor viktig å bruke ressurser på de faktorene som fører til friskhet og langtidsfriske arbeidsplasser.

God ledelse og kompetente medarbeidere

Ledere skal lede virksomheten, bidra til at ansatte trives og at arbeidsstokken fungerer. Ledelse skal utøves gjennom tillit, målstyring og oppfølging. Medarbeidere skal utfordres, ha tydelige krav og bli støttet av sin leder.

Ledere i Ås skal tenke helhetlig og handle ut fra hva som tjener hele kommunen. Dette forutsetter godt samspillet mellom politisk og administrativ ledelse.

Kommunesektoren er avhengig av å ha faglig og sosialt kompetente medarbeidere i en tid hvor arbeidsmengden øker, arbeidsoppgavene blir mer komplekse og økonomien strammere. Den kompetente medarbeideren skal se sin stilling i en større sammenheng og handle i organisasjonens interesse. Kompetanseutvikling har en verdi for virksomheten, men er også utviklende for den enkelte ansatte og bidrar til større trivsel.

God organisering av arbeidet

Kompleksiteten i kommunens tjenestetilbud stiller høye krav til god organisering, samstemthet, samspill, struktur og innhold. En god organisasjon har høye ambisjoner med klare mål. Samtidig må systemer, regler og byråkrati understøtte de mål som er satt.

Organisasjonens effektivitet og kvalitet avgjøres av arbeidets organisering og relasjonene i organisasjonen.

Effektive og anvendbare støttesystemer og verktøy

Gode støttesystemer og verktøy er viktig for at ledere og medarbeidere skal kunne løse sine oppgaver effektivt. Ny teknologi gir effekt når de beherskes av de som skal bruke dem, og er tilpasset organisasjonens behov. Ås kommune skal gjennom riktig bruk av IKT oppnå økt produktivitet og høyere kvalitet.

3.5 Økonomi

God økonomistyring og optimal utnyttelse av ressurser er en forutsetning i en presset økonomisk virkelighet. Fokusområde økonomi skal sikre handlefrihet til å utvikle kommunen og sikre prioriterte tjenesteområder. Kommunen har definert ett hovedmål under dette fokusområdet.

Kommunen skal ha en økonomi som gir handlefrihet til å utvikle kommunen og som sikrer prioriterte tjenesteområder.

Kritisk for å lykkes i å oppnå hovedmålet er:

- Tilfredsstillende netto driftsresultat
- Stram økonomistyring
- Effektiv tjenesteproduksjon
- God forvaltning av aktiva

Hva vi må lykkes med. (Kritiske suksessfaktorer)	Hva vi skal måle (Måleindikatorer)	Hvordan vi måler. (Målemetoder)	Resultater ved siste måling	Resultatmål 2012	
				Ønsket	Godt nok
Tilfredsstillende netto driftsresultat	Netto driftsresultat	KOSTRA- og regnskapsdata			
		Netto driftsresultat	2,4 %	1,5 %	1 %
Stram økonomistyring	Avvik i forhold til budsjett (Minus angir et samlet mindreforbruk for enhetene)	Regnskapsdata			
		Totalavvik i forhold til budsjett	-1,7 % *	0	0,5 %
		Avvik i forhold til lønnsbudsjett	0,8 %	0	0,5 %
Effektiv tjenesteproduksjon	Netto driftsutgifter pr. innbygger	KOSTRA- og regnskapsdata			
		Samlet netto driftsutgifter pr. innbygger	32 880	32 223 (snitt Follo)	32 223 (snitt Follo)
		Netto driftsutgifter pr. innbygger (korrigert for utgiftsbehov)	33 793	33 450 Lavest i Follo	33 450 Lavest i Follo

Hva vi må lykkes med. (Kritiske suksessfaktorer)	Hva vi skal måle (Måleindikatorer)	Hvordan vi måler. (Målemetoder)	Resultater ved siste måling	Resultatmål 2012	
				Ønsket	Godt nok
God forvaltning av aktiva	Avkastning ifht referanserate (3 mnd NIBOR)	Regnskapstall			
		Meravkastning de fire siste årene i forhold til gjennomsnittlig NIBOR	0,75 %	2 %	1 %

Tab 7: Målkart for tjenesteområdet Sentraladministrasjonen, fokusområdet Økonomi

Tilfredsstillende netto driftsresultat

Netto driftsresultat for kommuner angir forholdet mellom driftsinntekter og driftsutgifter, medregnet netto renteutgifter og låneavdrag. Netto driftsresultat anses som den primære indikatoren for økonomisk balanse i kommunesektoren. I følge fylkesmannen bør netto driftsresultat være ca. 3 % dersom kommunen skal få tilstrekkelig økonomisk handlefrihet til nye investeringer eller foreta avsetninger for å møte uforutsette svingninger i utgifter og inntekter. Ås kommune har ikke klart å oppnå et netto driftsresultat på 3 % de siste årene og har derfor ikke satt av midler til fond som en reserve.

Stram økonomistyring

Med en stadig strammere økonomi er det viktig at budsjettene holdes. Gjennom plan- og budsjettprosessen og rapporteringer vil den enkelte enhet få en god forståelse for hvilke økonomiske rammer som er stilt til rådighet. Administrativ månedrapportering er etablert. Dette skal være det sentrale verktøyet for økonomistyringen gjennom året.

Effektiv tjenesteproduksjon

KS har i rapporten Effektivisering i kommunene – tiltak og resultater (2011) definert effektivisering som at kommunen

- Enten - yter tjenester til flere brukere med uendret kvalitet, uten ressursøkning
- og/eller - tilbyr tjenester med bedre kvalitet til samme antall brukere, uten ressursøkning
- og/eller - produserer uendret antall tjenester med uendret kvalitet rimeligere per tjenesteenhet.

KOSTRA-tall (kommune-stat-rapportering) indikerer at Ås kommune har flere områder hvor det kan være mulig å effektivisere og redusere kostnader uten at kvaliteten i tjenestetilbudet reduseres i vesentlig grad. Dette til tross for at kommunen har effektivisert gjennom flere år. Strukturelle forhold, blant annet knyttet til gjeldende bygningsmasse, gjør at en god del av effektiviseringspotensialet ikke kan tas ut på kort sikt. Ved nye investeringer er det viktig at de bidrar til å utløse potensialet for lavere driftsutgifter. KOSTRA vil bli brukt som grunnlag for analyser av effektiv tjenesteproduksjon.

KOSTRA-tall for 2010 viser følgende for de største sektorene:

- Ås kommune har de laveste netto utgifter til barnehage per barn i Follo. Dette skyldes lave kostnader per barn og relativt høye inntekter. Lave kostnader per barn antas å ha sammenheng med at strukturen og organiseringen av barnehagene er god.
- Netto utgifter til pleie- og omsorg er omtrent som snittet for Follo. Sett i lys av at Ås kommune har noe lavere disponible inntekter enn gjennomsnittet bør vi ligge noe lavere for denne sektoren.

- Netto utgifter til skole er omtrent som snittet for Follo. Sett i lys av at Ås kommune har noe lavere disponible inntekter enn gjennomsnittet bør vi ligge noe lavere også for skolesektoren. Ås kommune har den laveste gjennomsnittsstørrelsen på skoler i Follo.
- Ås kommune har høye kostnader til administrasjon. Dette skyldes i hovedsak høye utgifter til administrasjonslokaler. Utgifter til administrasjon, styring og overordnet ledelse er blant de laveste i Follo.

KOSTRA-tallene kan tyde på at en effektiv barnehagedrift sikrer at Ås kommune akkurat går i balanse, selv om utgiftene til pleie- og omsorg og skole er noe høyere enn det kommunen har økonomisk evne til å bære.

Dagens skolestruktur med lav gjennomsnittlig størrelse per skole begrenser potensialet for effektivisering. I forbindelse med utarbeidelse av ny skolebruksplan vil man vurdere hvilken skolestruktur som vil være mest hensiktsmessig for å sikre god kvalitet på skolen.

Videre utvikling innen pleie- og omsorg må sikre at man møter veksten med en mer effektiv tjeneste.

Utgiftene til administrasjonslokaler bør vurderes for å se på tiltak for å redusere disse. I dag er administrasjonen spredt på mange bygg, og en stor andel av eiendommene leies av andre. Utgiftene til administrasjon, styring og ledelse er lave i Ås kommune. En for stor reduksjon på dette området kan medføre at en større andel administrative oppgaver veltes over på tjenesteenhetene. Dette kan igjen redusere den samlede effektiviteten for kommunen. Videre kan kommunens evne til omstilling og videre effektivisering bli svekket dersom utviklingsprosjekter kuttet.

God forvaltning av aktiva

Verdien av kommunens bygnings- og anleggsmasse er over 1 mrd. kr. På grunn av trange økonomiske rammer har ikke kommunen klart å sette av nok midler til vedlikehold og rehabilitering av anleggsmassen. Kommunen har bygget flere nye bygg, og vedlikeholdsmidlene bør økes for å sikre at disse bygningene ivaretas på best mulig måte. Selv om vedlikeholdsbudsjettet har økt de siste årene, brukes det fortsatt relativt lite til vedlikehold. Det skal også arbeides aktivt for å tilpasse kommunens bygnings- og anleggsmasse til behovet.

Da kommunen solgte Søndre Follo Energiverk (SFE) ble 170 mill kroner frigjort. Midlene er plassert i rente- og aksjemarkedet. For at dette skal være lønnsomt på lang sikt må avkastningen på midlene være høyere enn kommunens lånekostnader.

Dersom avkastning i 2011 blir 0, vil gjennomsnittlig avkastning i perioden 2001-2011 være ca 1,2 % høyere enn kommunens innlån. Til tross for en svak utvikling i avkastningen i det siste har fortsatt plasseringen av E-verksmidler i kapitalmarkedet gitt meravkastning for kommunen.

Avkastningen av e-verksmidlene svinger en del selv om aksjeandelen er lav. Kommunen har ikke tilstrekkelige midler til å dekke et år med dårlig avkastning. De årene kommunen oppnår høy avkastning bør bufferen styrkes for å kunne møte svingninger i avkastningen uten at dette trenger å få direkte følger for driften. De siste årene har kommunen ikke klart dette i særlig grad.

Hittil i år har det vært negativ avkastning på midlene som følge av uroen i verdensøkonomien. Disposisjonsfondet må derfor reduseres for å dekke opp for dette tapet. Ved inngangen til 2012 har derfor kommunen svært liten buffer for å møte ytterligere tap. Det er derfor behov for å bygge opp bufferfondet utover i planperioden. For å kunne bygge opp fondet må driftsbudsjettet strammes inn slik at netto driftsresultat styrkes. På den måten kan et overskudd avsettes til bufferfond.

Satsing på låneforvaltning og likviditetsstyring

Det er satt av 20 % stilling til økt satsing på låneforvaltning og likviditetsstyring. Kommunen har en låneportefølje på over 1 mrd kroner og selv en marginal rentereduksjon gir store besparelser for kommunen. Gjennom økt andel sertifikatlån, og hyppigere konkurranseutsetting av lån, kan marginene på lånene presses ned. Sertifikatlån gir i dagens marked en rente som er lavere enn ordinære lån. Samtidig krever det noe mer forvaltning fra kommunens side, da lånene må løpende fornyes etter hvert som de utløper.

Gjennom økt satsing på likviditetsstyring kan overskuddslikviditet plasseres på høyrentekontoer med bedre betingelser enn i kommunens konsernkonto. Med dagens rentebetingelser kan dette gi inntil 1 mill. kr i økte renteinntekter.

3.5.1 Driftsbudsjett

Besparelser

Som følge av lavere vekst i frie inntekter enn forutsatt og økte pensjonskostnader, er det foretatt betydelige reduksjoner i enhetenes budsjetter. Samlet sett er det foretatt innsparinger på 4 % som i utgangspunktet er fordelt på etatene:

Etat	Ramme	4 % innsparing
Sentraladministrasjonen	59 951 000	2 398 040
Helse og sosial	253 902 000	10 156 080
Oppvekst og kultur	313 797 000	12 551 880
Teknisk etat	82 815 000	3 312 600
sum	697 865 000	24 425 275

Tab 8: Innsparinger i enhetenes budsjetter

Innsparingene er gjennomført gjennom en miks av tiltak. Det kan være at nye tiltak og behov ikke kompenseres fullt ut, kutt i aktiviteter og tjenester eller gjennom økte inntekter. Besparelsene i forhold til budsjett 2011 kan avvike fra utgangspunktet om 4 % innsparing, da redusert kompensasjon for nye behov også er medregnet.

Behovet for innsparinger er betydelig. Alle enheter har bidratt slik at belastningen på enkeltområder ikke blir for stor. Kvaliteten på enkelte tjenester må reduseres.

Det må understrekes at budsjettet for 2012 er stramt som følge av at driftsbudsjettene er satt til et minimum av det eksisterende bemanning og organisering tillater. Reduksjonene vil derfor være krevende å realisere og vil merkes av de ansatte og brukerne. Samtidig er de helt nødvendige for å opprettholde et akseptabelt driftsresultat.

Innstramming i budsjettene innebærer at eventuelle ytterligere besparelser er vanskelig å realisere på kort sikt, og sannsynligvis må de knyttes til større strukturelle endringer i

virksomheten. Alternativt må kvalitetsnivået på tjenester reduseres. Strammere budsjetter innebærer at handlingsrommet for å dekke uforutsette utgifter innenfor eksisterende rammer er svært begrenset. Det er bakgrunnen for at posten for andre tilleggsbevilgninger er videreført på 2 mill. kr. Det er viktig at denne posten holdes av til en buffer til dekning av uforutsette behov som ikke kan dekkes på annen måte.

Nye behov må dekkes gjennom omprioriteringer

Hovedårsaken til at det er behov for å foreta innsparinger er at kommunen får nye behov som følge av befolkningsvekst og endringer i sammensetningen av befolkningen, uten tilsvarende vekst i inntekter. I budsjettet for 2012 ligger det inne økte rammer til enhetene på 56 mill. kr. Samtidig øker frie inntekter og andre statstilskudd med ca 50 mill. kr. Differansen bidrar til en svekkelse av driftsbalansen i budsjettet.

Totalt øker etatenes rammer med 54 mill. kr. Dersom det korrigeres for samhandlingsreformen og økt timetall i skolen, øker etatenes nettorammer med ca 36 mill eller 5,5 %. Justert for pris- og lønnsvekst får etatene en realvekst på 2,25 %. Dette er økning i rammen til dekning av tidligere vedtak, økte pensjonskostnader og konsekvenser av nye lover og forskrifter.

	B2011	B2012	B 2013	B 2014	B 2015
Felles områder	9 079 000	25 079 000	27 579 000	32 079 000	32 079 000
Sentraladministrasjonen	55 934 000	52 596 000	52 905 000	51 351 000	51 751 000
Helse og sosial	224 633 000	245 441 000	257 674 000	263 964 000	263 804 000
Oppvekst og kultur	290 568 000	304 499 000	313 567 000	322 776 000	322 776 000
Teknisk etat	77 243 000	81 435 000	82 562 000	82 959 000	82 959 000
VAR	-14 002 000	-11 703 000	-12 618 000	-12 618 000	-12 618 000
Sum resultatområder	643 455 000	697 347 000	721 669 000	740 511 000	740 751 000

Tab 9: Netto driftsutgifter fordelt mellom etatene, justert for bruk og avsetninger til fond.

Hovedoversikt

Tabell 10 viser hovedtallene i forslag til handlingsprogram 2012-2015. Mer detaljerte oversikter finnes under tjenesteområdene, samt i vedleggene.

	B2011	B2012	B 2013	B 2014	B 2015
Sum resultatområder	643 455 000	697 347 000	721 669 000	740 511 000	740 751 000
Skatteinntekter	-353 975 000	-383 000 000	-398 000 000	-413 000 000	-423 000 000
Rammetilskudd	-304 000 000	-329 000 000	-340 000 000	-345 000 000	-350 000 000
Andre generelle statstilskudd	-47 467 000	-42 592 000	-48 970 000	-45 340 000	-40 900 000
BRUTTO DRIFTSRESULTAT	-61 987 000	-57 245 000	-65 301 000	-62 829 000	-73 149 000

Utlån	100 000	100 000	100 000	100 000	100 001
Renteutgifter	39 373 000	41 319 000	43 036 000	48 220 000	52 884 000
Renteinntekter og utbytte	-19 725 000	-22 180 000	-22 875 000	-24 175 000	-24 175 000
Avdrag på lån	33 900 000	36 500 000	34 400 000	29 500 000	31 500 000
NETTO DRIFTSRESULTAT	-8 339 000	-1 505 000	-10 640 000	-9 184 000	-12 839 999
Netto driftsresultat i % av inntekter	0,9 %	0,2 %	1,1 %	0,9 %	1,3 %

Tab 10: Hovedtall i forslag til handlingsprogram 2012-15

Budsjettene for 2013 til 2015 ligger på mellom 0,5 % til 0,9 % netto driftsresultat i % av driftsinntektene. Dette er et lavt nivå i forhold til å kunne gi økonomisk handlefrihet til nye investeringer, som Ås kommune vil trenge for å møte utfordringer knyttet til befolkningsveksten og endringer i sammensetningen av befolkningen.

Sammenlignet med 2011 er endringene som følger:

	B2011	B2012	Endringer 11 til 12
Felles områder	9 079 000	25 079 000	16 000 000
Sentraladministrasjonen	55 934 000	52 596 000	-3 338 000
Helse og sosial	224 633 000	245 441 000	20 808 000
Oppvekst og kultur	290 568 000	304 499 000	13 931 000
Teknisk etat	77 243 000	81 435 000	4 192 000
VAR	-14 002 000	-11 703 000	2 299 000
			0
Sum resultatområder	643 455 000	697 347 000	53 892 000
Skatteinntekter	-353 975 000	-383 000 000	-29 025 000
Rammetilskudd	-304 000 000	-329 000 000	-25 000 000
Andre generelle statstilskudd	-47 467 000	-42 592 000	4 875 000
BRUTTO DRIFTSRESULTAT	-61 987 000	-57 245 000	4 742 000
Utlån	100 000	100 000	0
Renteutgifter	39 373 000	41 319 000	1 946 000
Renteinntekter og utbytte	-19 725 000	-22 180 000	-2 475 000
Avdrag på lån	33 900 000	36 500 000	2 600 000
NETTO DRIFTSRESULTAT	-8 339 000	-1 505 000	6 834 000
Netto driftsresultat i % av inntekter	0,9 %	0,2 %	-0,7 %

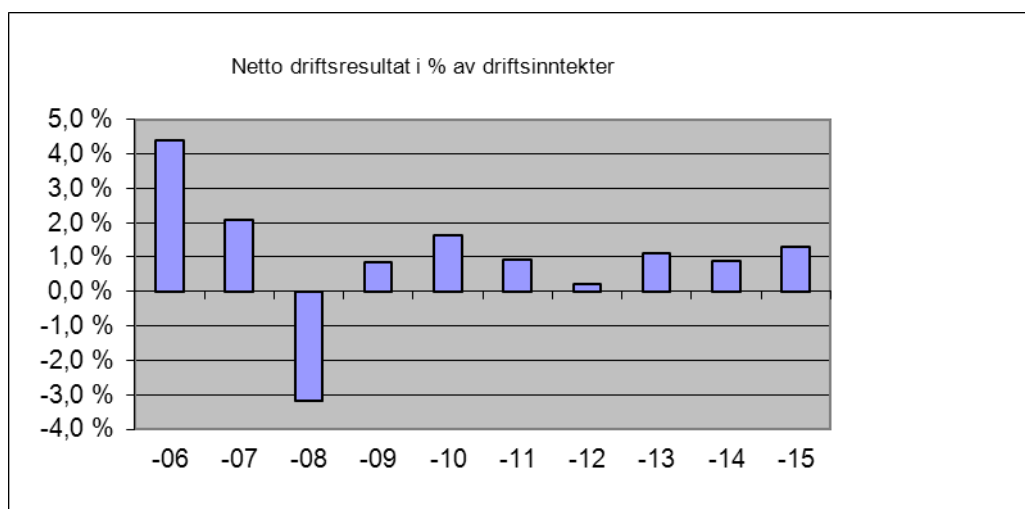
Tab 11: Endringer i hovedtall fra 2011

Netto driftsresultat

Netto driftsresultat for 2012 er ca. 0,2 % målt i forhold til driftsinntektene. Dette er en nedgang på nesten 1 % i forhold til budsjett 2011, og er det langt fra Fylkesmannens anbefaling på 3 til 5 %. Dette illustrerer at til tross for at det er gjennomført reduksjoner i mange enheter, kommer det også nye behov som øker kostnadene.

Utover i perioden er netto driftsresultat relativt stabilt på et lavt nivå med de forutsetninger som ligger til grunn i økonomiplanen. Det forventes imidlertid noe bedring mot slutten av perioden, dersom kommunen lykkes med å møte veksten i tjenestebehov uten tilsvarende kostnadsvekst.

Det er imidlertid stor usikkerhet knyttet til anslaget for netto driftsresultat utover i perioden. Det bør særlig nevnes at det er usikkerhet knyttet til utviklingen i pensjonskostnader, avkastning på kapitalforvaltning, renteutgifter, utviklingen i frie inntekter og kostnader knyttet til nye brukere. Netto driftsresultat er en viktig styringsindikator og viser hvor mye av kommunens løpende inntekter som blant annet kan avsettes til finansiering av fremtidige investeringer.

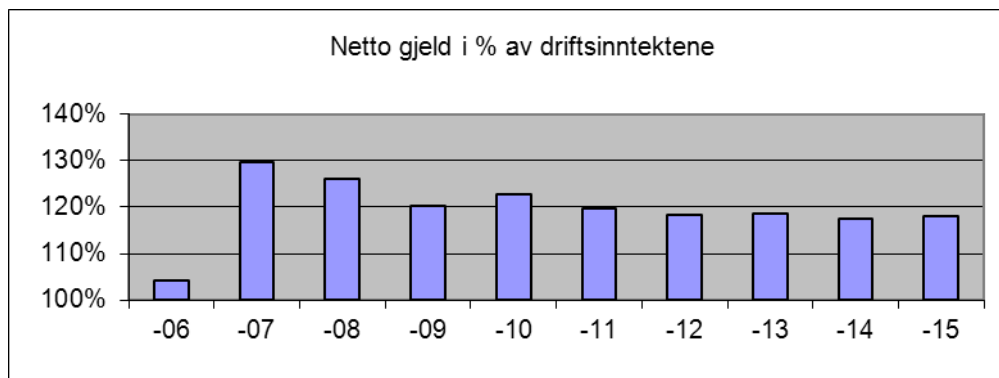

Tab 12: Utvikling netto driftsresultat

Diagrammet ovenfor viser utviklingen av netto driftsresultat i perioden 2006-2015 i % av driftsinntektene. Tallene fram t.o.m. 2010 er regnskapstall, deretter er budsjettall lagt til grunn.

Lånegjeld

Lavt netto driftsresultat fører til lav egenfinansiering av investeringer. Kommunen har over flere år finansiert en stor del av investeringene gjennom lån, noe som har ført til at lånegjelden har økt betydelig. Skal en kunne oppnå et netto driftsresultat i tråd med fylkesmannens anbefalinger er det nødvendig at Ås kommune får en lånegjeld som er mer i samsvar med driftsinntektene. Gjennom de siste årene er investeringstakten gått noe ned, slik at gjeldsbelastning nå er mer i tråd med det andre kommuner har.

Tab 13: Utvikling netto gjeld i % av driftsinntekter

Diagrammet viser utviklingen i netto gjeld i perioden 2006-2015 i % av driftsinntektene. Tallene fram t.o.m. 2010 er regnskapstall, deretter er budsjettall lagt til grunn.

Fondsutvikling

Generelt disposisjonsfond vil med foreslåtte rammer bli redusert med 13 mill. kr i planperioden. Dette fordi årlig netto driftsresultat er lavere enn lovpålagt overføring av momskompensasjon til investeringsregnskapet.

NETTO DRIFTSRESULTAT	-1 505 000	-10 640 000	-9 184 000	-12 839 999
Netto driftsresultat i % av inntekter	0,2 %	1,1 %	0,9 %	1,3 %
Bruk av disposisjonsfond	-4 705 000	-3 421 000	-5 371 000	0
Bruk av bundne fond	-2 355 000	-2 355 000	-2 355 000	-2 355 000
Sum bruk av avsetninger	-7 039 000	-5 776 000	-7 726 000	-2 355 000
Overført investering (momskomp)	7 345 000	14 896 000	15 390 000	11 950 000
Avsetning til disposisjonsfond	1 030 000	1 030 000	1 030 000	2 754 999
Avsatt til bundne fond	190 000	490 000	490 000	490 000
Sum avsetninger	8 565 000	16 416 000	16 910 000	15 194 999
Overskudd/underskudd	0	0	0	0

Med foreslått bruk og avsetninger til fond blir utviklingen i kommunens disposisjonsfond som vist i tabell 14.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
SFE-midler - aktiv kapitalforvaltning	170,0	180,0	180,0	180,0	180,0	180,0
SFE-midler - bufferfond	2,5	0,0	2,5	4,0	5,0	6,0
Generelt disposisjonsfond	0,6	22	17,5	14	9	9

Tab 14: De mest sentrale fondene hvor midlene er ubundet

De fleste av kommunens ulike fond er knyttet til ulike formål. Tabell 14 viser de mest sentrale fondene hvor midlene er ubundet. SFE-midlene – aktiv kapitalforvaltning, er et ubundet investeringsfond. Det betyr at det kun kan benyttes i investeringsbudsjettet. SFE-midler – bufferfond er et disposisjonsfond. Det betyr at det kan benyttes både til drift og investeringer. Generelt disposisjonsfond kan også benyttes både til drift og investeringer.

SFE-midler – bufferfond har blitt tappet de senere årene som følge av den negative utviklingen i finansmarkedene som følge av finanskrisen. Bufferfondet er nå på kun 2,5 mil. kr, og dette er for lavt i forhold til å møte et nytt år med negativ avkastning i finansmarkedene. Det bør derfor vurderes tiltak for å styrke SFE-midler bufferfond. I handlingsprogrammet 2012-15 er budsjettert utbytte fra SFE-midler redusert med 2 mill. kr i forhold til inneværende år. Dette fordi forventet avkastning må reduseres noe som følge av svakere vekstutsikter for verdensøkonomien. Videre er det viktig å redusere budsjettert avkastning, slik at sannsynligheten for meravkastning økes og bufferfondet kan styrkes. I planperioden er det budsjettert med en årlig avkastning på 10 mill. kr eller 5,5 %. Målsettingen er å oppnå en moderat meravkastning utover dette slik at bufferfondet kan økes med 1 mill. kr per år. Det er imidlertid stor usikkerhet knyttet til om dette er mulig. På grunn av at usikkerheten knyttet til avkastningen på kapitalforvaltningen er stor og bufferne er lave, bør spareprodukter med årlig minsteavkastning vurderes. De store livselskapene tilbyr i dag slike produkter med årlig minimumsavkastning på 1,9 %. Historisk har disse produktene gitt omtrent samme gjennomsnittlige avkastning som kommunens plasseringer, men de årlige svingningene er lavere.

Låneopptak

Låneopptak for 2012 vil være på 61,3 mill. kroner (ekskl. startlån). Dette foretas som et samlet serielån med en gjennomsnittlig vektet avdragstid på 36,6 år. Det legges til grunn at man gjør et låneopptak på 20 mill. kroner i startlån.

	Avdragstid	Gj.sn. avdragstid
IT skoler	5	0,1
Kino - nytt ventilasjonsanlegg	10	0,4
VAR	40	5,0
Bokollektiv demente	40	6,3
Gangvei Kjærnes	40	0,0
Boliger vanskeligstilte	40	21,0
Ny prestebolig - krav fra staten	40	2,5
Informasjonsteknologi	5	0,2
Rehabilitering bygninger	40	1,1
Sum		36,6

Tab 15: Avdragstid

Skatt og rammetilskudd

Kommunenes frie inntekter som er skatt og rammetilskudd utgjør over 60 % av kommunens inntekter. Hvordan disse utvikler seg har derfor stor betydning for kommunens økonomi. Tabell 16 gir en oversikt over beregnet skatt og rammetilskudd i perioden.

	Opprinnelig budsjett 2011	Prognose 2011	2012
Rammetilskudd	304 000	303 000	329 000
Skatt	351 000	362 000	380 000
Sum HP 2012-2015	655 000	665 000	709 000

Tab 16: Beregning av skatt og rammetilskudd 2012-2015 (Beløp i 1000 kr)

Beregningen er basert på en modell utviklet av KS og tar utgangspunkt i statsbudsjett 2012. Videre er det korrigert for lokale befolkningsprognoser og skatteanslag for Ås kommune i 2011 utarbeidet av kemneren i Follo. I statsbudsjettet legges det til grunn frie inntekter for Ås kommune på ca. 706 mill. kr. På bakgrunn av at prognosen for skatteinntekten i 2011 ser ut til å være bedre enn det Regjeringen legger til grunn i statsbudsjettet, er budsjettet skatteinntekt satt 3 mill. kr høyere enn i statsbudsjettet. Det er imidlertid stor usikkerhet knyttet til dette anslaget. Skatt per innbygger vil med anslaget for 2012 utgjøre ca. 96,3 % av landssnittet.

Lavere skatteinntekt medfører at inntektsutjevningen i rammetilskuddet øker. For 2012 blir kommuner med skatteinntekter under landsgjennomsnittet kompensert for 60 % av differansen mellom egen skatteinntekt og landsgjennomsnittet. Det er anslått at Ås kommune får en økning på 4,6 mill. kr i rammetilskudd som følge av inntektsutjevning i 2012. Samtidig har Ås kommune et utgiftsbehov på 94,6 % av landsgjennomsnittet. Ås kommune får et trekk i rammetilskuddet på 39,6 mill. kr som følge av dette.

3.5.2 Investeringer

Nedenfor gis kommentarer til investeringsprogrammet for 2012 – 2015. Kommentarene er i hovedsak knyttet til nye prosjekter og endringer i forhold til tidligere investeringsprogram. Følgende er lagt til grunn for investeringsprogrammet:

- Kommunens økonomi er stram slik at det er flere investeringsbehov det ikke er funnet plass til.
- Prognosene for befolkningsutviklingen de nærmeste årene viser at det vil bli nødvendig med nye investeringer i planperioden.

Barnehager

Barnehage i Sentralområdet

Befolkningsutviklingen viser at det vil bli nødvendig med en ny barnehage i sentralområdet i løpet av planperioden. Tomtevalg må avklares i 2012, slik at planarbeidet kan starte tidligst mulig i 2013 og barnehagen stå ferdig til skolestart 2014.

Det er nødvendig med en mindre investering for beplantning og solavskjerming i Tunveien barnehage. Det må også settes opp avskjerming ved ungdomsboligene i Tunveien.

Grunnskolen

Sentralområdet

Skolekapasiteten i sentralområdet som helhet er tilstrekkelig, men kan bli anstrengt ved enkeltskoler.

Nordbyområdet

Solberg skole er fullt utnyttet, og det er vanskelig å finne plass til ytterligere elever. Som en midlertidig løsning vil det være mulig å bruke ledig kapasitet ved Nordby skole, men fra skolestart 2014 må kapasiteten være økt ved skolen.

Skolekapasiteten ved Sjøskogen skole er utfordret, og skolen må utvides fra omkring 2015. Det foreslås derfor at det avsettes midler til planlegging og oppstart i 2014 og fullfinansiering i neste periode.

Bokollektiv

Det er nødvendig å etablere flere institusjonsplasser i Ås kommune, spesielt tilrettelagt for personer med demens. Befolkningsprognosene viser at Ås kommune i 2012 vil ha behov for 17 flere plasser enn det som er etablert i dag. Det anbefales derfor i første omgang å bygge et bokollektiv, skjermet enhet med 12 plasser. Planlegging starter i 2011 og bokollektivet tas i bruk høsten 2012.

Tomt Granheim

Ås kommune har tilbud fra grunneier om å kjøpe tilleggsareal ved Granheimtunet. Tilbudet gjelder inntil 10 daa og er på samme pris som kommunen kjøpte nåværende utbygde areal tillagt prisstigning fra 2001. Tilbudet gjelder til 2012.

Tomt nytt sykehjem

I kommuneplanen er naboarealet til Moer sykehjem disponert til offentlig bebyggelse/sykehjem. Det foreslås at Ås kommune erverver arealet som er på 30 daa.

Investeringer innenfor VAR-sektoren

Investeringene innenfor VAR-sektoren er i samsvar med tidligere investeringsrammer og vedtatt saneringsplan. Hovedinvesteringene vil være separering av kloakken i Sentralholtet.

Utvikling infrastruktur Ås sentrum

I planperioden vil det skje mye plan- og utbyggingsaktiviteter i sentrum og det er viktig at kommunen har midler til tiltak som kan brukes til å gjøre fellesarealer som gater, møteplasser og grøntarealer i sentrum mer attraktive. Dette vil skje i samarbeid med andre aktører, og det vil være hensiktsmessig å ha tilgjengelige ressurser til investeringer, fortrinnsvis i spleiselag med andre.

Infrastruktur i Dyster-Eldor

Dyster/Eldor skal opparbeides og selges. I samsvar med tidligere vedtak opparbeider kommunen hovedinfrastrukturen og selger delfelt som opparbeides av kjøperne. Opparbeidelsen starter våren 2012 og salget skjer i samsvar med boligprogrammet.

Rehabiliteringsbehov

Den bokførte verdien av kommunens bygnings- og anleggsmasse er på omkring 1,0 milliard kroner. Kommunens behov for rehabilitering av bygninger er stort. Det er gjort store rehabiliteringsarbeider de siste årene, særlig i forbindelse med utvidelser av eksisterende skoler og barnehager. Likevel viser registreringer som er gjort at det er nødvendig med over 120 mill. kroner for å sette bygningene i tilfredsstillende stand. For å dekke rehabiliteringsbehovet bør det avsettes omkring 10 mill kroner årlig gjennom en 10-årsperiode. Det er også bygget flere nye bygg, og vedlikeholdsmidlene bør økes for å opprettholde standarden og sikre at bygningene ivaretas på best mulig måte. I en situasjon med trange økonomiske rammer klarer ikke kommunen å sette av tilstrekkelige midler til vedlikehold og rehabilitering. Selv om vedlikeholdsbudsjettet har økt med 0,28 mill. kroner pr. år de siste årene, brukes det fortsatt relativt lite til vedlikehold. For å vise at det er viktig å ta vare på kapitalen som er nedlagt i bygningsmassen, videreføres bevilgningen til rehabilitering på 1,75 mill. kroner. I tillegg fortsetter opptrappingen av vedlikeholdsbudsjettet med 0,28 mill. kroner pr. år i planperioden. Den pågående gjennomgangen av eiendomsavdelingen skal lede til å trygge en best mulig forvaltning av ressursene, samt forbedringer i forhold til prioriteringer og forutsigelighet i forhold til styring og rapportering.

Legionellabekjempelse

Retningslinjene for forebyggende arbeid for å unngå oppblomstring av legionella er noe endret. Dette gjelder både driftsoppgaver og mindre ombygninger. Ås kommune har behov for systematisk gjennomgang og ombygging av deler av ledningsnett for vann i eldre kommunale bygg.

Radontiltak

Grenseverdiene for høyeste tillatte radonstråling er redusert. Til tross for at Ås stort sett har lav stråling, er det registrert for høye verdier i blant annet flere skoler og barnehager. Dette kompenseres i dag med økt bruk av ventilasjon. Vi har skaffet oss god kunnskap om metoder for permanente løsninger for å fjerne problemet, og ønsker å fortsette med tiltak i alle kommunale bygg med for høye verdier.

Enøk tiltak

Ås kommune har redusert energiforbruket i kommunale bygg betraktelig de seneste årene. Det viktigste "verktøyet" i dette arbeidet har vært utbygging av sentral driftsstyring (SD) og en bedre kontroll av temperatur og inneklime. Det er god kontroll på forbruket. Det er imidlertid flere bygg hvor det kan hentes ut nye besparelser. I samarbeid med brukerne av byggene skal det gjennomføres enøktiltak hvor målet er å redusere energiforbruket med ca. 1.4 mill kWh (tilsvarende 1 mill kr.)

HMS/brannforebyggende tiltak

Eiendomsavdelingens tilstandsanalyse av kommunale bygg (IK-bygg) viser behov for å følge opp mangler innenfor området HMS/brann. For å lukke avvik og opprettholde et godt forbyggende brannvernarbeid er det nødvendig med øremerkede midler til denne type arbeider.

Universell utforming (UU)

Ny lov om forbud om diskriminering på grunn av nedsatt funksjonsevne (diskriminerings- og tilgjengelighetsloven) krever gjennomførte tiltak slik at alle kommunale bygg tilfredsstiller kravene innen 2025. For å nå dette målet må det iverksettes et systematisk arbeid med å tilrettelegge for dette.

Fjernvarmeanlegg Åsgård, Rådhuset og Åshallen

Det planlegges framføring av fjernvarme til Ås sentrum i 2012. For å legge om til fjernvarme er det forespeilet et ombyggingsbehov av fyrsentralene i ovennevnte bygg.

	B 2011	Tot. bevilget t.o.m. 2011	B 2012	B 2013	B 2014	B 2015
Solberg barnehage, inventar	641	1 100	0	0	0	0
Inventar ny barnehage	0		0	0	1 200	
Sagalund utstyr	100	100	0			
Ny barnehage	0		2 000	14 000	19 000	
Solskjerming/beplantning Tunveien			150			
Sum barnehage	741	1 200	2 150	14 000	20 200	0
IT-utstyr, skoler	800		800	800	800	800
Adm. IT-utstyr for skole og barnehage	400		0	0	0	0
Nordbytun ungdomsskole	9 718	44 000	0	0	0	0
Nordbytun rehab	2 680	7 400	0			
Inventar nye skoler	0		0	0	2 000	
Utvidelse Sjøskogen	0		0	0	0	10 000
Rehabilitering Rustad	2 043					
Utvidelse Solberg	0		0	30 000	30 000	
Andel av investeringer Follo b og u-skole			460			
Skolebruksplan	2 000	2 000	0			
Sum grunnskole	17 641	53 400	1 260	30 800	32 800	10 800
Digitalt utstyr kinoen	170	270	0	0	0	0
Inventar/hyller biblioteket i forhold til økt areal	200	200	0	0	0	0
Bygdebok - trykking	500	500	0			
Rampe kulturhuset	200	200				
Kulturhuset	1 710	1 710	0			
Kulturhuset brannsikring	17 901	41 184	0			
Borggården - kulturhuset	1 500	1 500	0	0	0	0
Treningshall Ås	12 700	12 700	0	0	0	0
Ballbinge Rustad skole	276	276				
Ballplass Solberg skole	538	2 500	0	0	0	0
Sum idrett og kultur	35 695	61 040	0	0	0	0
Ljungbyveien	6 448	6 448	0	0	0	0
Inventar bokollektiv	0	1 200	1 200	500	0	0
Bokollektiv	10 000	10 000	23 000	30 000		
Inventar helsestasjonen	127	310				

	B 2011	Tot. bevilget t.o.m. 2011	B 2012	B 2013	B 2014	B 2015
Moer sykehjem	1 167					
Utsmykking sykehjemmet	1 023	2 460				
Ombygging lagerlokale til samtale og møterom Moer sykehjem			900			
Carport hjemmetjenesten Distrikt Nord	630	630	0	0	0	0
Ny bil			650			
Tomt sykehjem				9 000		
Tomt Granheim			1 100			
1. byggetrinn sykehjem					15 000	40 000
Sum pleie og omsorg	19 395	21 048	26 850	39 500	15 000	40 000
Omlegging av vannledninger	4 000		4 000	4 000	4 000	4 000
Kloakksanering	4 000		4 000	4 000	4 000	4 000
Sum VAR-sektoren	8 000		8 000	8 000	8 000	8 000
Utvikling infrastruktur Ås sentrum			10 000			
Gangvei Kjærnesveien	4 648	4 648	0	0	0	0
Asfalt lleveien	350	350				
Gang og sykkelvei Brekkeveien	1 600	1 600				
Sum samferdsel	6 598	6 598	10 000	0	0	0
Disponering Tårnveien 6	2 346	2 490				
Flyktningeleilighet Brekken	216	1 890				
Innløsning av festetomter	1 352	1 900				
Opparbeiding Dyster/Eldor			8 000			
Informasjonsteknologi/telefoni	2 150		2 150	2 150	2 150	2 150
Nøddagregat rådhuset	170		0	0	0	0
Brannslukningsapparat på serverrom	100		0	0	0	0
Fjernarkivet	1 300	1 300	0	0	0	0
Ny prestebolig - krav fra staten	4 000	4 000	0	0	0	0
Kirkelig fellesråd	282		150	150	150	150
Rehabilitering bygninger	1 750		1 750	1 750	1 750	1 750
Bjørnebekk	2 741	7 585	250	250	250	250
Boliger vanskeligstilte	42 591	42 591	0	0	0	0
Biler/Maskiner, teknisk etat	1 500		1 200	850	1 000	1 000
Myrveien 16	607	2 500	0	0	0	0
Frivillighetens Hus (Lions Club Ås)	300	1 150	0			
Bølstad bru v/Olav Skage	50	50				
Mindre investeringsprosjekter ikke spesifisert	700		700	700	700	700

	B 2011	Tot. bevilget t.o.m. 2011	B 2012	B 2013	B 2014	B 2015
Legionellabekjempelse			250	250	250	250
Radontiltak jfr ny forskrift			500	500	500	500
ENØK - tiltak			1 000	200	200	200
HMS/Brannforebyggende arbeid			1 000	1 000	1 000	1 000
Universell utforming			1 000	1 000	1 000	1 000
Fjernvarmeanlegg i Åsgård, Rådhuset og Åshallen			3 000			
Sum andre inv. prosjekter	62 155	65 456	20 950	8 800	8 950	8 950
Sum alle inv. prosjekter utgifter	150 225	206 742	69 210	101 100	84 950	67 750

Tab 17: Investeringsbudsjettet

Rådmannen gis fullmakt til å disponere av garantifondet til slutføring av nødvendige etterarbeider på avsluttede investeringsprosjekter. Investeringene finansieres slik det framgår av tabell 18.

Finansiering	B 2011	B 2012	B 2013	B 2014	B 2015
Bruk av vanlige lån	-63 901	-61 315	-66 614	-59 760	-46 000
Bruk av rentefrie lån til skoleanlegg/kirke *)	0	0	-1 350	-1 800	-1 800
Overføring fra driftsregnskapet*)-momskompensasjon	-11 378	-7 345	-14 896	-15 390	-11 950
Tilskudd boliger vanskeligstilte	-8 400	0	0	0	0
Tilskudd -bokollektiv demente	0		-10 240	0	0
Salg av kommunale boliger	0	0	0	0	0
Salg Dyster/Eldor	0		-8 000	-8 000	-8 000
Forsikringsmidler til Frivillighetens hus	0	-550	0	0	0
Avsetning og bruk av ubundet inv. fond	-1 810	0	0	0	0
Sum finansiering	-79 860	-69 210	-101 100	-84 950	-67 750

Tab 18: Finansieringen av investeringene

3.5.3 Fellesinntekter og fellesutgifter

Sentrale inntekter og utgifter (ansvar 8000)

Anslaget for investeringskompensasjon i 2012 settes til 8,4 mill. kr.

Kompensasjon for renteutgiftene baserer seg på den flytende renten i husbanken og forutsetter at dagens rentenivå opprettholdes i 2012.

Kommunene gis en generell kompensasjon for merverdiavgift for å unngå konkurransevridning mellom kommunal og privat sektor. Ordningen finansieres ved trekk i rammetilskuddet. For 2012 er inntektene budsjettert på enhetene, ved at enhetene får et økt inntektskrav. Samlet momskompensasjon er beregnet til 12,9 mill. kr.

Både merverdiavgiftskompensasjon generert fra drift og investering føres i driftsregnskapet. Fra 2010 ble det innført nye regler som innebærer et strammere

balansekrav i driften. Fra 2010 skal minimum 20 % av kompensasjonen fra investeringer overføres til investeringsregnskapet. For 2011 skal minimum 40 % overføres, for 2012 minimum 60 % og for 2013 minimum 80 %. Fra og med 2014 skal merverdiavgiftskompensasjonen fra investeringer i sin helhet regnes som inntekter knyttet til investeringer og føres i investeringsregnskapet. I 2012 budsjetteres det med overføring av 7,34 mill. kr av momskompensasjonen fra drift til investering.

Vertskommunetilskuddet for psykisk utviklingshemmede reduseres i forhold til handlingsprogram 2010-2013 grunnet én bruker mindre.

Ved beregning av integreringstilskuddet for flyktninger er det lagt til grunn mottak av ca 15 flyktninger pr. år i 2011, 2012, og 2013. Videre er tilskuddet prisjustert.

For eiendomsskatt på verk og bruk er det lagt til grunn en videreføring av høyeste skattesats på 7 promille.

Renter og avdrag

Ås kommune har per 18.10.2010 en lånesaldo på ca 1 050 mill kr (ekskl. startlån). I 2012 er det budsjettert med nye låneopptak på 61,3 mill. kr. I 2012 er det satt av midler til klargjøring av tomer for salg på Dyster Eldor. Det tas sikte på gradvis salg av tomter på området, og det anslås årlige salgsinntekter på ca 8 mill. kr. Inntektene fra salget settes av til finansiering av nye investeringsprosjekter.

For nye lån og lån som er tatt opp i flytende rente, er det lagt til grunn et rentenivå på 3,25 % for 2012, 3,5 % for 2013, 3,8 % for 2014 og 4,5 % for 2015. Anslagene tar utgangspunkt markedets forventninger til renteutvikling.

Det er budsjettert med renteutgifter på 35,7 mill kr for 2012 (ekskl. startlån). Dette er ca 1,5 mill kr høyere enn i handlingsprogram 2011-2014, og skyldes økt lånevolum. Utover perioden vokser renteutgiftene for hvert år som følge av økt volum og høyere renter. I 2015 anslås renteutgiftene å utgjøre ca 46 mill kr.

Etter salget av e-verket ble 170 mill kr plassert i aktiv kapitalforvaltning. I tillegg kommer midler avsatt på bufferfond. Budsjettert avkastning fra SFE-midlene (salg av e-verket i 2000) er satt til 10 mill kr for 2012. Dette er 2 mill kr lavere enn handlingsprogram 2011-2014, og er justert ned som følge av reduserte vekstutsikter for verdensøkonomien.

Pris- og lønnsvekst

Tallene for planperioden legges fram i faste 2012-priser, mens tall for 2011 og tidligere år er i løpende priser. I statsbudsjettet er det lagt til grunn en pris- og kostnadsvekst på 3,25 % fra 2011 til 2012.

Det er budsjettert med en lønnsvekst på 4 % fra 2011 til 2012, noe som er i tråd med forutsetninger i statsbudsjettet. Pensjonskostnadene øker betydelig i 2012 og utover i planperioden. For pensjonsordningene er det budsjettert med 14,5 % i premiesats for ansatte med pensjon i KLP og Storebrand og 11,24 % for ansatte med pensjon i SPK. Det budsjetteres i tillegg med en økning i pensjonskostnadene utover i perioden. Premiefondet har blitt redusert i 2010 og ligger an til å bli redusert også i 2011. Det avsettes derfor midler for å begrense bruken av premiefondet. Til tross for dette øker pensjonskostnadene så kraftig at premiefondet med dagens prognoser vil være brukt opp i 2012.

Gebyrinntekter og egenandeler

Inntektspotensialet fra gebyrer og egenandeler blir løpende vurdert. Det meste av potensialet er tatt ut tidligere. Generelt er de fleste gebyrer prisjustert i den grad det er mulig. Det innføres fakturagebyr for kulturskolen og for alle ikke lovpålagte tjenester og annen tilfeldig fakturering. Billettene til svømmehallene er prisjustert med 10 %. Disse prisene ble ikke justert i 2011.

Selvkostområder

Renovasjonsgebyrer går ned som følge av at Follo Ren har lagt frem et lavere budsjettforslag i 2011 enn for inneværende år.

Årsavgift for vann går ned med 0,3 %.

Årsavgift for kloakk øker med 3,8 %.

Selvkostfondet for vann er 2,9 mill. kroner ved inngangen til 2012. Det brukes 2,1 mill. i 2012 og 0,8 mill. i 2013. Ved utgangen av 2013 er fondet tømt.

Selvkostfondet for avløp er negativt, - 3 mill kroner. Det avsettes omkring 0,6 mill. kroner årlig i de neste 4-5 årene. Ved utgangen av 2016 er underskuddet dekket.

Nivået på de enkelte gebyrer og avgifter, samt endringer fra 2010 til 2011 fremkommer i vedlegg 10.

4.0 Tjenesteområdene

I dette kapitlet beskrives utfordringer, tiltak og budsjett for oppvekst- og kulturetaten, helse- og sosialetaten, teknisk etat og for rådmannens stab og støttefunksjoner. Utfordringer og tiltak innenfor fokusområdene medarbeidere og økonomi er beskrevet på etatsnivå, mens utfordringer og tiltak innenfor fokusområdene samfunn og brukere er beskrevet på "tjenesteområdenivå".

4.1 Oppvekst og kultur

Utfordringer og tiltak innenfor fokusområdene medarbeidere og økonomi

Fokusområde medarbeidere

Utfordringer

Barnehagene er lovpålagt å ha et maksimum antall barn pr. førskolelærer. Kunnskapsdepartementet har i ny veileder fra 15.8.2011 tydeliggjort regelverket. For noen av de ikke-kommunale barnehagene i Ås har dette ført til at de har vært nødt til å øke antall pedagogstillinger eller redusere antall barn for å oppfylle regelverket.

Det er fortsatt vanskelig å skaffe nok kvalifiserte pedagoger til barnehagene. Antall pedagoger med dispensasjon fra utdanningskravet har de to siste årene gått noe ned i de kommunale barnehagene, mens det i de ikke-kommunale barnehagene har økt.

Inntil nå har 12 personer i kommunale og ikke-kommunale barnehager fått utdanningsstipend på inntil kr 50.000 per år for å ta førskolelærerutdanning på deltid. Etter fullført utdanning har pedagogene bindingstid i 2 år i Ås kommune. Det foreslås å redusere midlene til stipend da mye av behovet nå er dekket.

KOSTRA-tallene viser at det fortsatt er en del lærere uten godkjent utdanning i Ås-skolen. Flere av dem har god faglig kompetanse, men mangler pedagogisk utdanning. Rekrutteringen til lærerstillinger er mer utfordrende enn for et par år siden.

Det bør settes av midler til videreutdanning av lærere. Ås kommune er en av to kommuner i Akershus fylke som ikke har tatt i bruk ordningen med dekning av utgiftene til videreutdanning av lærere. Ordningen som er fastsatt fra departementet, går ut på at staten dekker 40 % av utgiftene, kommunen dekker 40 % og den enkelte lærer som tar videreutdanning dekker 20 %. Det vil si at en lærer som tar utdanning på fulltid i ett år vil koste kommunen ca kr 250.000. Det er i utgangspunktet ikke anledning til å kreve bindingstid. Alternativet er at man innfører en lokal stipendordning for eksempel på inntil kr 50.000 for de som ønsker å ta en videreutdanning som kommunen har behov for.

Veiledning

Det blir gitt tilbud om systematisk veiledning til nyutdannede førskolelærere samt til pedagoger på dispensasjon fra utdanningskravet.

I 2011 ble det igangsatt systematisk veiledning av nyutdannede lærere. Veiledningen blir gitt både av skolen og av kommunens veiledningstjeneste i form av kursing og nettverksarbeid.

Kompetanseplan

Det skal for første gang utarbeides felles kompetanseplan for barnehager og skoler. Med utgangspunkt i denne blir det gitt tilbud om kurs og opplæring til alle ansatte. For å øke midlene til kompetanseheving for ansatte i Ås kommune, selges en del plasser til andre kommuner og høyskoler.

I 2012 må kommunen fortsette gjennomgangen av forholdet mellom ikke-kommunale og kommunale barnehager når det gjelder likebehandling, veiledning, involvering og deltakelse i kompetanseutviklingstiltak igangsatt av kommunen.

Et godt arbeidsmiljø er viktig for at ansatte skal trives og bli i jobben. Arbeid med å redusere sykefravær er hele tiden i fokus i etaten.

Tiltak i 2012

- Felles kompetanseutviklingsplan for barnehage og skole
- Innføre stipend til videreutdanning av lærere
- Utarbeide rekrutteringsplan for lærere, førskolelærere og ledere

Fokusområde økonomi

Utfordringer

Barnehager

Ås kommune er gjennom forskrift forpliktet til å sørge for likeverdig behandling av alle barnehager i kommunen. Det betyr at ikke-kommunale barnehager skal ha 100 % av det tilsvarende kommunale barnehager i gjennomsnitt mottar i offentlig tilskudd.

Regjeringen varslet ved innføringen av rammefinansieringen at dette skulle skje ved en opptrapping over 5 år. De private barnehagene i Ås fikk imidlertid 99 % av det de kommunale barnehagene fikk i 2011. I utgangspunktet fikk de 100 %, men rett før sommeren endret Fylkesmannen tolkningen av hva som skulle regnes med i beregningsgrunnlaget. De private barnehagene har derfor fått 99 % i 2011. Dette foreslås opprettholdt i 2012.

Kommuner som i sine ikke-kommunale barnehager har barn som er bosatt i en annen kommune, har rett til refusjon av kostnader til drift som ikke dekkes av foreldrebetalingen samt søskenmoderasjon og inntektsreduert betaling. Det er først og fremst Haugtussa Steinerbarnehage, Åkebakke barnehage og Kroer friluftsbarnhage som har barn fra andre kommuner. Det er færre barn fra Ås som går i barnehager i andre kommuner enn omvendt. utfordringen for kommunene er å beregne refusjonen riktig da antall barn endrer seg en del i løpet av året.

Stiftelsen Åkebakke barnehage som er en bedriftsbarnhage tilknyttet UMB, har t.o.m. 2011 mottatt offentlig tilskudd på kr 1,4 mill fra UMB. Universitetet har meldt at de fra 2012 ikke lenger vil yte tilskudd til Åkebakke barnehage. Dette tilskuddet er da Ås kommune forpliktet til å kompensere for.

På bakgrunn av stram økonomi må de kommunale barnehagene ta inn 20 flere barn. Dette vil føre til redusert kvalitet, fordi det da blir flere barn per voksne på avdelingene.

Skolene

Skolene må redusere sine budsjetter med kr 6 mill fra 2012. Skolene får tildelt midler etter antall elever (stykkprisfinansiering). I 2011 har det vært færre elever i skolene enn prognosene for 2011 viste og som det dermed var avsatt penger til. Midlene som ikke ble brukt i 2011 foreslås overført til 2012 for å dekke opp noe av reduksjonen. Fra 2013 foreslås at reduksjonen dekkes ved nedleggelse av Brønnerud skole.

	2012	2013
Reduksjon i ramme til skolene	6 000	6 000
Inndekning ved bruk av ubrukte midler 2011	-2 500	
Inndekning gjennom nedlegging av Brønnerud		-4 000
Årlige behov for innsparinger	3 500	2 000

Rådmannen mener at nedlegging av Brønnerud skole vil være nødvendig, dersom Ås kommune skal kunne få redusert kostnadene til skolesektoren uten at kvaliteten på undervisningen skal bli vesentlig redusert. Et anslag innebærer en innsparing på 4. mill. kr ved nedlegging av Brønnerud skole. Da er ikke innsparing knyttet til frigjøring av lokaler medregnet. Ved alternativ bruk av lokalene kan innsparingspotensialet være betydelig større. Dette vil bli utredet nærmere etter at vedtak om nedleggelse er fattet.

Tiltak i 2012

- Unngå avvik i forhold til budsjett.

Budsjettrammer og konsekvenser

	Ansvar	2012	2013	2014	2015
A. Budsjettvedtak 15.12.10 for 2012		299 711 000	299 711 000	299 711 000	299 711 000
Konsekvensjustert budsjett		315 301 000	324 276 000	333 242 000	333 242 000
B. Nye tiltak					
27. Åpen barnehage sentrum	2341	57 000	125 000	125 000	125 000
28. Økning Sagaskogen barnehage	2350	97 000	233 000	233 000	233 000
Sum nye tiltak		154 000	358 000	358 000	358 000
C. Forslag besparelser					
29. Idrettsbarnehage Togrenda	2370	-700 000	-700 000	-700 000	-700 000
30. Redusert tilbud fritidsklubber	242*	-500 000	-1 000 000	-1 000 000	-1 000 000
31. Utsatt driftstilskudd kulturhuset	2082	-500 000	0	0	0
32. Redusert drift bibliotek Nordby	243*	-500 000	-500 000	-500 000	-500 000
33. Økte priser kulturskolen	2410	-500 000	-500 000	-500 000	-500 000
34. Økt antall barn kommunale barnehager	23*	-460 000	-460 000	-460 000	-460 000
35. Økt pris SFO	21*2	-630 000	-630 000	-630 000	-630 000
36. Avslutning helhetlig skole	2113	-200 000	-243 000	0	0
37. Redusert kostnad private barnehager	2070	-664 000	-664 000	-664 000	-664 000
38. Redusert spesialundervisning voksenopplæringen	2108	-500 000	-500 000	-500 000	-500 000
39. Åpen barnehage sentrum	2341	-57 000	-125 000	-125 000	-125 000
40. Generelle kutt skole	21*/22*	-6 000 000	-6 000 000	-6 000 000	-6 000 000
Sum nye besparelser		-11 211 000	-11 322 000	-11 079 000	-11 079 000
Ramme 2012-2015 - foreløpig versjon		304 244 000	313 312 000	322 521 000	322 521 000

- A. For 2012 er det tatt utgangspunkt i budsjettvedtak 15.12.2010 for år 2012. Tallene i 2013-2015 fremkommer som summen av budsjettvedtak 15.12.2010 og endringer utover i perioden.
- B. Nye tiltak og omprioriteringer vises i hele tall per år.
- C. Forslag til besparelser.

Kommentarer

For kommentarer til konsekvensjustert budsjett (note 1-27), se vedlegg 2.

Nye tiltak

- 27. Åpen barnehage startes opp igjen. Det budsjetteres med 0,2 årsverk.
- 28. Sagaskogen barnehage utvider med 4 barn og 1 ansatt fra høsten 2012.

Nye besparelser

- 29. Idrettsbarnehagen som var planlagt under Togrenda blir ikke gjennomført. Dette gir en besparelse på 0,7 mill kroner i 2012.
- 30. Tilbudet ved fritidsklubbene reduseres fra august 2012. Besparelsen blir 0,5 mill kroner i 2012, deretter 1,0 mill kroner fra 2013.
- 31. Det ser ut til at det tar noe tid før anbudsprosessen for driften av kulturhuset er ferdig. Derfor trekkes det ut 0,5 mill kroner fra driftsbudsjettet i redusert driftstilskudd.
- 32. Biblioteket på Nordby får begrenset åpningstid. Besparelsen utgjør 0,5 mill kroner.
- 33. Prisen på tilbudene ved kulturskolen økes til 2100 kr per halvår for individuell undervisning og 1750 kr per halvår for undervisning i gruppe. Prisen for kurs økes til 1000 kr. Dette vil gi 0,5 mill kroner i økte inntekter.
- 34. Barnehagene tar sin del av besparelsen ved enten å øke antall barn på avdelingene eller gjennomføre andre tiltak som vil gi en besparelse på 0,460 mill kroner.
- 35. Prisen på SFO økes. Dette gir en besparelse på 0,630 mill kroner.
- 36. Helhetlig skoledag på Brønnerud avsluttes ett år tidligere enn planlagt. Besparelsen er 0,2 mill kroner i 2012.
- 37. De private barnehagene har fått 99 % av driftskostnader til kommunale barnehager i tilskudd i 2011. I utgangspunktet fikk de 100 %, men Fylkesmannen har endret tolkningen av hva som skal regnes med i beregningsgrunnlaget. Staten har økt kravet til 92 % og ikke 94 % som var planlagt opptrapping av tilskuddet. Det foreslås at private barnehager får 99 % i stedet for 100 % i 2012. Dette gir en besparelse på 0,5 mill kroner. Reduserte kostnader i kommunale barnehager gir ytterligere en besparelse på 0,164 mill kroner.
- 38. Gruppestørrelsene ved spesialundervisningen på voksenopplæringen økes. I dag gis det stort sett en til en timer. Dette gir 0,5 mill kroner i reduserte lønnskostnader.
- 39. Åpen barnehage i sentrum blir ikke realisert.
- 40. Grunnskolen tar sin andel av kuttene. 6 mill. kroner fordeles på 9 barne- og ungdomsskoler.

4.1.1 Barnehager og skoler

Tjenestens omfang og innhold

Antall ansatte/årsverk

Skoler og barnehager hadde per oktober 2011 totalt 402,3 årsverk.
PPS hadde 15,65 årsverk.

Tjenesteområdet omfatter

- 7 kommunale barnehager (1 kommunal barnehage består av 2 enheter)
- 7 barneskoler
- 2 ungdomsskoler
- 7 skolefritidsordninger (SFO)

I tillegg har tjenesten tilsyns- og veiledningsansvar for:

- 13 ikke-kommunale ordinære barnehager
- 2 ikke-kommunale familiebarnehager

Tjenesteområdet har totalt ca 550 barn i kommunale barnehager, 568 i ikke-kommunale barnehager og 12 barn i familiebarnehager. Det er 1466 elever i barneskolen og 646 elever i ungdomsskolen. Antall barn i SFO er 618.

Kommunen er barnehageeier samt tilsynsmyndighet for kommunale og ikke-kommunale barnehager og familiebarnehager.

Hovedoppgaver

- Gi et pedagogisk tilbud i barnehagene som bygger på et helhetlig læringssyn der omsorg, lek og læring ses i sammenheng.
- Gi alle barn i barnehagene gode utviklings- og aktivitetsmuligheter.
- Gi grunnskoleopplæring som fremmer utvikling av barn og unges kunnskaper, ferdigheter, holdninger og verdier som vil gjøre dem i stand til å mestre sitt eget liv og delta i arbeids- og samfunnslivet.
- Gi en opplæring som er tilpasset elevenes forutsetninger og behov, slik at alle får like muligheter til å utvikle sine evner og talenter.
- Gi tilbud om en kvalitativt god skolefritidsordning (SFO) før og etter skoletid

Utfordringer og tiltak innenfor fokusområdene samfunn og brukere

Fokusområde samfunn

Hva vi må lykkes med (Kritiske suksessfaktorer)	Hva vi skal måle (Måleindikatorer)	Hvordan vi måler (Målemetoder)	Forrige resultat	Mål 2012	
				Ønsket	Godt nok
Levende lokaldemokrati og samfunnsliv	Medbestemmelse 10. trinn	Elevundersøkelsen	2,1	3,0	2,5
Livsstil som bidrar til god fysisk og psykisk helse	Sosial trivsel 7. trinn	Elevundersøkelsen	4,4	4,5	4,4
	Sosial trivsel 10. trinn	Elevundersøkelsen	4,3	4,5	4,3

Hva vi må lykkes med (Kritiske suksessfaktorer)	Hva vi skal måle (Måleindikatorer)	Hvordan vi måler (Målemetoder)	Forrige resultat	Mål 2012	
				Ønsket	Godt nok
	Mobbing på skolen 7. trinn	Elevundersøkelsen	1,3	1,2	1,3
	Mobbing på skolen 10.trinn	Elevundersøkelsen	1,4	1,2	1,4
Trygghet og tilhørighet	Beredskapsøvelse	Gjennomføre beredskapsøvelse i skolene	0	1	1
Bærekraftig forvaltning av arealer og teknisk infrastruktur	Energiforbruket i skolene (KWt/m ²)	Registrering ved kommunen	165	155	165
	Energiforbruket i barnehagene (KWt/m ²)	Registrering ved kommunen	188	170	185

Tab 19: Målkart for Barnehage og skole, fokusområdet Samfunn

Utfordringer

Barnehagenes fysiske miljø

Det er i de senere årene blitt bygget flere nye barnehager i Ås og selv om barnehagene er forholdsvis nye er det behov for kontinuerlig vedlikehold. Vinterbro barnehage åpnet i 2006, Søråsteigen barnehage i 2007, Tunveien barnehage i 2008, Frydenhaug barnehage i 2009 og Solbergstunet barnehage i 2010. Barnehagebygget og uteområdene er en del av en barnehages kvalitet. Slitasjen på barnehagene er stor.

Ås kommune har i dag 3 eldre barnehager. 2 av dem er delvis oppgradert. Den tredje barnehagen, Togrenda, har behov for oppgradering.

Det vil bli utarbeidet en barnehagebehovsplan i 2012.

Barnehagedekning

Dekningsgraden for barn 1- 5 år gikk fra 90,7 % i 2009 til 95,9 i 2010.

Ved hovedopptaket i 2011 fikk alle barn med rett til plass og som søkte innen fristen 1. mars, tilbud om plass i barnehage.

På grunn av overkapasitet på barnehageplasser i sentrumsområdet var 2 avdelinger i sentrum midlertidig stengt våren 2011. En avdeling i Frydenhaug barnehage ble gjenåpnet 1. august 2011, og en avdeling i Tunveien barnehage foreslås gjenåpnet 1.8.2012.

Barnetallet i Ås er økende. I sentralområdet er det i følge prognosene behov for en barnehage allerede høsten 2013. Kommunene har regulert tomt til barnehage på Dyster Eldor, men også andre alternativer kan være aktuelle. Dette vil bli vurdert i barnehagebehovsplanen.

Stiftelsen Åkebakke barnehage med ca 40 barnehageplasser må flytte ut av sine lokaler i 2014 da huset skal rives i forbindelse med at Norges Veterinærhøyskole og Veterinær Instituttet fusjoneres med UMB. Hvorledes dette skal håndteres, vil bli lagt fram i forbindelse med kommunens barnehagebehovsplan. Ca 30 barn fra Ås har i dag plass i Åkebakke barnehage.

Kapasiteten i Nordby er utnyttet maksimalt. Det er mulig å opprette en avdeling i tilknytning til Togrenda barnehage med inntil 20 barn i den gule trebygningen ved Nordby skole eller lage en friluftsavdeling i Solbergtunet barnehage. Dette bør vurderes i forbindelse med barnehagebehovsplanen.

Åpen barnehage for 0-3 åringer i Nordby ble avvirket i 2010. Et tilbud i Åpen barnehage i Sentrum for minoritetsspråklige 4 og 5 åringer skulle fortsette fram til 1. august 2011, men ble avvirket i april 2011 grunnet manglede interesse. Det er imidlertid et behov for en åpen barnehage for foreldre med barn i alderen 0-3 år, men det er ikke funnet plass til dette i budsjettet.

Skolenes fysiske miljø

Det ble utarbeidet skolebruksplan i 2011 som skal ut på høring. Denne planen skal politisk behandles i begynnelsen av 2012.

Med en anslagsvis utnyttelsesgrad av skolenes kapasitet på mellom 90 % og 95 % vil det være behov for om lag 200 nye elevplasser på barnetrinnet i prognoseperioden. Behovet for nye skoleplasser vil komme i inntaksområdene til skolene Rustad, Solberg og Åsgård. Gjennomføres bygningsendringer vil det være tilstrekkelig med elevplasser i kommunen, men den ledige kapasiteten samsvarer ikke med områdene hvor en forventer elevtallsvekst.

Befolkningsprognosene viser at det vil bli kapasitetsproblemer i Nordby. Det vil være behov for en utbygging av skoler i Solberg og Sjøskogen skolekrets. Solberg skole er teknisk i dårlig stand og har i dag for dårlig kapasitet.

Et aktuelt alternativ kan være å bygge ut Sjøskogen og Solberg skole og omgjøre Nordby skole til ungdomsskole. Om få år vil Nordbytun ungdomsskole få kapasitetsproblemer hvis det ikke tas høyde for dette.

For å få effektiv skoledrift, så bør skolene ha en viss størrelse. Det gir ikke nødvendigvis en kvalitativ bedre skole. Tone H. Sollien (2008) oppsummerer i artikkelen «Sammenheng mellom skolestørrelse og kvalitet» at det er andre faktorer som har større betydning for kvaliteten i skolen enn skolestørrelsen.

I Ås sentrumsområde foreslås nedleggelse av Brønnerud skole og flytte elevene til Åsgård skole fra skoleåret 2013/2014. Skolen har under 100 elever og det er dyrt å opprettholde en skole av en slik størrelse. Rustad skoles aktivitetsbygg er i svært dårlig forfatning og bør rives. I den forbindelse bør også dette bygget utvides.

Spesialrom som gymsal, er dyre rom og vil være den utløsende faktoren for hvor stor en effektiv skole bør være. En gymsal på barnetrinnet har kapasitet til å ta 2 klasserrekker, mens den på ungdomstrinnet kan ta 5 til 6 klasserrekker. Skolene bør derfor bygges slik at de tar 2, 4 eller 6 klasserrekker for å utnytte kapasiteten på spesialrommene best mulig.

Dette vil man imidlertid komme tilbake til i forbindelse med skolebruksplanen.

Miljøsertifisering

Søråsteigen barnehage og tidligere Sagalund barnehage er miljøsertifisert. De øvrige barnehagene har så langt utsatt prosessen på grunn av lite tilfredsstillende

renovasjonsordning. Skolene er foreløpig ikke miljøsertifiserte. Skolene legger imidlertid stor vekt på arbeid med feltet, men har valgt ikke å sertifisere seg. I 2012 vil det både i skoler og barnehager bli lagt vekt på å redusere energiforbruket og avfallsmengden.

Tiltak i 2012

- Utarbeide en barnehagebehovsplan som ivaretar både rehabilitering og utbygging
- Prosjekt rundt gjennomføringen av anbefalingene i skolebehovsplanen.

Fokusområde brukere

Hva vi må lykkes med (Kritiske suksessfaktorer)	Hva vi skal måle (Måleindikatorer)	Hvordan vi måler (Målemetoder)	Forrige resultat	Mål 2012	
				Ønsket	Godt nok
Tilstrekkelig tjenestetilbud med riktig kvalitet	Brukertilfreds med tjenesten	Brukerundersøkelser			
		Barnehage	4.7	4.5	4.0
		SFO	4.5	4.5	4.0
	Dekningsgrad av tjenesten	Andel barn 1-5 år med barnehageplass	95,9 %	95 %	92 %
		Søkere med rett til barnehageplass som ikke har fått retten oppfylt	0	0	0
	Grunnskolepoeng		42	44	43
	Andel elever i grunnskolen som får spesialundervisning		6 %	4 %	5 %
	Andel timer spesialundervisning av antall lærertimer		18,1 %	15 %	16 %
Elevenes nærvær på ungdomsskolen		Ny	100 %	95 %	
Avklare forventningsnivå	Brukertilfredshet med informasjon	Brukerundersøkelser			
		Barnehage	4.3	4.5	4.0
		SFO	-	4.5	4.0
	Andel oppdaterte tjenestebeskrivelser/ serviceerklæringer	Registrering ved kommunen	2	4	3

Tab 20: Målkart for barnehage og skole, fokusområdet Brukere. For ytterligere resultater for skole henvises det til den årlige tilstandsrapporten.

Utfordringer

For å lykkes som barnehage- og skoleeier må kommunen:

- Sikre at det skapes helhet og sammenheng i hele organisasjonen.
- Sikre at barn og unge opplever helhet og sammenheng i sin læring.
- Sikre at barn og unge får reell mulighet til å bidra og delta i et demokratisk fellesskap.

Barnehagene og skolene i Ås skal være en lærende organisasjon i kontinuerlig utvikling med gode overganger mellom virksomhetene. Organisasjonen skal gjennom struktur, planer og felles kvalitetsbeskrivelser sikre helhet og sammenheng i opplæringsløpet. De valg som gjøres, skal gjøres etter pedagogiske vurderinger og grundige prosesser, som

igjen skal føre fram til gode sluttprodukter. Vurdering for læring skal være gjennomgående i hele organisasjonen.

Å styrke samarbeide mellom barnehage og skole er et viktig satsningsområde i regjeringens kvalitetsmeldinger. I nasjonale styringsdokumenter slås det fast at barnehage og skole skal samarbeide til barnets beste.

I 2011 ble det laget felles kvalitetsbeskrivelser for barnehager og skoler hvor den overordnede målsettingen er "Best mulig læring og utvikling for alle barn og unge"

Følgende kvalitetsbeskrivelser ble utarbeidet:

Barn og unge i barnehagene og skolene i Ås:

- møter helhet og sammenheng i læringsmiljøet
- utvikler sine evner, faglig, sosialt, kulturelt og personlig
- opplever tilhørighet og bidrar i fellesskapet

Personalet i barnehagene og skolene i Ås:

- legger til rette for utfordringer og læring i trygge omgivelser
- reflekterer over egen praksis, er i kontinuerlig utvikling og løfter fram de gode eksemplene
- er opptatt av forskningsbasert utvikling

Barnehagene og skolene i Ås

- har ledere på alle nivåer som er tydelige og tar ansvar
- er proaktive og legger vekt på tidlig innsats
- er i kontinuerlig utvikling
- er opptatt av forskningsbasert utvikling

Den første av kvalitetsbeskrivelsene "*Barn og unge i barnehagene og skolene i Ås møter helhet og sammenheng i læringsmiljøet*" skal være et satsingsområde i 2012.

Det skal derfor igangsettes tiltak som felles ledermøter, felles prosjekter, ledernettsverk, felles seminarer, diskusjoner, møtepunkter/aktiviteter i forbindelse med overgang barnehage/ barneskole, barneskole/ungdomsskole og ungdomsskole/videregående skole. Det vil bli arbeidet med læringsmiljø. Gjennom dette skal samarbeidet mellom barnehager og skoler styrkes ytterligere til beste for barn og unge i Ås.

Barnehage

Kvalitet

Stortingsmelding nr 41 (2008-2009) *Kvalitet i barnehagen* har 3 overordnede mål for kvalitetsutvikling i barnehagen.

- Sikre likeverdighet og høy kvalitet i alle barnehager
- Styrke barnehagen som læringsarena
- Alle barn skal få delta aktivt i et inkluderende fellesskap

De kommunale barnehagene bruker inspirasjon fra Reggio Emilia filosofien for å nå målene i rammeplanen. For å tydeliggjøre arbeidet, er det utarbeidet en pedagogisk plattform som har fokus på medvirkning, læring, læringsmiljø, prosjektarbeid og

dokumentasjon. Barnehagene er på vei mot et rikere læringsmiljø, en tydeligere organisasjon med mer hensiktsmessige strukturer, og en læringsforståelse basert på refleksjon. Dette gir økt kvalitet og bevisstgjøring om det pedagogiske arbeidet.

Skole

Endringer og kvalitetssikring

Det skal gis en grunnskoleopplæring som utvikler barn og unges kunnskaper, ferdigheter, holdninger og verdier som gjør dem i stand til å mestre sitt eget liv. Opplæringen som gis skal tilpasses elevenes forutsetninger og behov, slik at alle får like muligheter til å utvikle sine evner og talenter.

Stortingsmelding 31 (2007-2008) *Kvalitet i skolen* varslet en klarere nasjonal styring av skolen, men understreket kommunens ansvar som skoleeier.

Opplæringsloven har fått en bestemmelse om at kommunestyret årlig skal behandle en tilstandsrapport for grunnskolene. I 2011 framla rådmannen for andre gang tilstandsrapporten om grunnskolen i Ås for kommunestyret. Rapporten omhandlet læringsresultater, frafall og læringsmiljø. Rapporten danner grunnlag for videre satsningsområder. I 2012 vil regning være et satsningsområde.

NyGIV (Ny Gjennomføring I Videregående) er en samling tiltak som er igangsatt av regjeringen for å få ned antall elever som faller fra i videregående skole. Disse elevene har ofte svake grunnleggende ferdigheter, gjerne kombinert med høyt fravær. Et av tiltakene i NyGIV er "Overgangsprosjektet". Målet er økte grunnleggende ferdigheter som skal bidra til at elevene gjennomfører videregående. Det overordnede målet er at 6 % flere ungdommer gjennomfører videregående opplæring på landsbasis. Overgangsprosjektet var frivillig i skoleår 2010/2011 og 2011/2012, men fra og med skoleår 2012/2013 skal alle kommuner delta i prosjektet. Ås kommune deltar fra skoleår 2011/2012. I Overgangsprosjektet gis det et tilbud om ekstra oppfølging av elever på 10. trinn med svake faglige prestasjoner innen grunnleggende lese-, skrive- og regneferdigheter og som har et mønster med høyt, umeldt fravær. De elevene som inviteres, skal være de 10 % lavest mestrende, men med potensiale og motivasjon til å kunne gjennomføre videregående skole med ekstra oppfølging. Elevene som takker ja til tilbudet, vil få 5 timer pr uke à 45 min i 10 uker. Undervisning vil skje i egne grupper og tas av andre timer.

I april 2011 ble Stortingsmelding nr 22 om ungdomstrinnet lagt fram. Den pekte blant annet på at en mer variert og motiverende ungdomsskole vil virke positivt inn på unges evne og vilje til å gjennomføre videregående opplæring. Det innføres derfor praktiske og mer yrkesrelaterede valgfag for å gi elevene mulighet til å utvikle flere ferdigheter. Til sammen utvikles det fagplaner for 12 – 15 nye fag som spenner fra sceneproduksjon og design til informasjonsarbeid, teknologi og entreprenørskap. De som starter på 8. trinn høsten 2012 vil være de første som får valgfag. Fra 2013 og 2014 skal dette også gjelde for 9. og 10.trinn.

I 2012 er det ønskelig å se på minoritetsspråklige opplæring både for barn og voksne for å utvikle kvaliteten på undervisningstilbudet.

Læringsutbytte

Elevenes ferdigheter blir målt gjennom nasjonale prøver og kartleggingsprøver. De nasjonale prøvene som tas i starten av 5. og 8. trinn skal gi informasjon om elevenes

måloppnåelse i forhold til kompetansemålene på 4. og 7. trinn i lesing, engelsk og regning. For å kunne måle fremdriften til elevene er det nå også innført nasjonale prøver i lesing og regning på 9. trinn.

I tillegg gjennomføres det obligatoriske kartleggingsprøver for 1., 2. og 3. trinn i leseferdighet, og for 2. trinn i tallforståelse og regneferdighet. Kartleggingsprøver er et tiltak for å få oversikt over hvilke elever som har svake ferdigheter og trenger ekstra oppfølging. Informasjonen fra prøvene skal gi skolen og læreren et bedre grunnlag for å tilpasse opplæringen til den enkelte elev.

I 2011 var gjennomsnittelig grunnskolepoeng i Ås 42, mens snittet i landet var 39,9 og Akershus 40,9. Det vil si at karaktergjennomsnittet for 10. trinn i Ås var 4,2 i 2011. Dette er det beste resultatet kommunen har oppnådd og viser at systematisk arbeid gjennom mange år gir resultater.

Det har vist seg å være vanskelig å ha total økonomisk kontroll på området spesialundervisning. I de siste årene har andel timer til spesialundervisning sett i forhold til andel lærertimer økt. I 2008 ble det brukt 11,9 %, i 2009 17,9 % og i 2010 18,1 % timer til spesialundervisning sett i forhold til det totale antall lærertimer.

I handlingsprogram (2011 – 2014) var det et mål å arbeide for å få ned antall timer til spesialundervisning. I 2011 jobbet rektorene og PPS sammen i prosjektet "Fra spesialundervisning til tilpasset opplæring". Målet med prosjektet var å jobbe fram tiltak som kan igangsettes på skolene for å redusere spesialundervisningen. Prosjektet munnet ut i flere tiltak. Det ble utarbeidet et dokument om klasseledelse som skal gjennomføres på alle skoler. God og strukturert klasseledelse over tid tror vi vil føre til redusert behov for spesialundervisning.

I tillegg er det ansatt en sosialpedagog som skal arbeide spesielt med skolene i Nordbyområdet. Hennes oppgave er å veilede lærere slik at de lykkes i klasserommet og med sine elevgrupper.

Organisasjonsutvikling

6 av skolene i Ås er nå inne i sitt 3. år med, OUR, tidligere CDE, som er et internasjonalt nettverk. Alle som er involvert i skolen deltar. De involverte arbeider mot en felles visjon, en beskrivelse av hvordan de ønsker at deres skole skal være. Gjennom 3 år får skolen og ledelsen veiledning og hjelp til å utvikle sin skole på forskjellige områder, med visjon, verdigrunnlag og læringssyn som rettesnor. I fokus står både ledelsesutvikling, pedagogikk, skolen som lærende organisasjon med mer. Skolene skal jobbe med forskning og implementere en utviklingsplan som alle i skolesamfunnet har bidratt til.

Flere av skolene har også startet opp med filosofi for barn, P4C (Philosophy for children).

Nordby og Nordbytun er PALS skoler (Positiv atferd, støttende læringsmiljø og samhandling i skolen). Sjøskogen skole har akkurat startet opp med dette. PALS er en tiltaksmodell for å styrke sosial kompetanse og forebygge og mestre atferdsproblemer i skolen. Skolene opplever at dette gir skolene nyttige redskap som fører til økt trivsel og et godt læringsmiljø.

PP-tjenesten

PPS har i dag en tverrfaglig gruppe med spesialpedagoger med ulike kompetanseområder, pedagogiske veiledere og psykologer.

I 2009 fikk PPS et 3-årig engasjement for PP-rådgiver/psykolog på grunn av lange ventelister og behovet for å komme i gang med systemarbeid ute i skoler og barnehager. Behovet for spesialundervisning økte i skolene, og det ble lite fokus på tilpasset opplæring.

PP-tjenesten har derfor kunnet starte med systemarbeid og oppfølging i skoler og barnehager. Målsettingen er todelt;

1. få ned antall tilmeldinger ved å delta ute med veiledning
2. Jobbe tettere med det pedagogiske personalet ute og bistå i forhold til å omsette sakkyndige utredninger til tiltak og følge dem opp.

I St. melding 18 *Læring og fellesskap* er det presisert fire forventninger til PP-tjenesten:

- PP-tjenesten er tilgjengelig og bidrar til helhet og sammenheng
- PP-tjenesten arbeider forebyggende
- PP-tjenesten bidrar til tidlig innsats i barnehage og skole
- PP-tjenesten er en faglig kompetent tjeneste i alle kommuner og fylkeskommuner

Da PP-tjenesten fikk en rådgiver ekstra medførte det at det ble færre kontaktskoler pr rådgiver og det ble da mer tid til kontaktarbeid. Resultater er mye tettere kontakt med lærerne og mer involvering i sakene ute på skolene.

PS har mulighet til å lønne denne stillingen innenfor rammen i 2012. Fra 2013 må det vurderes å omgjøre PP-rådgiver/psykolog stillingen til fast stilling.

I 2012 skal det gjøres en gjennomgang om PP-tjenestens anbefalinger av omfang når det gjelder antall timer til spesialundervisning og organisering av undervisningen. Samtidig skal det sees på skolenes organisering av tilpasset opplæring og spesialundervisning.

Tiltak i 2012

- Innføre aktuelle valgfag på ungdomsskolene
- Igangsette tiltak – NY GIV- for å få flere elever til å gjennomføre videregående skole.
- Igangsette tiltak i forbindelse med kvalitetsmålet "Barn og unge i barnehagene og skolene i Ås møter helhet og sammenheng i læringsmiljøet"
- Gjennomgang av opplæring til minoritetsspråklige elever
- Igangsetting av tiltakene fra "Fra spesialundervisning til tilpasset opplæring".
- Gjennomgang av PP- tjenestens anbefalinger til skolene når det gjelder ressurser og organisering og skolenes organisering, ressurser og forholdet mellom tilpasset opplæring og spesialundervisning.

4.1.2 Fritidstilbud, kulturskole, bibliotek og kulturhus

Tjenestens omfang og innhold

Antall ansatte/årsverk

- Kulturskolen: 15,63 årsverk (I tillegg er mer enn ett årsverk finansiert gjennom ulike prosjekter).
- Bibliotek inkl. lokalhistorisk arkiv: 13 ansatte / 7,45 årsverk
- Ungdomsklubbene: 12 ansatte / 3,71 årsverk
- Fritidstilbud for funksjonshemmede: 3,31 årsverk
- Kulturhuset fra 2012: 1,7 årsverk

Tjenesteområdet omfatter

- Kulturskole inkl. Den kulturelle skolesekken, mediaverksted og flere større utviklingsprosjekter som f. eks Ås Internasjonale Kultursenter.
- Bibliotek med lokalhistorisk arkiv
- Ungdomsklubbene
- Fritidstilbud for funksjonshemmede
- Kulturhus

Hovedoppgaver

- Kulturskolen har et variert og kvalitativt godt opplæringstilbud, og fungerer som et kulturelt ressurs- og kompetansesenter for skole og kulturliv
- Innbyggerne har et tilgjengelig bibliotek med god kvalitet
- Lokalhistorisk arkiv tar vare på dokumenter og gjenstander av lokalhistorisk interesse og formidler lokal historie
- Tilbud om gode aktiviteter og miljøer som retter seg særlig mot barn og unge
- Drift, koordinering og utvikling av kulturhuset
- Knytte kontakt mellom kommunens tilbud om spesielt tilpasset opplæring og fritidstilbudet for å sikre synergieffekt til beste for brukeren.

Utfordringer og tiltak innenfor fokusområdene samfunn og brukere

Fokusområde samfunn

Hva vi må lykkes med (Kritiske suksessfaktorer)	Hva vi skal måle (Måleindikatorer)	Hvordan vi måler (Målemetoder)	Forrige resultat	Mål 2012	
				Ønsket	Godt nok
Gode sosiale og fysiske miljøer	Andel barn/unge mellom 5-25 år som er medlem i en forening.	Registrering ved kommunen	72 %	75 %	72 %
	Antall utlån av alle medier fra folkebibliotek per innbygger	Registrering ved KOSTRA	5,2	5,3	5,2
	Antall eksterne arrangementer som får økonomisk støtte/bidrag gjennom arbeidsressurser	Registrering ved kommunen	25	30	25

Hva vi må lykkes med (Kritiske suksessfaktorer)	Hva vi skal måle (Måleindikatorer)	Hvordan vi måler (Målemetoder)	Forrige resultat	Mål 2012	
				Ønsket	Godt nok
God tilrettelegging for utvikling av, og deltakelse i, et rikt flerkulturelt lokalsamfunn	Antall språk med tilrettelagt informasjon om kulturlivet og kulturaktiviteter	Registrering ved kommunen	-	10	4
	Antall arrangementer med et uttrykt flerkulturelt formål	Registrering ved kommunen	-	10	4

Tab 21: Målkart for tjenesteområdet Fritidstilbud, kulturskole, bibliotek og kulturhus, fokusområdet Samfunn

Utfordringer

Befolkningen i Ås er i stadig endring, både i størrelse, sammensetning og kulturbakgrunn. Dette stiller større krav til mangfold i kulturtilbudet og tilrettelegging for at alle skal føle seg hjemme på møteplasser og i aktiviteter. Et mangfoldig kultur- og fritidstilbud er en sentral faktor for utvikling av trygge, stimulerende og inkluderende oppvekstmiljøer.

I en situasjon med befolkningsvekst er det viktig å se på hva som skaper tilhørighet og identitet. Det må derfor vurderes hva som er viktig å bevare og verne om av kommunens lokalhistorie, kulturlandskap og arkitektur, samt hvilke tradisjoner, verdier, holdninger og uttrykk det er ønskelig å formidle til neste generasjon. Forutsetningene for en positiv utvikling er samspill mellom tradisjon og nytenkning.

Kommunen har en viktig rolle som samarbeidspartner og tilrettelegger for et aktivt organisasjonsliv og økt frivillig innsats. Ulike tilskuddsordninger, veiledning, tilrettelegging av bygg og anlegg, utleie av lokaler og utstyr er eksempler på slike tilretteleggingstiltak.

For at innbyggere i Ås skal gis mulighet til trivsel, trygghet og tilhørighet gjennom engasjement og påvirkningsmuligheter, er utvikling av gode formelle og uformelle møteplasser viktig. Møteplassene gir en mulighet til å etablere sosiale nettverk, utveksle informasjon og meninger. Det er nødvendig for lokalkulturens vekst og utvikling å være åpen for nye ideer, ny kunnskap og nye måter å organisere samfunnslivet på.

Kulturhuset

Gjennom en oppgradering av kulturhuset og tilrettelegging for et kulturtilbud og utleievirksomhet får kommunen en ny viktig møteplass og aktivitetsarena. Driftsansvarlige i huset må selv og i samarbeid med lag, foreninger, innbyggere i ulike aldersgrupper og kommunale virksomheter spille på lag for å fylle huset med et variert og spennende innhold. Det er viktig med et godt samspill mellom kommunen, private, lag og organisasjoner for å utnytte og videreutvikle potensialet som ligger i kulturhuset.

Kulturhuset skal være:

- en identitetsskaper, kompetansespreder, stedsutvikler og kulturformidler.
- en arena for kommunens administrative og politiske virksomhet.
- en arena for sosial og kulturell virksomhet gjennom å huse faste kulturelle og sosiale virksomheter, ved å være en viktig arena for innbyggere og arrangører med behov for tilrettelagte møteplasser, samt en fremvisningsarena for fritidskulturlivet og profesjonelle kulturaktører.
- en arena som bidrar til økt kulturaktivitet i Ås.

Følgende deler av kulturhusdriften legges ut på anbud:

- Kjøkkendrift i 2. etasje (med mulighet for cateringvirksomhet)
- Kjøkkendrift i vestibyle og uteareal
- Kinodrift
- Kulturvirksomhet i vestibylearealene
- Kulturvirksomhet i kinoteateret

Inntil 2,5 millioner kroner i året skal brukes til å subsidiere anbudsvinneres tap av inntekter ved gratis utleie til kommunens egen virksomhet, og til å dekke reduserte utleiepriser for kulturlivet. Resterende inntektsbehov innhentes ved utleie, billettinntekter og eventuelle eksterne tilskudd.

Det er ansatt kulturhuskoordinator fra 2012. Kulturhuskoordinatoren skal være ansvarlig for kommunens utleie- og kulturvirksomhet i kulturhuset inkludert utescenen, samt ha et koordinerende ansvar for kulturhuset som helhet. Her ligger oppfølging av avtaler og kontrakter.

Andre kulturarenaer

Det er også viktig å legge til rette for kulturaktiviteter andre steder i kommunen enn i Ås sentrum. Lokale kulturhus, samfunnshus og skolene er viktige arenaer i denne sammenheng.

UMB og studentsamfunnet representerer et potensial i forhold til økt samarbeid om kulturaktiviteter. Kommunen vil derfor ta initiativ til et nærmere formalisert samarbeid med universitetet og studentsamfunnet om kulturaktiviteter og felles arrangementer. Studentstyret har en representant i kulturforumets styre. Dette er et tiltak for å komme videre i utviklingen av et slik samarbeide.

Kulturskolen

Kulturskolen er i første rekke kommunens fremste opplæringsinstitusjon for barn og unge i de ulike kunst- og kulturfagene. I tillegg har den en viktig samfunnsfunksjon som kulturelt ressurs- og kompetansesenter for befolkningen, skoler og kulturliv. Kulturskolen har meget høyt kvalifisert personell innenfor en stor del av kulturområdet, og knytter i tillegg til seg kompetanse gjennom ulike utviklingsprosjekter.

Prosjekter:

- "Ås internasjonale kultursenter" – Flerkulturelt prosjekt. Klassifisert som prosjekt av nasjonal interesse.
- "Utvikling av kulturskolen som ressurscenter"
- "Kreativt partnerskap" – Pilotprosjekt Culture, Creativity & Education (CCE). Utvikling av kulturskolen som kompetansesenter for grunnskole og andre virksomheter.
- "Kreativt oppvekstmiljø (KOM)" – Utviklingsprosjekt for kulturskoler i samarbeid med 1-2 grunnskoler.
- "Alle lager film i Ås" – Styrking av mediaverkstedets generelle tilbud.
- "Stryker- og orkesterprosjekt" – Prosjekt som Kulturskolen i Ås driver for Follo-regionen og Nordre Østfold.
- "Billedkunst for barn" – Utvikling av en formidlingsarena og – virksomhet for barn og unge i Ås.

Til sammen har Kulturskolen hittil søkt og fått kr 3,2 mill i prosjektstøtte til ovennevnte prosjekter.

Ås Kulturforum

Etableringen av dette samarbeidsforumet for kulturlivet gjør det mulig å skaffe midler til barn/unge i skoler og øvrige kulturarenaer gjennom statlige tilskuddsordninger.

Ungdomshusene

Ungdomshusene har i 2011 videreført arbeidet med evaluering og endringer jf arbeidet med "Utredning av ungdomspolitikken" fra 2009. Scenen/salen på Midtgard fungerer godt som både samlingssted, øvingslokale og konsertlokale. Det jobbes bl.a. i samarbeid med kulturskolen med å lære opp/motivere ungdommer, slik at de selv kan initiere og drifte aktivitetene.

Manifestet for ungdomsklubbene i Follo ble jobbet frem i 2011, og vil danne en bakgrunn for arbeidet fremover. Det jobbes med å utvikle ungdomshusene til naturlige møtesteder for ungdom, uavhengig av sosial bakgrunn eller interesser, noe som medfører at også eksterne ungdomsrettede aktiviteter inviteres inn i husene.

På bakgrunn av den økonomiske situasjonen er det nødvendig å endre fritidsklubbens drift fra sommeren 2012, evt. nedlegge fritidsklubbene og satse på andre ungdomstiltak for eksempel i samarbeid med kulturskolen.

Biblioteket

Biblioteket skal være en sentral møteplass for alle innbyggerne i Ås, og det er viktig at tjenesten utvikles i tråd med tilgjengelige medieressurser og de behov og forventninger brukere har til et moderne folkebibliotek. Spesielt barn og innbyggere med flerkulturell bakgrunn bruker biblioteket aktivt, og tilbudet til disse bør bli enda bedre. Den teknologiske utviklingen som internett og utlån av nye medietyper representerer er en utvikling som biblioteket må møte. Ås er en kommune med et internasjonalt miljø, og bibliotekets tilbud bør gjenspeile dette.

Brannsikringen av kulturhuset har gitt biblioteket mer formidlingsareal i barne- og ungdomsavdelingen, noe som har bedret muligheten til å skape tilbud rettet mot ulike aldersgrupper. Ås lokalhistoriske arkiv er nå samlokalisert med Ås bibliotek som vil skape bedre tilgjengelighet for brukerne.

På bakgrunn av den økonomiske situasjonen må det vurderes å endre bibliotekenes drift fra 2012, for eksempel vil reduksjon av åpningstid i filial Nordby bli vurdert.

Tiltak i 2012

- Utvikle kulturhuset i Ås sentrum til en sentral møteplass for kulturlivet i Ås med et mangfoldig og helhetlig kulturtilbud.
- Gjennomføre flere større utviklingsprosjekter som styrker kulturskolen som et ressurs- og kompetansesenter på kulturområdet.
- Gjennomgang av fritidsklubbens drift.
- Arbeide for å etablere Ås internasjonale kultursenter som et fast flerkulturelt tiltak under kulturskolen.
- Etablere et formalisert samarbeid om kulturelle aktiviteter med studentmiljøet på UMB.
- Vurdere driften av fritidsklubbene
- Vurdere driften av bibliotekene

Fokusområde brukere

Hva vi må lykkes med (Kritiske suksessfaktorer)	Hva vi skal måle (Måleindikatorer)	Hvordan vi måler (Målemetoder)	Forrige resultat	Mål 2012	
				Ønsket	Godt nok
Tilstrekkelig tjenestetilbud med riktig kvalitet	Dekningsgrad av tjenester	Registrering ved KOSTRA			
		Kulturskoleplasser i forhold til antall grunnskoleelever	28 %	40 %	30 %
	Antall søkere på venteliste til kulturskolen	Registrering ved kommunen	200	0	50
	Antall personer som deltar i flerkulturelle kulturarrangement i regi av kulturskolen (deltaker- og publikumstall)	Registrering ved kommunen	Ny	2000	1200
	Antall besøkende på arrangementer i kulturhuset - Kino	Registrering ved kommunen	Ny	5000	2500
	Antall besøkende på kulturarrangementer i kulturhuset – Fritidskulturlivet og kommunen	Registrering ved kommunen	Ny	10000	5000
	Antall besøkende på kulturarrangementer i kulturhuset – Profesjonelle artister	Registrering ved kommunen og ansvarlige arrangører	Ny	10000	5000
Avklare forventningsnivå	Andel oppdaterte tjenestebeskrivelser/ serviceerklæringer		2	2	2

Tab 22: Målkart for tjenesteområdet Fritidstilbud, kulturskole, bibliotek og kulturhus, fokusområdet Brukere

Utfordringer

Kulturskolen

Kulturskolen i Ås har et godt og bredt undervisningstilbud for barn og unge mellom 4 og 19 år innenfor musikk, teater, dans og visuell kunst. Pilotprosjekter gjennomføres innenfor Skapende skriving.

I tillegg driver kulturskolen "Den kulturelle skolesekken" og Mediaverkstedet. Kulturskolen samarbeider med ungdomshusene om et undervisnings- og aktivitetstilbud for band og improvisasjon som skal videreutvikles.

Med støtte fra Kunnskapsdepartementet/Utdanningsdirektoratet driver kulturskolen utviklingsprosjektet "Ås internasjonale kultursenter" som vil bli videreført i 2012. Prosjektet drives i samarbeid med Bjørnebekk asylmottak, voksenopplæringen, skoler og frivillige organisasjoner. Tiltaket vil bli utvidet ved opprettelse av åpne og gratis kulturaktiviteter gjennom året med et flerkulturelt perspektiv.

Kulturskolen er i ferd med å etablere et samarbeid med Ungt entreprenørskap om etablering av langsiktige elevbedrifter i kulturskolen. Dette ønskes prøvet ut i 2012.

Det er viktig å sikre det gode undervisningstilbudet som er bygget opp gjennom over 40 år samtidig som kulturskolen utvikles til å kunne dekke flere behov og ønsker enn tidligere. Med gjeldende budsjetter er det en utfordring for kulturskolen å kunne gi elever et rikt og omfattende breddetilbud, og samtidig gi god nok mulighet for fordypning i forhold til den enkeltes behov.

Etter at kulturskolen startet undervisningstilbud i dans er det flere elever ved skolen enn noen gang. Likevel er det en stor utfordring at kapasiteten er altfor liten til piano- og gitarundervisning.

Kulturskolen skal utvikles som ressurs- og kompetansesenter for skole og kultur i tråd med de nasjonale målsetningene i Strategisk plan for kunst og kultur i opplæringen.

Kulturskolen har gode undervisningslokaler for de fleste av sine tilbud. Likevel er det dårlige undervisningsforhold for fagene teater og dans, og kulturskolen er i akutt behov for tilrettelagte lokaler for disse fagene.

Biblioteket

Innbyggerne i Ås er svært fornøyde med biblioteket. I tillegg til å låne bøker bruker mange biblioteket som et informasjons-, inspirasjons- og/eller arbeidssted. Biblioteket driver aktiv formidling til skole- og barnehagegrupper. Et enda tettere samarbeid mellom skole/barnehage og bibliotek er ønskelig.

Tiltak i 2012

- Gjennomgang av kommunens avtaler med kor og korps
- Utvikle nye elevtilbud gjennom kulturskolen i samarbeid med barnehage, grunnskole og SFO og gjennomføre utviklingsprosjekter i samarbeid med skoler, PPS og andre.
- Pilotprosjekt med elev- og ungdomsbedrifter i kulturskolen i samarbeid med Ungt entreprenørskap.
- Utrede mulighetene for bedre undervisningslokaler for fagene teater og dans i kulturskolen.
- Øke bibliotekets formidlingsaktiviteter til skoler og barnehager.

4.1.3 Voksenopplæring og flyktingtjenesten

Tjenestens omfang og innhold

Antall ansatte/årsverk

Introduksjonsordningen: 1 årsverk

Voksenopplæringen: 14,9 årsverk

Flyktinger: 1 årsverk

Enslige mindreårige flyktinger: 7 årsverk

Hovedoppgaver

- Gi opplæring til voksne personer som har rett til opplæring på følgende områder:
  - voksne med utviklingshemming eller funksjonshemming mottar spesialundervisning etter Opplæringslovens § 4A-2
  - personer som mangler fullverdig grunnskoleeksamen eller basisferdigheter innen lesing, skriving, regning og/eller IKT har rett til opplæring etter Opplæringslovens § 4A-1
  - innvandrere, flyktinger og asylsøkere har rett til opplæring i norsk og samfunnskunnskap etter introduksjonsloven
- Flyktingetjenesten skal:
  - bidra til en god bosetting og integreringsprosess for de flyktingene som Ås kommune bosetter
  - være kommunens kontaktperson for nyankomne flyktinger og innvandrere og formidle informasjon om kommunens tilbud
  - administrere og videreutvikle ordningen med flyktingguider
- Fritidstilbudet for funksjonshemmede skal:
  - gi funksjonshemmede tilbud om fritidsaktiviteter som gir mestringsopplevelser og bidrar til å styrke og bevare de sosiale, kognitive og psykiske funksjonene hos den enkelte bruker
- Bosettingen av de "Enslige mindreårige".

Utfordringer og tiltak innenfor fokusområdene samfunn og brukere

Fokusområde samfunn

Hva vi må lykkes med (Kritiske suksessfaktorer)	Hva vi skal måle (Måleindikatorer)	Hvordan vi måler (Målemetoder)	Forrige resultat	Mål 2012	
Livsstil som bidrar til god fysisk og psykisk helse	Antallet deltakere i introduksjonsordningen i jobb eller utdanning etter avsluttet program	Registreringer i NIR	50 %	80 %	60 %
	Antallet bosatte flyktinger i jobb eller utdanning etter 5 år	Registreringer i NIR	65 %	70 %	65 %
Trygghet og tilhørighet	Antallet flyktinger som har flyktingguide i løpet av første år i kommunen	Rapportering fra flyktingkonsulent	60 %	80 %	70 %

Tab 23: Målkart for tjenesteområde Voksenopplæring og flyktingtjenesten, fokusområdet Samfunn

Utfordringer

Fritidstilbud for funksjonshemmede

Tilbudet ble i 2009 organisert sammen med voksenopplæringscenteret, men enhetene er foreløpig ikke samlokalisert. Tilbudene består av sosiale, fysiske og kulturelle aktiviteter, og mange av aktivitetene skjer i samarbeid med frivillige organisasjoner eller de øvrige Follo-kommunene. Aktivitetstilbudene strekker seg gjennom hele uken.

Det er grunn til å se nærmere på den planlagte samlokaliseringen. Dels på grunn av de plassmessige utfordringene ved Voksenopplæringscenteret, og dels på grunn av behovet for en større gjennomgang av den organisasjonsmessige plasseringen.

Voksenopplæringen

Voksenopplæringscenteret er lokalisert i 2.etg i Moerveien 10. Lokalene er lite hensiktsmessige for undervisning. Dårlig innelima, både i forhold til lys, luft og støy, sammen med lite hensiktsmessig utforming av klasserom gjør skolehverdagen utfordrende. I tilfelle heisstans er det en utfordring å frakte rullestoler ned trappen.

Flyktningtjenesten

Flyktningtjenestens største utfordring er boligmarkedet i Ås. I konkurranse med studenter og familier med sikre inntekter taper flyktingene i boligmarkedet. Det er også en utfordring at flyktingene ikke flytter ut av boligene de har fått tildelt gjennom flyktningtjenesten til avtalt tid. Det gjør at den planlagte gjennomstrømningen i egen boligportefølje ikke skjer.

Prosjekt bosetting av enslige mindreårige flyktinger

Bosettingen av enslige mindreårige flyktinger har vært krevende. Organiseringen under VO, samt at det var valgt å ansette miljøarbeidere, framfor miljøterapeuter, har gjort at prosjektet har fått mange utfordringer underveis.

Ås er en liten kommune, med nærhet til storbyen. Dette gir utfordringer knyttet til integrering i nærmiljøet.

Tiltak i 2012

- Vurdere den organisasjonsmessige plasseringen av fritidstilbud for funksjonshemmede, innholdet i tjenesten og framtidig bemanningsbehov.
- Videreutvikle og formalisere samarbeidet mellom flyktningtjenesten og eiendomsavdelingen.
- Fortsette arbeidet med forberedelse for kjøp av boliger tilpasset de ulike flyktningsgruppene.
- Gjennomgang av lokaliseringen av voksenopplæringscenteret
- Gjennomgang av organisering og tjenestetilbudet på VO.

Fokusområde brukere

Hva vi må lykkes med (Kritiske Suksess-faktorer)	Hva vi skal måle (Måleindikatorer)	Hvordan vi måler (Målemetoder)	Forrige resultat*	Mål 2012	
				Ønsket	Godt nok
Tilstrekkelig tjenestetilbud med riktig kvalitet	Antallet personer med rett og plikt til norskopplæring som tar ut retten sin i løpet av tre år	Registreringer i NIR	Usikre måletall	90 %	75 %
	Antallet asylsøkere som benytter retten til norskopplæring	Registreringer i NIR	70 %	75 %	70 %
Avklare forventnings-nivå	Andel oppdaterte tjenestebeskrivelser/ser viceerklæringer	Registrering ved kommunen	2	5	4

Tab 24: Målkart for tjenesteområde Voksenopplæring og flykningtjenesten, fokusområdet Brukere

Utfordringer

Fritidstilbud for funksjonshemmede

Det må vurderes om kommunen fortsatt skal tilby spesielle dager for varmtvannssvømming tilrettelagt for funksjonshemmede da bassenget nå er varmt alle dager i uken. Det bør også sees nærmere på innholdet i fritidstilbudet, slik at det når en bredest mulig brukergruppe.

Voksenopplæringscenteret

Voksenopplæringscenteret er organisert i tre team:

1. Spesielt tilpasset opplæring
2. Norsk og samfunnskunnskap
3. Grunnskole

Spesielt tilpasset opplæring

Spesialundervisningen skal tilpasses den enkeltes forutsetninger og behov. Til nå har voksenopplæringscenteret prioritert muntlig, skriftlig og/eller alternativ kommunikasjon og tall- og pengeforståelse, framfor skolerettet kunnskap som loven åpner for. Deler av undervisningen har dermed vært i grenselandet mellom opplæring etter Opplæringsloven og opplæring etter Sosialtjenesteloven. Det er grunn til å gjøre en tydeligere grenseoppgang mellom opplæringstypene. Det kan synes som om volumet på den spesielt tilpassede opplæringen er synkende. Gruppen har også behov for tilrettelagte lokaler. Det er en utfordring både når det gjelder utforming av klasserom, tilkomst og evakuering ved brann. Det må vurderes nye lokaler til denne gruppen.

Norsk og samfunnskunnskap

I 2008 innførte regjeringen bestått Norskprøve som grunnlag for permanent oppholdstillatelse eller norsk statsborgerskap. Fra 2010 er Norskprøve 2 eller 3 obligatorisk for alle som har rett og plikt til opplæring i norsk og samfunnskunnskap. Det er viktig å bidra til at flest mulig deltakere når tilstrekkelig norsknivå i henhold til regjeringens måltall.

Ås voksenopplæringsssenter er et regionalt teststed. Det stilles strenge krav for å være teststed for Norskprøve 2 og 3. Det må derfor videreutvikles gode rutiner slik at VO fortsatt kan være regionens teststed.

Elever med rett og plikt til norskopplæring har krav på tett oppfølging både når det gjelder antall undervisningstimer de får og når det gjelder faglig progresjon. Likeledes må det stilles krav til kvalitetsmessig god testing og veiledning av elever.

Grunnskole

Stadig flere som flytter til Ås mangler helt eller delvis grunnskoleutdanning fra hjemlandet. Når innflytterne også mangler ferdigheter som morsmålslesere, stiller det nye krav til Voksenopplæringsssenteret. Deltakere på Introduksjonsprogrammet har tidligere ikke blitt tilbudt grunnskoleopplæring som en del av kvalifiseringen. Flere av disse ønsker nå å benytte seg av retten til slik opplæring. I tillegg har kommunen bosatt enslige mindreårige flyktninger. Ofte mangler denne gruppen helt eller delvis opplæring på grunnskolenivå. Kommunen har tidligere kjøpt skoleplasser for voksne uten grunnskole utenfor kommunen. Med en stadig økning av antall elever som ønsket et grunnskoletilbud, blir det økonomisk ulønnsomt å kjøpe plasser i nabokommunene. I tillegg er det vanskelig å få tilstrekkelige plasser. Kommunen har godt kvalifiserte lærere med kompetanse innenfor grunnskolen og har derfor etablert grunnskoletilbud for voksne ved voksenopplæringsssenteret.

Introduksjonsprogrammet

Programrådgiver for Introduksjonsprogrammet er tilknyttet VO. En utfordring er å gi kostnadseffektiv tilpasset kvalifisering til deltakere når volumet er lite.

Tiltak i 2012

- Vurdere videreføring av varmtvannstilbudet i den form det har i dag.
- Gjennomgang av grensene mellom tjenester i hht Opplæringsloven og ihht Sosialtjenesteloven.
- Formalisere et samarbeid med ungdomsskolen for gjennomføring av grunnskoleeksamen for voksne.
- Videreutvikle rutiner som sikrer både elevenes rett på tilstrekkelig undervisning og skolens inntekter.
- Utvikle tilpassede former for elevdemokrati, elevundersøkelser og muligheter for elevene til å gi tilbakemeldinger på undervisningsform og metoder.

4.2 Helse og sosial

Utfordringer og tiltak innenfor fokusområdene medarbeidere og økonomi

Fokusområde medarbeidere

Utfordringer

Fra 01.01.2012 trer ny lov om folkehelse og ny lov om kommunale helse- og omsorgstjenester i kraft. I tillegg til den demografiske utviklingen, gir dette kommunen store utfordringer. Det vil være en utfordring å motivere ansatte til å møte utfordringene i forbindelse med implementering av Samhandlingsreformen, og hva det vil bety for etatens daglige arbeid, økte krav til kommunens helsetjeneste og de ressurser som til enhver tid er tilgjengelige.

Rekruttering av helsepersonell anses som en stadig større utfordring i årene som kommer. Årsaken til dette er først og fremst at andelen yrkesaktive synker, og andelen pensjonister øker sterkt. Eksempelvis er det i dag (2010) 6 yrkesaktive pr. pensjonist. I 2040 vil det være 2 yrkesaktive pr. pensjonist i Norge i følge SSBs fremskrivninger. Rekruttere og beholde fagutdannet og kompetent arbeidskraft er derfor en viktig oppgave for etaten, som krever helhetlig lederskap, fokus på kompetanseutvikling og strategisk kompetansestyring. Det er en utfordring med sykefraværsoppfølging og oppfølging av ny IA avtale, da dette blir stadig mer omfattende og tidkrevende. Noen avdelinger har en stor andel av ansatte med minoritetsbakgrunn som gir utfordringer i forhold til språk- og kulturforståelse. Det er et økende behov for å forebygge vold og trusler i arbeidsmiljøet.

Ås kommune har en etablert stipendordning for ansatte som ønsker å gjennomføre sykepleier- eller vernepleierutdanning. 4 ansatte holdt i 2011 på med en slik utdanning med stipend. I tillegg er det flere ansatte som gjennomfører en videreutdanning med stipend jfr kompetanseløftet 2015. Kommunen ser stadig større behov for ansatte med videreutdanningskompetanse (geriatri/demens, psykiatri / psykisk helsearbeid, onkologi / palliasjon, folkehelse, informatikk og helse etc).

Det utarbeides årlig kompetanseutviklingsplaner avdelingsvis, enhetsvis og for hele etaten, og kommunen søker- og får øremerkede kompetansemidler jfr *Kompetanseløftet 2015* til gjennomføring hvert år.

Det gjennomføres et omfattende friskvernsarbeid i helse og sosial i forbindelse med helse som strategisk satsningsområde. Det gjennomføres medarbeidersamtaler/ ledersamtaler, kompetansekartlegging og medarbeiderundersøkelser som følges opp med tiltaksplaner. Etaten ønsker å videreutvikle dette friskvernsarbeidet, men erfarer at det kan være krevende å sette av tid til friskvernstiltak.

Tiltak i 2012

- Følge opp resultatene fra medarbeiderundersøkelsen
- Videreutvikle friskvernsarbeidet i etaten
- Bidra til å videreutvikle tiltak/ordninger som gjør at kommunen kan møte nye behov i forhold til samhandlingsreformen
- Videreutvikle samarbeidet med syke - og vernepleierutdanningene på høyskolene

- Stimulere ansatte til kompetanseheving, utdanning og videreutdanning.
- Besette vakante stillinger med fagpersoner
- Følge opp arbeidet som er gjort i forhold til prosjektet Strategisk kompetansestyring
- Vurdere hvilke muligheter som kan redusere deltidsstillinger
- Motivere minoritetsspråklige ansatte til å utvikle sin kultur- og språkforståelse for eksempel gjennom utdanningsmodellen via Diakonova høyskole.
- Søke veiledning/kurs og opplæring for å kunne minimalisere forekomst av vold og trusler.
- Jobbe for å forebygge sykefravær bla gjennom å følge de nye retningslinjene i IA - avtalen.
- På grunn av lite jordmor / helsesøster ressurs pr. i dag, se på etatens totale arbeidsbelastning for å møte de utfordringer som kreves fra 1.1 2012 og dokumentere tilgjengelig kapasitet ift. de utfordringer vi møter videre.

Fokusområde økonomi

Utfordringer

En sterk befolkningsvekst, og den demografiske utviklingen med stadig flere eldre, fører til økt belastning på store deler av tjenestetilbudet i helse og sosial. Økningen i ressursbruken samsvarer ikke med økningen i det brukerantall som skal betjenes og leder til en kontinuerlig effektivisering og press på tjenestetilbudenes kapasitet og kvalitet. "Terskelen" for å kvalifisere til en tjenesteytelse blir stadig høyere.

"Samhandlingsreformen" og den demografiske utviklingen i årene som kommer vil gi Ås kommune store utfordringer. Det er derfor behov for å gjøre en rekke grep, som til sammen kan være et utgangspunkt for å møte disse utfordringene. Det er store usikkerhetsmomenter rundt mekanismene og de økonomiske insentivene i samhandlingsreformen. Tjenesteomfanget avhenger i fremtiden av hvor fullfinansiert samhandlingsreformen viser seg å være med 2012-oppgavene (medfinansiering og utskrivningsklar), hvilke nye midler som tilkommer kommunene i sammenheng med 2016-oppgaven (24t akutt-tilbud), hvordan tilskuddsordningene ifht utbygging av sykehjemsplasser og omsorgsboliger utvikler seg, og utviklingen av de frie midlene i kommunenes ramme i årene som kommer.

Helse og sosial har en varierende brukergruppe med sterke rettmessige krav knyttet til grunnleggende menneskelige behov. Dette gjør det utfordrende å ha total økonomisk kontroll, spesielt med tanke på sosialhjelp, plasseringer i barnevernet, brukerstyrt personlig assistent (BPA) og nyinnflyttede ressurskrevende brukere.

Tiltak i 2012

- Etablere et system som håndterer den kommunale medfinansieringen av somatiske sykehustjenester.
- Iverksette forebyggende tiltak, som igjen fører til mindre forbruk av spesialisthelsetjenester. ("økonomisk positiv spiral")
- Unngå avvik i forhold til budsjett.
- Månedrapporinger sikrer kontinuitet og oversikt, samt regulering innad i budsjett ved behov.
- Vurdere muligheter for økt inntjening ved for eksempel vederlag, ulike tilskudd og reisevaksinasjon.

- Etablere et enda tettere samarbeid med kommunens økonomiavdeling
- Vurderer fortløpende bruk av ressurser i forhold til budsjett.

Budsjetttrammer og konsekvenser

	Ansvar	2012	2013	2014	2015	
A	Budsjettvedtak 15.12.10 for 2012		224 670 000	224 670 000	224 670 000	224 670 000
	Konsekvensjustert budsjett		249 348 000	258 923 000	265 213 000	265 053 000
B	Nye tiltak og omprioriteringer					
42.	1,0 årsverk sykepleier til innsatsteam	3000	550 000	550 000	550 000	550 000
43.	1,0 årsverk ergoterapeut innsatsteam	3000	550 000	550 000	550 000	550 000
44.	0,2 årsverk kommuneoverlege	3010	170 000	170 000	170 000	170 000
45.	0,5 årsverk samhandlingskoordinator	3341	279 000	279 000	279 000	279 000
46.	0,11 årsverk institusjonslege Moer sykehjem	3400	100 000	100 000	100 000	100 000
47.	1,0 årsverk avdelingssykepleier	3420	660 000	660 000	660 000	660 000
48.	0,3 årsverk institusjonslege Ås demenssenter	3430	215 000	215 000	215 000	215 000
49.	0,5 årsverk avdelingssykepleier	3440	340 000	340 000	340 000	340 000
50.	0,5 årsverk koordinator BPA/hjemmehjelp	3470	211 000	211 000	211 000	211 000
41.	1,0 årsverk Fjellveien botiltak	3511	500 000	500 000	500 000	500 000
42.	0,6 årsverk miljøarbeider	3530	0	257 000	257 000	257 000
43.	1,0 årsverk miljøarbeider (fra aug. 2013)	3530	178 000	429 000	429 000	429 000
	Sum nye tiltak og omprioriteringer		3 753 000	4 261 000	4 261 000	4 261 000
C	Forslag til besparelser					
54.	Sosialhjelp - jf. 2 tertial 2011	3220	-400 000	-400 000	-400 000	-400 000
55.	Flyktninger - jf. 2 tertial 2011	3220	-600 000	-600 000	-600 000	-600 000
56.	Barnevern - jf. 2.tertial 2011	3230	-500 000	-500 000	-500 000	-500 000
57.	Utsette eldrekontakt, jf HP 2011-2014	3341	-300 000	-300 000	-300 000	-300 000
58.	Økte inntekter korttids og langtidsplasser	3400	-910 000	-910 000	-910 000	-910 000
59.	Salg av langtidsplasser	3400	-4 300 000	-2 150 000	-2 150 000	-2 150 000
60.	Omprioriteringer Solfallsveien/Liaveien	354*	-300 000	-300 000	-300 000	-300 000
61.	Tilskudd eldresenter	37*	-250 000	-250 000	-250 000	-250 000
	Sum innsparinger		-7 560 000	-5 410 000	-5 410 000	-5 410 000
	Ramme 2012-2015 foreløpig versjon		245 541 000	257 774 000	264 064 000	263 4 000

A. For 2012 er det tatt utgangspunkt i budsjettvedtak 15.12.2010 for år 2012. Tallene i 2013-2015 fremkommer som summen av budsjettvedtak 15.12.2010 og endringer utover i perioden.

B. Nye tiltak og omprioriteringer vises i hele tall per år.

C. Forslag til besparelser.

Kommentarer

Kommentarer til konsekvensjustert budsjett (note 1-41) se vedlegg 3.

Nye tiltak og omprioriteringer

42. 1,0 årsverk sykepleier til innsatsteam som må etableres for å styrke hjemmetjenesten i forbindelse med samhandlingsreformen
43. 1,0 årsverk ergoterapeut til innsatsteam som må etableres for å styrke hjemmetjenesten i forbindelse med samhandlingsreformen
44. 0,2 årsverk kommuneoverlege
45. 0,5 årsverk samhandlingskoordinator
46. 0,11 årsverk institusjonslege ved Moer sykehjem
47. 1,0 årsverk avdelingssykepleier ved Moer sykehjem

48. 0,3 årsverk institusjonslege ved Ås demenssenter
49. 0,5 årsverk avdelingssykepleier ved Moer sykehjem
50. 0,5 årsverk koordinator BPA i hjemmetjenesten
51. 1,0 årsverk miljøarbeider ved Fjellveien botiltak
52. 0,6 årsverk miljøarbeider ved Etter Skoletid – Ungdom
53. 1,0 årsverk miljøarbeider ved Etter Skoletid – Ungdom

Forslag til besparelser

54. Sosialhjelpen konsekvensjusteres ikke, se punkt 19.
55. Bidrag flyktninger konsekvensjusteres ikke, se punkt 20.
56. Kjøp fra andre – barnevern konsekvensjusteres ikke, se punkt 21.
57. Eldrekontakten som kommunestyre vedtok 15.12.10 utsettes.
58. Økte inntekter ved Moer sykehjem ved at eksisterende 8 dobbeltrom benyttes som langtidsplasser i stedet for korttidsplasser.
59. Salg av 10 langtidsplasser i 2013, reduseres til salg av 5 plasser i resten av perioden.
60. Ubrukte midler ved Solfallsveien og Liaveien trekkes ut av budsjettet.
61. Kommunen legger fortsatt opp til gratis husleie inkl. oppvarming, lys, telefon, IKT-tjenester og renhold av lokalene, men kutter tilskudd til stillingsressurser. Dette betyr redusert forebyggende tilbud til eldre i Ås og Nordby, og kan/vil føre til oppsigelse av stilling.

4.2.1 Pleie og omsorg

Tjenestens omfang og innhold

Antall ansatte/årsverk

- Bolig for personer med funksjonshemning i Kajaveien: 20,05 årsverk, inkl.40 % støttekontakt-koordinator
- Bolig for personer med funksjonshemning i Solfallsveien: 14,6 årsverk
- Bolig for personer med funksjonshemning i Dr. Sørdringsvei: 12,76 årsverk
- Barne- og avlastningsbolig i Ljungbyveien: 15,9 årsverk:
- Leiligheter med bistand/ambulerende miljøarbeidertjeneste (Liaveien): 6 årsverk
- Dagtilbud for personer med funksjonshemning (Moerveien): 3,3 årsverk
- Pleie og omsorg (PLO) til sammen 174,6 årsverk fordelt på:
  - Moer sykehjem (herunder fysio og ergo)
  - Hjemmesykepleie distrikt sør og nord. (inkludert BPA med 8,04 årsverk)
  - Bokollektivene og forsterket skjermet avd.
  - Aktivitetssenteret og dagavdelingen for personer med demens
  - Driftsenheten: 15,68 årsverk
  - Forvaltningen: 6,1 årsverk

Tjenesteområdet omfatter

- Barn og voksne med funksjonshemning
- Pleie og omsorg
- Kommunal ergo - og fysioterapi
- Driftsenheten
- Forvaltningsenheten

Hovedoppgaver

- Praktisk bistand og opplæring i eget hjem eller heldøgntilbud og dagtilbud til personer med funksjonshemninger.
- Avlastnings-, korttids-, rehabiliterings- og langtidsopphold i institusjon, hjemmesykepleie, praktisk bistand i hjemmet og dagopphold.
- Drift av produksjonskjøkken, kafeteria ved Moer Sykehjem, vaskeri, sjåførtjenesten og ulike oppgaver med hjelpemidler til brukere.
- Behandle søknader og tildele tjenester etter lov om helsetjenesten i kommunene og lov om sosiale tjenester.
- Støttekontakt
- ESTU: Eterskoletilbud til ungdom med særskilte behov i ungdoms- og videregående skole

Utfordringer og tiltak innenfor fokusområdene samfunn og brukere

Fokusområde samfunn

Hva vi må lykkes med (Kritiske suksessfaktorer)	Hva vi skal måle (Måleindikatorer)	Hvordan vi måler (Målemetoder)	Forrige resultat	Mål 2012	
				Ønsket	Godt nok
Bærekraftig forvaltning av arealer og teknisk infrastruktur	Energiforbruket på Moer sykehjem (KWt/m ²)	Registrering ved kommunen	Ikke målet tidligere	180	200

Tab 25: Målkart for tjenesteområdet Pleie og omsorg, fokusområdet Samfunn

Utfordringer

Samhandlingsreformen med nye lovverk og de demografiske endringer

Kommunens nye ansvarsområder jfr kommunalt ansvar for utskrivingsklare pasienter fra første dag og kommunal medfinansiering av somatiske sykehustjenester gir formidable samfunnsmessige utfordringer på mange områder. For utenom tilstrekkelig kapasitet og tilstrekkelig kompetanse, vil det også kreve økt samarbeid med frivillige organisasjoner, enda bedre samhandling med fastlegene og spesialisthelsetjenesten. Tidligere utskriving av pasienter fra sykehus gir høyere krav til kvalitet på tjenestene fra brukere og pårørende og et enda større behov for tilrettelegging og hjelpemidler.

Eldresentrene i Ås og Nordby, og aktivitetssentrene på Moer

Eldresentrene er en arena for eldre og uføretrygdede. Sentrene fokuserer på egeninnsats og forebygging av ensomhet, passivitet og ernæring. Sentrene tilbyr sosiale og kulturelle aktiviteter og tiltak rettet mot den fysiske helsen. Det gis også mulighet til å delta i ulike gruppeaktiviteter. Det er en utfordring at eldresenterets lokaler i Ås er for små i forhold til antall deltakere/medlemmer, og det fordrer mulighet for å ta imot flere / nye brukere. Det fører igjen til at tilbudet ikke "er for alle".

Aktivitetssenteret på Moer

Aktivitetssenteret på Moer er også et viktig forebyggende tilbud, som er medvirkende til utsatt institusjonsinnleggelse. Kommunen åpnet i 2011 også aktivitetssenter / dagtilbud til personer med demenssykdom. Dette tilbudet har vist seg å være nødvendig, og det er allerede fult. Et slikt tilbud vil bidra til at brukerne kan bo lengre i eget hjem, og pårørende får den nødvendige bistand og evt avlastning. Det foreligger forslag til utvidelse av tilbudet i det nye bokollektivet (Ås demenssenter) som skal bygges i 2012. Dette vil gi kommunen muligheter til å benytte seg av tilskuddsmidler gitt i statsbudsjettet 2012.

Forebyggende tiltak i hjemmet

Kommunen har ca 200 brukere med trygghetsalarmer. Kommunen har avtale med Hjelp24 hvor alarmene mottas. Hjelp24 varsler hjemmetjenesten som igjen rykker ut til brukere ved behov. Hjemmetjenesten har i snitt 80 utrykninger til trygghetsalarmer pr måneden. Det kjøres daglig ut 50-60 middagsporsjoner fra kjøkkenet ved Moer sykehjem til hjemmeboende brukere. Det leveres både kald- og oppvarmet mat, alt etter brukernes behov.

Det blir stadig flere hjemmeboende som trenger hjelpemidler. Det er en stor utfordring for kommunen at hjelpemiddeltilbudet er redusert etter sammenslåing av NAV Oslo og Akershus hjelpemiddelsentral. God forebygging med flere hjelpemidler til brukerne som bor hjemme er helt avgjørende.

Omsorgsboliger

Kommunen har 24 omsorgsboliger på Granheimtunet og 58 omsorgsboliger i Dr. Sørdringsvei. 14 av boligene i Dr. Sørdringsvei er tilknyttet miljøarbeidertjenesten. Det brukes ca. 6 årsverk til å gi hjemmetjenester i omsorgsboligene i Dr. Sørdringsvei nummer 8 og 10. Vi ser også at beboerne på Granheimtunet har et økende behov for omsorgstjenester, spesielt innen demens og alderspsykiatri/hjernesykdommer. Det er her også viktig å etablere felles aktiviteter som for eksempel måltider og sosiale aktiviteter som kan forebygge sykdommer som følge av feil ernæring. Et tilbud om omsorgsbolig fører til at mange kan bo lengre hjemme, da disse boligene er tilrettelagt for hjelpemidler etc. På bakgrunn av ventelister og tjenesteomfanget i omsorgsboligene er det behov for å etablere nye omsorgsboliger i handlingsplanperioden. Det er en utfordring at det er for få omsorgsnivåer i pleie- og omsorgstjenesten i Ås kommune. Kommunen bør derfor vurdere muligheten for å etablere omsorgskollektiv og / eller omsorgsbolig med bemanning. Begge disse tilbudene er med på å forebygge ensomhet og isolasjon, samt kan utsette institusjonsinnleggelse.

Universell utforming og tilpasset boligmasse

Universell utforming innebærer at hensynet til alle brukergrupper er lovfestet og skal innarbeides i løsningene så langt det er teknisk og praktisk mulig.

Et tilgjengelig samfunn er en av forutsetningene for å lykkes med rehabilitering. I Ås kommune er det fortsatt virksomheter rettet mot allmennheten som ikke er tilrettelagt i henhold til prinsippet om universell utforming. Det er en utfordring at det ikke foreligger økonomi til oppfølging av planforslag, som ofte tar hensyn til prinsippene om universell utforming. Kommunens ergoterapeuter erfarer at den nye boligmasse i Ås sentrum ikke er tilstrekkelig bygd etter prinsippene om universell utforming. Kommunen har derfor de siste par årene brukt mye ressurser på tilretteleggingstiltak i disse og det byr på utfordringer.

Tiltak i 2012

- Planlegge videre utbygging av sykehjem.
- Bidra i prosjektet "Samhandlingsreformen i Follo"
- Planlegge videre bygging av omsorgsboliger / omsorg pluss / omsorgsboliger med bemanning.
- Gjennomføre bygging av bokollektiv nr 3 (Ås demenssenter) med 12 nye plasser inkludert dagens dagavdeling med 6 plasser og oppretting av 6 nye plasser, samt forsterket skjermet enhet.
- Videreutvikle "boligteamet", et samarbeid mellom teknisk etat og helse og sosialetaten v/ergoterapitjenesten.
- Etablere og videreutvikle demensteam
- Inkludere frivillig arbeid i større grad i pleie- og omsorgstjenesten
- Videreutvikle rutiner for samhandling og innføring av EPJ (elektronisk pasientjournal)

Fokusområde brukere

Hva vi må lykkes med (Kritiske suksessfaktorer)	Hva vi skal måle (Måleindikatorer)	Hvordan vi måler (Målemetoder)	Forrige resultat	Mål 2012	
				Ønsket	Godt nok
Tilstrekkelig tjenestetilbud med riktig kvalitet	Dekningsgrad av tjenester	Registrering ved KOMPAS			
		Institusjonsplasser i forhold til aldersgruppe 80 år +	19 %	25 %	16,5 %
	Saksbehandlings-tid /svartid minst like god som lov krever	Registrering ved kommunen			
		Forvaltningsenheten	3 uker	3 uker	3 uker
	Antall påklagde vedtak som er omgjort av fylkesmannen	Registrering ved kommunen			
		Forvaltningsenheten	0	0	1
Antall brukere pr. plass i løpet av et år.	Registrering ved kommunen				
	Korttids- /avlastnings- opphold	10,5	12	10	
Avklare forventningsnivå	Andel oppdaterte tjenestebeskrivelser/serviceerklæringer	Alle skal oppdateres årlig	100 %	100 %	95 %

Tab 26: Målkart for tjenesteområdet Pleie og omsorg, fokusområdet Brukere

Utfordringer i pleie og omsorgstjenestene

Økt press på tjenestene

En økning av innbyggerantallet fører til økt belastning på store deler av tjenestetilbudet. Ved at de samme ressurser stadig skal betjene et økende brukerantall fører det til en kontinuerlig effektivisering og prioritering av tjenestetilbudenes kapasitet og kvalitet. Kommunen må til en hver tid være i stand til å møte veksten i behovet for pleie-, omsorg- og rehabiliteringstjenester sett i sammenheng med den demografiske utviklingen. Antall brukere innen ovennevnte tjenester vil øke i løpet av handlingsplanperioden. Det vil bli en vekst av eldre, og flere oppgaver for kommunen. De nye oppgavene vil føre til et mer spesialisert tjenestebehov som vil kreve mer medisinsk og sykepleiefaglig kompetanse. Tjenesten må fokusere på å bygge opp under brukernes egenomsorgsevne og mulighet til å bo hjemme lengst mulig. Det er nødvendig å bygge ut tjenestekjeden ved å tilby mer tilrettelagte bomiljøer med ulike servicetilbud, samtidig som det forebyggende og helsefremmende arbeidet trappes opp. Det forebyggende arbeidet bør videreutvikles. Institusjonstilbudet må tilpasses/spesialiseres, samtidig som det hjemmebaserte tilbudet styrkes og videreutvikles. Dette bør på sikt føre til et utvidet tjenestetilbud i hjemmene, og et spesialisert institusjonstilbud. For å redusere behovet for sykehjems plasser er det nødvendig at hjemmetjenestene er godt utbygd og fungerer optimalt. Det blir stadig flere hjemmeboende med hjelpebehov som trenger hjelpemidler.

Antall personer med demenssykdommer som bor hjemme øker og disse personene og deres pårørende bør få tjenester fra kommunen på et tidlig tidspunkt for å utsette innleggelse i institusjon. Kommunen har i dag ikke et tilstrekkelig tilbud i institusjon, eller til hjemmeboende brukere/innbyggere og deres pårørende som har utviklet demenssykdom.

Det skal derfor etableres et nytt bokollektiv for personer med demens (skjermet enhet) på Moer i 2012.

Hjemmebasert tjenestetilbud

Hjemmebaserte tjenester har per 31.12.2010 255 brukere. 11 brukere har brukerstyrt personlig assistent (BPA). Hjemmesykepleien utfører i snitt ca. 15 besøk pr vakt. Totalt har 226 brukere vedtak på praktisk bistand (hjemmehjelp). Praktisk bistand har oppdrag av 1-3 timers varighet. I tillegg kommer kjøretid til/fra brukere. Det er en utfordring at hjemmetjenesten er presset på kapasitet, da de stadig betjener flere og flere brukere med konstante ressurser. Det er også et økende antall personer med rus og psykiatriske lidelser som mottar tjenester fra hjemmesykepleien. En for liten bilpark utfordrer hjemmetjenestens evne til maksimal ressursutnyttelse.

Korttidsplasser, avlastning, rehabilitering og langtidsplasser i sykehjem

Det ble fattet 365 vedtak om korttidsopphold, og 128 vedtak om langtidsopphold i 2010. Nye befolkningsprognoser viser at kommunen ut i fra en dekningsgrad på 20 % har behov for 127 plasser i 2012. Kommunen har totalt 107 sykehjemsplasser.

Samhandlingsreformen krever en større kompetanse i tjenestene, og kommunen ønsker med dette å endre og forbedre tilsynslegeordningen i sykehjem ved å tilføre og omgjøre flere småstillinger til større stillinger som sykehjemslege (geriater).

Driftsenheten

Kjøkkenet leverer mat til sykehjemmet, gruppeboligene for personer med demens, hjemmeboende, kafeteria på Moer, og catering til kurs og møtevirksomhet i hele kommunen. Vaskeriet vasker institusjonens og beboernes private tøy. I tillegg tilbyr vaskeriet vask av tøy til enkelte hjemmeboende mot betaling. Serviceteknikere har ansvar for å gi hjemmeboende hjelp etter lov om sosiale tjenester, d.v.s. snømåking og vedbæring, samt i den utstrekning de rekker å gi tilbud om andre tjenester og enklere vedlikehold i trygdeboligene. Hovedtyngden av arbeidet er i tilknytning til utkjøring og montering av tekniske hjelpemidler. Sjåførtjenesten har ansvar for å kjøre brukere til og fra Aktivitetssenteret og institusjonens beboere til og fra lege, tannlege, optiker osv. Sjåfører har ansvar for at service/ vedlikeholdsavtaler blir holdt på etatens bilpark.

Forvaltningsenheten

Forvaltningsenheten mottar henvendelse på helse og sosiale tjenester. Enheten er første instans når det er et behov en tjeneste. Den har også en koordineringsfunksjon for etablering av ansvarsgrupper, og fatter vedtak på individuelle planer. De ansatte har en tverrfaglig sammensatt kompetanse.

Som del av saksbehandlingen, drar tjenesten ofte på hjemmebesøk for å kartlegge/vurdere brukers funksjonsnivå og sammen med bruker definere hjelpebehov. Tjenesten har utstrakt samarbeid med øvrige enheter i helse og sosial, andre enheter/etater i kommunen, sykehus, Fylkesmannen og andre.

Utfordringer i neste planperiode blir å tilpasse tjenesten til de økte krav som er i samhandlingsreformen, være i stand til å behandle henvendelser som kommer fortløpende, vurdere riktig tjeneste og riktig kompetanse, og å komme i gang med riktig tiltak så raskt som mulig.

Utfordringer i tjenestene til personer med funksjonshemninger

Tjenester til barn og ungdom med funksjonshemninger, Ljungbyveien

Det er mange barn og ungdom som i dag har avlastningstilbud, som vil ha behov for permanent botilbud i årene som kommer. Kapasiteten vil dermed bli presset.

Dagens avlastningsbolig blir brukt til heldøgnsomsorg for ungdommer/unge voksne. Dette opptar plasser for andre barn og foresatte som trenger avlastning, og det er derfor venteliste. Det er derfor nødvendig å øke tilbudet av døgnbemannede boliger til denne gruppen. To prosjekterte leiligheter i Ljungbyveien 17 påbegynt i nov. 2011 og er beregnet ferdigstilt i juli 2012.

Dr. Sørdringsvei/Kajaveien

Det er økende utfordringer ifht. demens og somatikk pga. høyere alder hos brukergruppen. Dette krever ny kompetanse og større personalbehov. Det er også større variabler i forhold til funksjonsnivå og dette er utfordrende med tanke på sammensetning av brukergruppen.

Det er behov for å øke boligmasse/personalressurser. Pr. i dag er det 5 personer som står på venteliste for bolig med tjenester.

Dagtilbud for personer med funksjonshemninger

Fra høsten 2010 ble det etablert et etter skoletilbud (EST) til ungdomsskoleelever med behov for tilsyn etter skoletid og i skolens ferier. Tilbudet ble lagt til Dagtilbudet. Til nå har to elever benyttet seg av tilbudet. I 2011 er tilbudet utvidet til å gjelde også ungdommer fra videregående skole og kalles nå ESTU. Fra høsten 2012 vil denne gruppen øke til 4-6 elever. Det er imidlertid vanskelig å vite eksakt antall/behov fra ungdommer fra vgs. nivå. Det blir derfor nødvendig å øke kapasiteten i forhold til personalressurser. Lokalene ble utvidet i 2011, og er i så måte egnet til å ta imot overnevnte brukere.

Solfallsveien/Liaveien

Solfallsveien/Liaveien ble slått sammen januar 2011. De to enhetene gir i dag tilbud til seksten ungdommer og to voksne. Tilbudene er fordelt med fire ungdommer i Solfallsveien hvor de er til kartlegging og botrening. Seks ungdommer bor i private leiligheter eller hos foreldre, og mottar ambuleringende miljøterapi der, seks ungdommer har leiligheter i Liaveien 17b. Disse er kommet ett skritt videre i botreningen sin, og mottar mindre bistand enn de som er i Solfallsveien.

Tilbudet i Solfallsveien/Liaveien legges opp individuelt, men hovedlinjen er at ungdom først kommer inn på Solfallsveien og får grunnleggende botrening / kartlegging av behov der. Deretter flytter de til Liaveien eller privat bolig. Ved Liaveien kan de bo i inntil tre år før de flytter videre til det ordinære leiemarkedet kommunalt eller privat. Etter Liaveien er det naturlig at de mottar tjenester fra ambuleringende miljøarbeidertjeneste. En av fordelene med denne skissen er at tjenestemottaker beholder samme primærkontakt / team gjennom den svært krevende prosessen det er å skulle flytte for seg selv. Vår målgruppe er ekstra sårbar her.

Tiltaket ble som nevnt ferdig etablert i januar 2011 og det er en pågående prosess å slå sammen de to personalgruppene.

Målgruppen for tiltakene er ungdom med spesielle behov.

Tiltaket er også utvalgt å inneha miljøarbeidertjenestens kompetanse på tegnspråk. Vi har en tjenestemottaker med slike behov.

Tiltak i pleie og omsorgstjenestene 2012

- Starte etableringen av ny organisering av pleie og omsorgstjenestene, så langt det er mulig.
- Videreføre arbeidet med prosjektet "Samhandlingsreformen i Follo" og implementere nytt lovverk.
- Følge opp prioriterte områder i temaplan for helse- og omsorgstjenester
- Videreføre prosessen med etablering av Norsk helsenett.
- Etablere demensteam med demenskoordinator
- Prioritere kompetanseutvikling innenfor de områdene som er beskrevet i temaplanen, og opprettholde / videreutvikle fjorårets opplæringsplan.
- Etablere sykehjemslegetillinger / rollen ved Moer sykehjem og Ås demenssenter
- Etablere samarbeidsrutiner med Bjørnebekk Asylmottak inkl. tolketjeneste
- Bidra i oppstarten av byggetrinn 3 for institusjon for personer med demens. (Ås demenssenter)
- Etablere et tettere samarbeid med Enhet for psykisk helse og rus
- Besette ledige stillinger med sykepleiefaglig kompetanse
- Bedre samhandling med hjelpemiddellageret sentralt

Tiltak i tjenester til personer med funksjonshemninger 2012

- Evaluere ambulerende miljøarbeidertjeneste og ungdomstiltakene i Liaveien, sett i sammenheng med tilbudene i Solfallsveien (Etterverntiltak iht. barnevernloven)
- Følge opp aktuelle / vedtatte tiltak jfr "Prosjektrapport - evaluering av miljøarbeidertjenesten"
- Etablere 2 nye boliger / leiligheter for unge voksne med funksjonshemninger, og jobbe videre med en ytterligere utbygging.
- Videreutvikle ESTU for ungdommer på ungdoms- og videregående skole
- Gjennomgang av Åspro-tilbudet
- Etablering av en god og hensiktsmessig støttekontaktordning
- Evaluere sysselsettingstilbudet, sett i sammenhengt med sjåførtjenester / transport

4.2.2 Sosial

4.2.2.1 Sosialtjenesten i NAV

Tjenestens omfang og innhold

Antall ansatte/årsverk

I 2012 er årsverksfordelingen i NAV Ås som følger:
12 kommunale årsverk / 13 statlige årsverk.

Fra 2013 skal NAV etablere et felles kontaktsenter (all telefoni) og trekker dermed ut ressurser fra lokalkontorene og til kontaktsentret. Da blir fordelingen:

12 kommunale årsverk / 11 statlige årsverk.

Tjenesten omfatter

Lov om arbeids og velferdsforvaltningen

- Alle som henvender seg til NAV kontoret, og som trenger bistand for å komme i arbeid, har rett til å få vurdert sitt bistandsbehov. Brukere som har behov for mer omfattende vurdering av sitt bistandsbehov, har rett til å få en arbeidsevnevurdering

Lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen

Individuelle tjenester:

- Opplysning, råd og veiledning, innbefatter også økonomisk rådgivning og gjeldsrådgivning
- Stønad til livsopphold
- Kvalifiseringsprogram

Loven skal bidra til at utsatte barn og unge og deres familier får et helhetlig og samordnet tjenestetilbud.

Hovedoppgaver

- Informasjon og generell forebyggende virksomhet
- Samarbeid med andre deler av forvaltningen
- Samarbeid med frivillige organisasjoner
- Boliger til vanskeligstilte
- Beredskapsplan og gjensidig hjelpeplikt mellom kommuner ved ulykker og akutte situasjoner

Fokusområde samfunn

Hva vi må lykkes med (Kritiske suksessfaktorer)	Hva vi skal måle (Måleindikatorer)	Hvordan vi måler (Målemetoder)	Forrige resultat	Mål 2012	
				Ønsket	Godt nok
Livsstil som bidrar til god fysisk og psykisk helse	Deltakere i "Aktiv på dagtid"	Registrering ved kommunen	40	50	40
	Antall bostedsløse	Registrering ved kommunen	1	0	2

Hva vi må lykkes med (Kritiske suksessfaktorer)	Hva vi skal måle (Måleindikatorer)	Hvordan vi måler (Målemetoder)	Forrige resultat	Mål 2012	
				Ønsket	Godt nok
	Deltakere / innbyggere i "Kvalifiseringsprogrammet"	Registrering av vedtak	19	20	18

Tab 27: Målkart for tjenesteområdet Sosial, fokusområdet Samfunn

Utfordringer

NAV Ås har gjennom sitt fokus på ungdom under 25 år, avdekket at kontoret har ca 220 brukere i målgruppen. En forholdsvis stor andel mottar sosialhjelp i kortere og lengre perioder. En utfordring er å komme i tidlig dialog med unge som er i ferd med å droppe ut av videregående, eventuelt allerede har droppet ut, uten å ha tilbud om opplæring eller arbeid.

NAV Ås samarbeider med Aktiv på dagtid. Det er en utfordring å spre informasjon og rekruttere til tiltaket.

Tjenesten har også problem med å skaffe hensiktsmessig botilbud til alle sine brukere.

Tiltak i 2012

- Treningstilbud skal inngå i aktivitets-/ tiltaksplaner for brukere som gjennomfører Kvalifiseringsprogrammet
- Informasjon om Aktiv på Dagtid gis i samtale med brukere, der trening synes å være et hensiktsmessig tiltak
- NAV Ås benytter "frisklivsresept" fra etablering av Frisklivssentral i Ås
- Det tas kontakt med Ås kommune, UMB (Universitetet) og andre arbeidsgivere for å skaffe tilveie praksisplasser og arbeidstreningssplasser
- Prosjekt forebygging av barnefattigdom videreføres ved at det søkes tilskudd for 2012
- Samarbeid med andre deler av forvaltningen, og friville lag og organisasjoner videreutvikles
- NAV Ås deltar i kommunalt planarbeid for å skaffe tilveie egnede boliger til vanskeligstilte personer som ikke selv kan ivareta sine interesser på boligmarkedet
- Evaluere boligtildelingsutvalget i Ås (tildeling av kommunale boliger)

Fokusområde brukere

Hva vi må lykkes med (Kritiske suksessfaktorer)	Hva vi skal måle (Måleindikatorer)	Hvordan vi måler (Målemetoder)	Forrige resultat	Mål 2012	
				Ønsket	Godt nok
Tilgjengelig tjenestetilbud med riktig kvalitet	Brukertilfredshet med tjenesten	Brukerundersøkelse			
		Barnevern			
	Psykisk helse	3.3	3,5	3.3.	
	Saksbehandlingstid /svartid minst like god som lov krever	Registrering ved kommunen/NAV			
		Sosial	3 uker	3 uker	3 uker
Barnevern		3 uker	3 uker	3 uker	

Hva vi må lykkes med (Kritiske suksessfaktorer)	Hva vi skal måle (Måleindikatorer)	Hvordan vi måler (Målemetoder)	Forrige resultat	Mål 2012	
				Ønsket	Godt nok
	Antall påklagde vedtak som er omgjort av fylkesmannen	Registrering ved kommunen			
		Sosial	3	0	2
		Barnevern	0	0	1
Avklare forventningsnivå	Brukertilfredshet med informasjon	Brukerundersøkelse			
		Barnevern			
		Psykisk helse	2,9	3,5	2,9
	Andel oppdaterte tjenestebeskrivelser/ serviceerklæringer	Registrering ved kommunen	100 %	100 %	95 %

Tab 28: Målkart for tjenesteområdet Sosial, fokusområdet Brukere

Utfordringer

NAV Ås har hatt en økning i antall sosialhjelpsmottakere, hvorav en stor andel er under 25 år. Et stort antall brukere har rusproblemer og problemer av sosial- og helsemessig art. For at brukere med sammensatte problemer skal unngå å bli sosialhjelpsmottakere over lang tid, kreves tett oppfølging. En del flyktninger bosatt av kommunen har ikke fått tilstrekkelig bistand til å kunne forsørge seg ved arbeid etter avsluttet introduksjonsprogram.

Tiltak i 2012

- Ved søknad om sosialhjelp forsøkes saken løst ved økonomisk rådgivning / veiledning
- Sosialhjelpssøkere får avklart sitt bistandsbehov i henhold til arbeids- og velferdsforvaltningsloven
- Ved bistandsbehov ut over laveste nivå ("standard innsats") gjennomføres arbeidsevnevurdering
- Ved omfattende bistandsbehov vurderes om det bør etableres samarbeid med andre instanser, i samarbeid med bruker
- Hovedfokus i arbeidet med brukere uten arbeid er kvalifisering til arbeid
- Ungdom som henvender seg gis rask bistand

4.2.2.2 Rus og psykisk helse

Tjenestens omfang og innhold

Antall ansatte/årsverk

Bolig for mennesker med psykiske lidelser/ambulerende tjeneste i Tunveien. 2: 12,57 årsverk

Dagsenter for mennesker som har en psykisk lidelse: 2,5 årsverk

Samtaletjeneste psykisk helse i Tunveien. 2: 6 årsverk

Samtaletjeneste rus i Tunveien. 2: 3,65 årsverk

Tjenesten omfatter

Tjenester til mennesker over 18 år som har en psykisk lidelse og/eller et rusmisbruk og deres pårørende

Hovedoppgaver

- Praktisk bistand og opplæring i eget hjem eller heldøgnsbemannet bolig og dagsenter for mennesker med psykiske lidelser og/eller et rusproblem.
- Støttesamtaler og gruppetilbud til mennesker som har en psykisk lidelse.
- Tiltak bestående av samtaler i påvente av døgnopphold for mennesker som har et rusproblem og evt. en psykisk lidelse.
- LAR, legemiddelassistert rehabilitering.
- Veiledning, råd og støtte til pårørende.

Fokusområde Brukere

Utfordringer

Enheten for Psykisk helse ble fra 1.9.11 lagt sammen med den kommunale rustjenesten. Utfordringer i den forbindelse blir dels å integrere de to tjenestene og dels å videreutvikle rustjenesten i henhold til statlige føringer og kommunale vedtak.

Psykisk helse har det siste året hatt større og større pågang i søknader om tjenester. I 2012 vil tjenesten få en stor utfordring i forhold til å kunne tildele kvalitativt gode nok tjenester til alle. Dette må også vurderes i et Folkehelseperspektiv.

Samarbeidet med spesialisthelsetjenesten i forbindelse med tvangsvedtak utenfor institusjon (TPH) er en annen utfordring.

Tiltak i 2012

- Etablere tjenestetilbud i tilknytning til boligene i Fjellveien.
- Etablere gode rutiner i samsvar med kravene gitt på området rundt Legemiddel Assistert Rehabilitering. (LAR)
- Tilstrebe å gi tjenester av kortere varighet og samtidig holde tilbudet innenfor en faglig forsvarlig ramme.
- Finne gruppeløsninger for brukere med samme type lidelse.
- Tjenesten vil i samarbeid med kommunelegen og DPS arbeide for å få til tydeligere ansvars og oppgavefordeling i TPH - saker.

4.2.2.3 Barnevernstjenesten

Tjenestens omfang og innhold

Antall ansatte/årsverk

8,4 årsverk finansiert av Ås kommune

1,7 årsverk finansiert på tilskudd fra BLD

0,5 årsverk finansiert av UDI (mindreårige enslige asylsøkere)

Hovedoppgaver

I henhold til Barnevernloven, FNs barnekonvensjon og Rikspolititiske retningslinjer (RPR) for å styrke barn og unges interesser i planleggingen, skal tjenesten arbeide for å:

- Fremme barn og unges velferd og utvikling og arbeide for deres muligheter til økt deltakelse i lokalsamfunnet.
- Forhindre og begrense utvikling av spesielle problemer i risikogrupper og miljøer.
- Motvirke og forhindre at allerede eksisterende problemer videreutvikles som kan skade barn og unges helse og utvikling ved å gi nødvendig hjelp til rett tid på rett sted.

Fokusområde Brukere

Utfordringer

- Utvikle en helhetlig, effektiv og produktiv offentlig barneverntjeneste som sikrer samsvar mellom tjenestene som produseres og de faktiske behov.
- Utvikle en barneverntjeneste i kommunen som gjennom organisering, ledelse og planlegging fremmer brukerperspektiv og tilgjengelighet.

Tiltak i 2012

- Etabler en ny organisasjonsstruktur med rutiner for kvalitetssikring og økonomistyring.
- Informere om barn og unges rettigheter og muligheter i "FNs barnekonvensjon".
- Delta i det rullerende planarbeidet og det tverretatlige samarbeidet i kommunen.
- Orienter om barnevernets tjenester, muligheter og begrensninger ihht "Barnevernloven".
- Arbeide i tverrfaglig team (for å belyse og vurdere tiltak rettet mot den enkelte bruker spesielt, og negative utviklingstrekk i enkelte barne- og ungdomsmiljøer generelt.)
- Tilrettelegge for informasjonsformidling og veiledning (slik at foreldre i størst mulig grad settes i stand til å ivareta sine foreldrefunksjoner uten barnevernets inngripen.)
- Sette inn hjelpetiltak for barn og familier der barn på grunn av forhold i hjemmet har særlige behov.
- For å kunne møte nye og endrede behov hos brukerne er det nødvendig å innarbeide systemer for kunnskaps og erfaringsinnhenting. Foreta en kontinuerlig justering av innsatsfaktorer, metoder og tjenester.
  - målrette og tidsavgrense tiltak
  - estimere og planlegge de totale omkostningene dvs. tid, kompetanse og økonomiske utgifter som vurderes i forhold til forventede resultater
  - ta i bruk verktøy for rapportering, evaluering, behandling av avvik og justering av planer
  - utvikle kompetansen til ansatte i barneverntjenesten.

4.2.3 Helsetjenester

Tjenestens omfang og innhold

Antall ansatte/årsverk

- Forebyggende helsetjeneste: 12,86 årsverk.
- Kommunelege 1: 0,4 årsverk
- Fastlegerordningen: 12 fastlegehjemler
- Privatpraktiserende fysioterapeuter: 7,67 % driftstilskuddshjemler

Hovedoppgaver

- Svangerskapsomsorg / Jordmortjeneste
- Helsestasjonstjeneste for små barn
- Skolehelsetjeneste (barne-, ungdoms- og videregående skole)
- Helsestasjon for ungdom/studenter (13-25 år)
- Familie - og nettverksteam (for foreldre, familier barn/unge 0-20 år)
- Helsetjeneste for asylsøkere/flyktninger

- Smittevern og reisevaksinasjon
- Psykologtjeneste
- Tverrfaglige team med tjenester og tilbud til familier med barn i alle aldre.

Annen helsetjeneste:

- Kommunelege 1 – smittevern og miljørettet helsevern.
- Fastlegeordningen.
- Folkehelsekoordinator for hele kommunen.
- Legevakt (kommunal daglegevakt og interkommunal legevakt)
- Privatpraktiserende fysioterapi
- Medisinsk nødmeldetjeneste
- Saksbehandling alkohol- og skjenkebevilling, samt oppfølging av kontroll.

Utfordringer og tiltak innenfor fokusområdene samfunn og brukere

Fokusområde samfunn

Hva vi må lykkes med (Kritiske suksessfaktorer)	Hva vi skal måle (Måleindikatorer)	Hvordan vi måler (Målemetoder)	Forrige resultat	Mål 2012	
				Ønsket	Godt nok
Livsstil som bidrar til god fysisk og psykisk helse	Antall ammende spedbarnsmødre etter 4 mnd (fullamming)	Registrering ved kommunen	52 %	50 %	35 %
	Antall ammende spedbarnsmødre etter 1 år	Registrering ved kommunen	25 %	50 %	36 %

Tab 29: Målkart for tjenesteområdet Helsetjenester, fokusområdet Samfunn

Utfordringer

Kommuneoverlegerollen og folkehelsekoordinator

Med nye lovverk fra 2012 får kommunen flere nye oppgaver og må derfor ikke bare videreutvikle samhandlingen med andre kommuner og spesialisthelsetjenesten, men også videreutvikle egne helsetjenester og organisasjon "internt". Et større samfunnsmedisinsk fokus i kommunen synes å tvinge seg fram, men vil også kunne være lønnsomt for kommunene å prioritere. Plikten om kommunal medfinansiering vil kunne kreve medisinsk kompetanse og administrere, likeledes avtalene mellom kommunen og spesialisthelsetjenesten. Kommunene opplever ofte at sykehuset / spesialisthelsetjenesten har det "medisinskfaglige overtaket", og at det kan føre til at kommunene blir "taperen" i tvister. Ås kommune vil kunne stå i en særstilling i Follo i forhold til forskning og utvikling i perspektivet "Folkehelse på kommunalt plan" med tanke på samarbeid med UMB. Da vil det være viktig med en folkehelsekoordinator (kommuneoverlege) med god kompetanse og tilstrekkelig kapasitet.

Folkehelse og frivillighet

Over halvparten av landets kommuner har nå etablert en "Frisklivssentral" og Helsedirektoratet har utgitt en veileder for disse sentralene. Ved frisklivssentralene gir kommunene ulike tilbud til personer med økt risiko for å utvikle sykdommer på grunn av levevaner (Sekundærforebygging). Noen trenger hjelp til å stumpe røyken, andre trenger

støtte til å legge om kostholdet eller komme i gang med fysisk aktivitet. Både hjerte- og karsykdommer, kreft og diabetes 2 kan forebygges ved at man kutter ned på usunn mat, tobakk og alkohol og øker den fysiske aktiviteten og spiser sunn mat. Ved å etablere frisklivssentral i kommunen vil vi kunne forebygge og begrense sykdom. Det er både en investering i livskvalitet for mange mennesker og en god samfunnsøkonomisk investering.

Ås kommune søkte om samhandlingsmidler til dette jfr en 100 % stilling som daglig leder for frisklivssentral, og fikk i september 2011 tilslag på tilskudd til halve stillingen (300 000,-).

Rusforebyggende tiltak

Enhet for forebyggende helsetjenester, psykisk helse, barnevernet i Ås kommune og politiet ved Forebyggende enhet ved Follo politidistrikt har valgt å opprette ett "tilbud" for rustesting hos ungdom som viser en bekymringsfull utvikling. Tiltaket er rettet mot ungdom i alderen 13-20 år og omfatter tilbud om urintesting og støttesamtaler. Erfaringer fra andre kommuner som har et tilsvarende tilbud er gode. Det forebyggende arbeidet mot barn og unge med fokus på psykisk helse og rusrelaterte problemer skal videreføres.

Ammekyndig helsestasjon

Ås ble i 2010 godkjent som ammekyndig helsestasjon, etter et opplegg basert på en nasjonal standard initiert av Nasjonalt senter for amming.

Overvekt blant barn og unge

Overvekt blant barn og unge er et samfunnsproblem som kommunen må arbeide med. Inaktivitet blant barn og unge fører til uønsket vektøkning og er et økende problem i samfunnet. 15 % av 8-9 åringer og 15 åringer har overvekt og fedme, hvorav fedme utgjør under 5 % prosent. Dette er på nivå med øvrige nordiske land. (Folkehelse rapporten 2010). Enhet for forebyggende helsetjenester iverksetter en rekke tiltak for barn og unge med overvektproblemer, i samarbeid med foreldre, skole og idrettslag.

Tiltak i 2012

- Opprette stilling som daglig leder av Ås frisklivssentral, og utrede videre muligheter for samlokalisering av en frisklivssentral og frivilligsentralen, og innføring av frisklivsresept.
- Utvide kommunelege 1 stillingene fra 40 % til 60 % kommuneoverlege, med ansvar for bl.a folkehelse og kommunal medfinansiering jfr samhandlingsreformen.
- Videreføre "Ruskontrakt" prosjekt. Det tverretatlige prosjektet vurderer til enhver tid hvor det er nødvendig å sette inn innsats i det rusforebyggende arbeidet i kommunen, og retter fokus, kunnskap og handling etter hvor behovet er for tidlig intervensjon for ungdom som viser en bekymringsfull utvikling og eksperimenterer med rus.
- Videreføre ordningen med PIS grupper for barn i barne- og ungdomskolen. (skilsmissegrupper)
- Videreføre arbeidet og innsatsen som en godkjent Ammekyndig helsestasjon.
- I samarbeid med Ås IL, iverksette treningsgrupper for barn med overvekt
- Implementere ny Veileder med retningslinjer for vekt og høyde måling i barne- og ungdomskolealder.
- Sikre at melding om hjemreise etter fødsel kommer til helsesøster/jordmor så raskt som mulig.
- Evaluere "Aktiv på dagtid"

Fokusområde Brukere

Hva vi må lykkes med (Kritiske suksessfaktorer)	Hva vi skal måle (Måleindikatorer)	Hvordan vi måler (Målemetoder)	Forrige resultat	Mål 2012	
				Ønsket	Godt nok
Tilstrekkelig tjenestetilbud med riktig kvalitet	Brukertilfredshet med tjenesten	Brukerundersøkelse			
		• Helsestasjon	5	5,5	4,7
Avklare forventningsnivå	Brukertilfredshet med informasjon	Brukerundersøkelser			
		• Helsestasjon	4,7	5	4,5
	Andel oppdaterte tjenestebeskrivelser/ serviceerklæringer	Registrering ved kommunen	100 %	100 %	95 %

Tab 30: Målkart for tjenesteområdet Helsetjenester, fokusområdet Brukere

Utfordringer

Det er stor etterspørsel etter tjenester ved Helsestasjon for ungdom og studenter (13-25 år). Det er en overvekt av studentbesøk (10-15 pr. uke) og hovedsakelig jenter (80-90%). Ungdommer fra andre Follo kommuner kommer til HFU Ås, da de ikke får lignende tilbud i egen kommune. En viktig utfordring er å opprettholde og videreutvikle samarbeidet med UMB.

Et stadig økende innbyggertall fører til økt belastning på store deler av tjenestetilbudet. De større barna på helsestasjonen, 2 og 4 års kontroller, kan bli forskjøvet i inntil ett halvt år da de minste barna, 0-2 år må prioriteres for avtaler med de helsesøster- og legeressurser enheten disponerer. Dette gjelder både i Ås og i Nordbyområdet. Det er registrert 1500 flere kontakter fra 2005 til 2010, men ressursene har ikke økt tilsvarende.

Ved at de samme ressursene på helsestasjonene skal betjene et stadig økende brukertall fører til en kontinuerlig effektivisering og prioritering av tjenestetilbudets omfang og kapasitet. Brukere til tilbudene i Ås og Nordby krever ofte en stor grad av tilrettelegging, ifht. språk og kulturell forståelse. Det gis tilpasset omsorg til minoritetskvinner og deres familier etter fødsel, ved økt fokus på tiltak som fødselsforberedelse, integrering og nettverksbygging. Dette arbeidet krever mye ressurser.

Innsatsområder er å følge opp arbeidet med smittevern og helseopplysning som utfordres som følge av mange utenlandsstudenter ved UMB, flere asylsøkere og en økende reisevirksomhet i befolkningen.

Tiltak i 2012

- Møte kvinner så raskt som mulig etter tidlig hjemreise og sjekke at amming er i gang og / eller følge opp til dette er på plass.
- Tilby tjenester hos lege, jordmor, helsesøster og psykolog.
- Sikrer samarbeid og kontinuitet i kontakten med studentstyret og rådgivningstjenesten ved UMB.
- Videreføre samarbeidet med rektor, kontaktlærer og sosiallærer. Være synlig i det tverrfaglige arbeidet. Bidra til implementering av retningslinje for rusforbyggende arbeid i ungdomskolen.

- Videreføre prosjektet "Aktive familier", et tverretatlig prosjekt som gir familier med barn/unge en unik mulighet til å få gode opplevelser i samspill med andre familier og ressurspersoner ansatt i kommunen.

4.3 Tekniske tjenester

Utfordringer og tiltak innenfor fokusområdene medarbeidere og økonomi

Fokusområde medarbeidere

Utfordringer

Det siste året har vært preget av at mange medarbeidere har sluttet og at flere stillinger har stått ubesatt, noe som har medført stort arbeidspress på de øvrige ansatte. Dette har igjen ført til manglende oppfølging av saker og oppfølging av henvendelser. Det er nå tilfredsstillende bemanning ved eiendomsavdelingen og bygnings- og reguleringsavdelingen. Ved kommunalteknisk avdeling er det imidlertid flere ledige stillingshjemler.

Gjennomsnittsalderen på ansatte er høy og stiger fortsatt. Yngre ingeniører har sluttet og det har vært vanskelig å rekruttere nye, særlig med utdannelse innenfor vann- og avløpsfag. Det er tilfredsstillende bemanning ved uteseksjonen.

Tiltak i 2012

- Beholde og rekruttere gode medarbeidere er fortsatt en stor utfordring.

Fokusområde økonomi

Utfordringer

God forvaltning og drift av kommunens eiendomsmasse er en forutsetning for en effektiv og god tjenesteyting. Den største utfordringen er å opprettholde verdiene denne eiendomsmassen representerer og gi de ansatte og brukerne av bygningene gode fysiske rammevilkår for utførelsen av sine oppgaver. Bevilgninger til drift og vedlikehold av kommunens bygningsmasse ligger for lavt til å sikre et godt og verdibevarende vedlikehold. De siste årene er det foretatt en betydelig registrering av det etterslepet som eksisterer og det bevilgningsbehovet som er nødvendig for å foreta et mer tilfredsstillende vedlikehold. En vedlikeholdsplan er et viktig verktøy for å prioritere mellom ulike rehabiliterings- og vedlikeholdsbehov.

Veilysanleggene i kommunen forfaller. I tillegg er det krav om måling av strømmen som blir levert til lyspunktene. Dersom det ikke finnes midler til ombygging og rehabilitering av veilysanleggene, vil dette gå ut over trafikksikkerheten langs de kommunale veiene. Det har ikke vært utført reasfaltering de siste årene. Asfaltdekket er i ferd med å bryte sammen. Lapping av hull er ikke lenger tilstrekkelig vedlikehold. Etter at bevilgningen til vedlikehold av grusveiene forsvant i 2010, har vedlikeholdet av disse veiene vært på et minimumsnivå. Dette har medført stort forfall. Med de nedbørsmengdene som har vært, har grusmassene blitt ført bort av vannmassene og veiene har vært nærmest uframkommelege.

For å ta vare på nedlagt kapital i viktig infrastruktur er det nødvendig å intensivere veivedlikeholdet kraftig. I budsjettforslaget er det innarbeidet en stilling for å erstatte tidligere kommuneingeniør for slik å øke kompetansen og saksbehandlerkapasiteten ved avdelingen. I tillegg er det lagt inn et nytt årsverk for oppfølging av abonnementsregisteret

for kommunale gebyrer. Stillingen vil bl. a. bli tillagt oppfølging av vannmåleravtalene og kontakten med rørleggere. Sammenligning mellom kommunens abonnementsregister og fakturaer fra Follo ren og Søndre Follo Brann og redningsvesen (feiring) tyder på at merinntektene vil bli større enn lønnsutgiftene til stillingen. Begge stillingene vil bli liggende innenfor selvkostområdet og dekkes av gebyrinntekter.

Tiltak i 2012

- Sikre bedre utnyttelse av tildelte økonomiske rammer til bygningsvedlikehold
- Sikre bedre utnyttelse av tildelte økonomiske rammer til vedlikehold og ombygging av veilysanlegg
- Sikre bedre utnyttelse av tildelte økonomiske rammer til øvrig vedlikehold
- Ajourføre abonnementsregistrene

Budsjettrammer og konsekvenser

	Ansvar	2012	2013	2014	2015
A. Budsjettvedtak 15.12.10 for 2012		77 485 000	77 485 000	77 485 000	77 485 000
Konsekvensjustert budsjett		83 033 000	84 160 000	84 557 000	84 557 000
B. Nye tiltak					
22. Øremerkede midler til legionellabekjempelse	7100	100 000	100 000	100 000	100 000
23. Ny stilling kommunalteknisk	6800	502 000	502 000	502 000	502 000
Sum nye tiltak		602 000	602 000	602 000	602 000
C. Forslag til besparelser					
24. Redusert energiforbruk	7101	-1 000 000	-1 000 000	-1 000 000	-1 000 000
25. Redusert åpningstid svømmehaller	7100	-100 000	-100 000	-100 000	-100 000
26. Redusert drift og vedlikehold Ås og Nordby stadion	6840	-250 000	-250 000	-250 000	-250 000
27. Redusert vedlikehold	7200	-500 000	-500 000	-500 000	-500 000
28. Økte inntekter reguleringsgebyr	6080	-450 000	-450 000	-450 000	-450 000
29. Redusert veivedlikehold	6830	-300 000	-300 000	-300 000	-300 000
Sum nye besparelser		-2 600 000	-2 600 000	-2 600 000	-2 600 000
Ramme 2012-2015 - foreløpig versjon		81 035 000	82 162 000	82 559 000	82 559 000
VAR-sektoren					
Budsjettvedtak 15.12.10 for 2012		-15 499 000	-15 499 000	-15 499 000	-15 499 000
1. Sentralt tariffoppgjør 2011	69*	36 000	36 000	36 000	36 000
2. Økt pensjonssats Storebrand	69*	40 000	40 000	40 000	40 000
3. Økte kostnader IKS	69*	1 800 000	1 800 000	1 800 000	1 800 000
4. Prisvekst strøm	69*	200 000	200 000	200 000	200 000
5. Lønnsglidning	69*	216 000	216 000	216 000	216 000
6. Kjøp fra andre kommuner	69*	400 000	400 000	400 000	400 000
7. Økning vare/tjenesteposter	69*	197 000	197 000	197 000	197 000
8. Inntekter og fondsbruk	69*	0	-1 218 000	-1 853 000	-1 853 000
Konsekvensjustert budsjett		-12 610 000	-13 828 000	-14 463 000	-14 463 000
Nye tiltak					
9. Økning inntekter VAR	69*	-300 000	-500 000	-500 000	-500 000
Sum nye tiltak		-300 000	-500 000	-500 000	-500 000
Ramme 2012-2015 - foreløpig versjon VAR-sektoren		-12 910 000	-14 328 000	-14 963 000	-14 963 000
Ramme 2012-2015 - foreløpig versjon Teknikk og miljø		68 125 000	67 834 000	67 596 000	67 96 000

- A. For 2012 er det tatt utgangspunkt i budsjettvedtak 15.12.2010 for år 2012. Tallene i 2013-2015 fremkommer som summen av budsjettvedtak 15.12.2010 og endringer utover i perioden.
- B. Nye tiltak og omprioriteringer vises i hele tall per år.
- C. Forslag til besparelser.

Kommentarer

For kommentarer til konsekvensjustert budsjett (note 1-21), se vedlegg 4.

Nye tiltak

- 22. Det settes av midler til legionellabekjempelse. 0,1 mill kroner legges i drift og 0,250 mill i investeringsprogrammet.
- 23. Det er lagt inn en ny stilling som konsulent ved kommunalteknisk avdeling. Hovedansvaret for stillingen vil være å holde abonnementsregistrene oppdaterte og koordinere abonnentregistrene med innfordringslistene. Dette gjelder vann-, kloakk-, slamtømming-, renovasjon- og feiegebyrene. Kostnadene ved stillingen finansieres ved økte gebyrinntekter. Beregninger gjort ved avdelingen tyder på at inntektstapet ved dårlig ajourhold av abonnentsregistrene er større enn lønnsutgiftene til den foreslåtte konsulenten.

Forslag til besparelser

- 24. Det foreslås å sette fokus på energibruken i kommunen. Målet for 2012 er å redusere energibruken med 1 mill kroner.
- 25. Svømmehallene avslutter tilbudet tidligere om sommeren og har oppstart senere om høsten. Dette gir en netto innsparing på 0,1 mill kroner.
- 26. Vedlikeholdet ved Ås og Nordby idrettsanlegg reduseres med 0,250 mill kroner.
- 27. Vedlikeholdet av kommunale bygninger er foreslått redusert med 0,5 mill kroner.
- 28. Gebyret for behandling av private reguleringsplaner økes med 0,45 mill kroner.
- 29. Vedlikehold av veier i kommunen er foreslått redusert med 0,3 mill kroner.

Kommentarer VAR-sektoren

Nye tiltak VAR-sektoren

- 9. Ved ansettelse av ny konsulent forventes det økte inntekter innen VA. Det legges derfor inn 0,3 mill kroner i økte inntekter for 2012.

4.3.1 Bygg og regulering

Tjenestens omfang og innhold

Antall ansatte/årsverk

- Bygning og regulering: 8 ansatte/7,5 årsverk
- Oppmåling: 5 ansatte/4,5 årsverk

Tjenesteområdet omfatter

- Bygg og regulering
- Oppmåling

Hovedoppgaver

- Behandle byggesaker korrekt og innen de tidsrammer lovverket fastsetter
- Utarbeide og behandle regulerings- og bebyggelsesplaner
- Opprettholde et tilstrekkelig kartverk
- Gjennomføre dele- og oppmålingsforretninger

Utfordringer og tiltak innenfor fokusområdene samfunn og brukere

Fokusområde samfunn

Utfordringer

Regulering

Hvert år blir 5 – 10 reguleringsplaner sluttbehandlet i kommunestyret. Omtrent halvparten av disse planene blir utarbeidet av kommunen. I tillegg behandles omtrent samme antall mindre vesentlige endringer av reguleringsplaner. Kommuneplanen fastsetter i stor grad hvilke arealer som skal reguleres, og når arealene skal reguleres.

Kommunen digitaliserer nye reguleringsplaner fortløpende. Det er imidlertid fortsatt mange eldre reguleringsplaner som kun fins på papir. Det har lenge vært et ønske om at også disse digitaliseres og blir gjort tilgjengelig på internett, men pga ressurstilgangen har dette ikke vært mulig. Siste året har digitaliseringsarbeidet gått seint pga overgang til nytt digitaliseringsformat. Det er et mål at halvparten av gjenværende planer digitaliseres i 2012.

Kart, oppmålings- og geodataforvaltning

Gjennom IKT-Follo pågår et utviklingsarbeid for å hente ut effektiviseringsgevinster og øke brukervennligheten gjennom samordning og ved å ta i bruk nye elektroniske verktøy. Som delprosjekt under IKT-Follo foregår en samordning av rutiner, informasjonsmateriale og vedtaksmaler for byggesaksbehandlingen i Follo. IKT-Follo arbeider fortsatt med å tilrettelegge og beskrive rutiner for mottak og behandling av elektroniske byggesøknader gjennom byggsøk. Noen kommuner har begynt, men det er fortsatt utfordringer med praktisk gjennomføring.

IKT-Follo arbeider med å standardisere og samordne det karttekniske arbeidet i Follokommunene. Dette gir større muligheter for å utnytte felles kompetanse og ressurser, som igjen er viktig for å kunne følge utviklingen på området. Det er etablert en felles kartinnsynsløsning for publikum via internett og for kommunenes saksbehandlere via

ekstranett/intranett. Publikum har fått enklere tilgang til bedre kartdata. Det er viktig for kommunen å utnytte systemet best mulig og hente ut effektiviseringsgevinsten.

Universell utforming

Lov om forbud mot diskriminering på grunn av nedsatt funksjonsevne (diskriminerings - og tilgjengelighetsloven) trådte i kraft 01.01. 2009. Universell utforming innebærer at hensynet til alle brukergrupper skal innarbeides i løsningene så langt det er teknisk og praktisk mulig.

Gjennom regulering og annen planlegging er det et mål å gjøre utbyggingsarealer tilgjengelige for alle. Universell utforming er innarbeidet i sjekklister for planlegging. Det er fortsatt en del bygninger og virksomheter rettet mot allmennheten som ikke er tilrettelagt i henhold til prinsippene om universell utforming. I alle byggesaker for publikumsbygg settes det krav til at alle får fysisk tilgjengelighet til bygget. Dette blir gjort for å sikre at bygningen kan nyttes til sitt forutsatte formål og at utformingen gir gode bruksmuligheter for orienterings- og bevegelseshemmede. I forbindelse med rehabilitering/ombygging vil en så langt mulig påse at bygninger gjøres tilgjengelige for alle.

Tiltak i 2012

- Digitalisere eldre reguleringsplaner.
- Hente ut effektiviseringsgevinster p.g.a. enklere tilgang og bedre kartdata

Fokusområde Brukere

Hva vi må lykkes med (Kritiske suksessfaktorer)	Hva vi skal måle (Måleindikatorer)	Hvordan vi måler (Målemetoder)	Forrige resultat	Mål 2012	
				Ønsket	Godt nok
Tilstrekkelig tjenestetilbud med riktig kvalitet	Saksbehandlings- tid /svartid minst like god som lov krever	Registrering ved kommunen			
		Byggesak, ettrinnsøknad	42 dager	40 dager	45 dager
		Byggesak, rammesøknad	48 dager	45 dager	50 dager
		Byggesak, enkle tiltak	19 dager	18 dager	25 dager
	Antall påklagde vedtak som er omgjort av fylkesmannen	Registrering ved kommunen			
		Byggsak/-søknad	2 (av 12)	5	9
Digitalisering av reguleringsplaner	Digitaliserte reguleringsplaner	40	50	35	
Avklare forventningsnivå	Andel oppdaterte tjenestebeskrivelser/	Registrering ved kommunen	2	3	2

Tab 31: Målkart for tjenesteområde Bygg og regulering, fokusområdet Brukere

Utfordringer

Regulering

Loven fastsetter maksimale behandlingstider for private reguleringsforslag. Det er en utfordring å overholde fristene, samtidig som kommunen utarbeider reguleringsplaner i egen regi.

Byggesaksbehandling

I løpet av ett år behandles det over 400 byggesøknader og over 100 meldingssaker. Det er en utfordring å overholde saksbehandlingstiden for byggesaker.

Gjennom IKT-Follo arbeides det med å tilrettelegge og beskrive rutiner for mottak og behandling av elektroniske byggesøknader gjennom byggsøk. Noen kommuner har begynt, men det er fortsatt utfordringer med praktisk gjennomføring.

Tiltak i 2012

- Sikre god kvalitet på saksbehandlingen slik at antall klager blir redusert.
- Innføre byggsøk for elektroniske byggesøknader

4.3.2 Friluftsliv, nærmiljø og idrett

Tjenestens omfang og innhold

Antall ansatte/årsverk

6 ansatte/5,5 årsverk

Hovedoppgaver

- Planlegging, drift og vedlikehold av kommunens anlegg, friluftsområder, parker og plasser, nærmiljøanlegg og idrettsområder, ski- og lysløyper.
- Saksbehandling og teknisk godkjenning av søknader om spillemidler.
- Kontrollere at leikeplassutstyr er i forskriftsmessig stand

Utfordringer og tiltak innenfor fokusområdene samfunn og brukere

Fokusområde samfunn

Hva vi må lykkes med (Kritiske suksessfaktorer)	Hva vi skal måle (Måleindikatorer)	Hvordan vi måler (Målemetoder)	Forrige resultat	Mål 2012	
				Ønsket	Godt nok
Gode bo- og nærmiljøer	Andel miljøtiltak som er gjennomført ihht plan	Registrering ved kommunen	40 %	80 %	40 %

Tab 32: Målkart for Friluftsliv, nærmiljø og idrett, fokusområdet Samfunn

Utfordringer

Kommunens tilrettelegging for friluftsliv, nærmiljø og idrett er viktig for trivsel og folkehelse. Kommunen bør derfor ha et attraktivt tilbud som er lett tilgjengelig.

Friluftsliv

Det er viktig å legge forholdene til rette slik at innbyggerne får lyst til å bruke friområdene i kommunen. Det er lagt til rette med turstier og badeplasser, lysløyper og andre skiløyper. Dette er tiltak som blir mye brukt. Friområdene på Breivoll, Berg og Tangen må holdes ryddige og attraktive for brukerne i sommersesongen. Badeplassen på Breivoll blir mye brukt, både av kommunens innbyggere og av andre. Kommunen må derfor gi god informasjon om vannkvaliteten slik at brukerne kan bade trygt.

I en tid med mindre ressurser er det viktig å utnytte de ressursene som fins så langt som mulig. Kommunen må derfor arbeide for å få til et samarbeid med velforeninger eller andre frivillige organisasjoner om rydding, merking og vedlikehold av turløyper i nærområdet.

Nærmiljø

Lekeplassene ved skoler og barnehager skal være aktivitetsområder som bidrar til å dekke barnas aktivitetsbehov. Det er derfor viktig at lekeplassene er trygge og at lekeutstyret er av god standard. Det vil være meget krevende å opprettholde standarden da tilgjengelige ressurser ikke er i samsvar med behovet. Konsekvensen av dette er bl.a. at lekeplassutstyr må fjernes i stedet for å bli utbedret.

For å redusere behovet for skoleskysst må det bygges gangveier og settes i verk andre tiltak som kan bidra til sikrere skoleveiene.

Idrett

Kommunens rolle er først og fremst å bidra med idrettsanlegg for bredden der barn og unge prioriteres. Det er ressurskrevende å ivareta eksisterende anlegg og ikke minst å bygge nye. Krav og forventninger fra idrettsorganisasjonene til kapasitet og kvalitet i de kommunale idrettsanleggene er ikke samstemt med kommunens ressurstilgang.

For å vitalisere Ås sentrum og gi et aktivitetstilbud og treningstilbud, er det uttrykt ønske om å etablere et mindre isanlegg i sentrum.

Universell utforming

Arbeidet med å gjøre kommunale friområder tilgjengelig for alle videreføres. Arbeidet med universell utforming i Ås sentrum forutsettes forventet til godkjent plan for utearealene i Ås sentrum foreligger.

Tiltak i 2012

- Merke turveier i samarbeid med velforeninger
- Gjennomføre kortsiktige og langsiktige tiltak som kan bidra til sikrere skolevei.

Fokusområde Brukere

Hva vi må lykkes med (Kritiske suksessfaktorer)	Hva vi skal måle (Måleindikatorer)	Hvordan vi måler (Målemetoder)	Forrige resultat	Mål 2012	
				Ønsket	Godt nok
Avklare forventningsnivå	Andel oppdaterte tjenestebeskrivelser/serviceerklæringer	Registrering ved kommunen	0	2	1

Tab 33: Målkart for tjenesteområde Bygg og regulering, fokusområdet Brukere

4.3.3 Teknisk service og infrastruktur

Tjenestens omfang og innhold

Antall ansatte/årsverk

Samferdsel: 3 ansatte, 3 årsverk

Vann, avløp renovasjon: 6 ansatte, 6 årsverk

Tjenesten omfatter

- Samferdsel
- Vannforsyning
- Avløp/vannmiljø
- Renovasjon

Hovedoppgaver

- Være pådriver i arbeidet for et bedre kollektivtilbud i Ås

- Samarbeid med Statens Vegvesen/fylkeskommunen om riksvegene og fylkesvegene i kommunen
- Drift, vedlikehold og utvikling av de kommunale vegene og sykkelvegene.
- Forvaltning av vassdragene og opprettholde en sikker vannforsyning med god vannkvalitet
- Forvaltning, drift og vedlikehold av vann- og avløpsledninger
- Oppfølging av interkommunale tjenester innen renovasjon.

Utfordringer og tiltak innenfor fokusområdene samfunn og brukere

Fokusområde samfunn

Hva vi må lykkes med (Kritiske suksessfaktorer)	Hva vi skal måle (Måleindikatorer)	Hvordan vi måler (Målemetoder)	Forrige resultat	Mål 2012	
				Ønsket	Godt nok
Bærekraftig forvaltning av arealer og teknisk infrastruktur	Vannkvalitet i Årungenvassdraget (µg total P/l)	Registrering ved kommunen	20 (2010)	15	20
	Vannkvalitet i Østensjøvannet (µg total P/l)	Registrering ved kommunen	83 (2010)	50	75
	Vannkvalitet i Gjersjøen (µg total P/l)	Registrering ved kommunen	14 (2010)	10	14

Tab 34: Målkart for tjenesteområdet Tekniske tjenester og infrastruktur, fokusområdet Samfunn

Utfordringer

Samferdsel

Mye av boligbyggingen i kommunen er planlagt i Ås sentralområde, og det er viktig at kollektivdekningen er god. Kommunen vil derfor gjennom samarbeid med de andre Follokommunene være en pådriver for å bedre kollektivtilbudet, spesielt knyttet til antall togavganger.

For å redusere transportbehovet er det viktig å styrke busstilbudet i Ås. Kommunen vil derfor være en pådriver for å styrke dette tilbudet. E6 og E18 bør forbedres som bussbaserte kollektivlinjer med parkeringsmuligheter ved Korsegården, Vinterbro, Nygårdskrysset og Holstad.

Fv 152 representerer en betydelig barriere i Ås sentralområde med flere utsatte kryss og gangfelt og forventet befolkningsvekst vil lede til økt trafikk. Ny trase mellom Ås sentrum og Holstad er vedtatt i gjeldende kommuneplan. Statens vegvesen viser imidlertid liten vilje til å prioritere realisering. Etter at kommuneplanen ble vedtatt har imidlertid vegvesenet innledet et samarbeid med kommunen om å utarbeide en vei- og gateplan for Ås sentrum, hvor bl.a flytting av Fv 152 vil bli vurdert. Formålet er å utvikle robuste og framtidssrettede vegløsninger for sentrum som møter de trafikkutfordringene befolkningsveksten i sentrum medfører.

Veilysanleggene i kommunen forfaller. I tillegg er det krav om måling av strømmen som blir levert til lyspunktene. I løpet av 2013 vil det bli forbudt å selge kvikksølvarmaturer. Veilysene må derfor skiftes ut snarest mulig. I tillegg er strømmen dyr. Armaturene bør derfor skiftes ut med mer energibesparende armaturer. Dersom det ikke finnes midler til ombygging og rehabilitering av veilysanleggene, vil dette gå ut over trafikksikkerheten langs de kommunale veiene.

Det har ikke vært utført reasfaltering de siste årene. Asfaltdekket er i ferd med å bryte sammen. Lapping av hull er ikke lenger tilstrekkelig vedlikehold. Det er et mål å opprettholde standarden på de kommunale veiene, sikre en reasfalteringsfrekvens på 20 år.

Etter at bevilgningen til vedlikehold av grusveiene forsvant i 2010, har vedlikeholdet av disse veiene vært på et minimumsnivå. Dette har medført stort forfall. Med de nedbørsmengdene som har vært, har grusmassene blitt ført bort av vannmassene og veiene har vært nærmest uframkommelige.

For å ta vare på nedlagt kapital i viktig infrastruktur er det nødvendig å intensivere veivedlikeholdet kraftig.

Avløp og vannmiljø

Arbeidet med å forbedre funksjonaliteten av kommunale avløpsanlegg videreføres. Dette vil bidra til forbedring av vannkvaliteten i bekker/vassdrag.

Kommunen deltar i PURA-prosjektet hvor det er et mål å bedre vannkvaliteten i Bunnefjorden, Gjersjøen og Årungenvassdraget. For å nå dette målet er det utarbeidet tiltaksplaner som skal danne grunnlag for gjennomføring av tiltak. Tiltakspakken skal godkjennes i Miljøverndepartementet. Det vil være en utfordring å følge opp de vedtatte tiltakene. Kommunen er i 2011 også innlemmet i vannområdet Morsa. Dette gjelder områdene som drenerer til Oslofjorden utenfor Drøbakerskelen, dvs Ås sentrum og områdene sørover. Dersom kommunen skal oppnå sine mål innenfor avløpssektoren og bedre vannkvaliteten i fjorden med tilhørende innsjøer, bekker og vassdrag, og oppfylle målene i utslippstillatelsene, må det ansettes fagfolk innen VAR-sektoren. I forslaget til budsjett er det tatt inn to stillinger som begge er lønnet innenfor selvkostområdet, dvs. med inntekter fra VAR-gebyrene.

Arbeidet med oppgradering av mindre avløpsanlegg i spredt bebyggelse videreføres.

Renovasjon

Follo ReN IKS ivaretar håndteringen av husholdningsavfallet i Ås kommune. Ås kommunes muligheter for å påvirke Follo Ren er gjennom selskapets styre og representantskap. Ås kommune må gjennom de styrende organene bidra til at den totale avfallsmengden blir redusert, at mengden restavfall blir redusert og at utnyttelsen av ressursene i avfallsmengden øker.

Tiltak i 2012

- Samarbeide med Follokommunene om å bedre tog- og busstilbudet i Ås og Follo
- Påvirke Statens vegvesen til å gjennomføre tiltak på riksveier og fylkesveier som kommunen har prioritert i trafikksikkerhetsplanen
- Utarbeide en vei- og gateplan for sentrum
- Gjennomføre tiltak på kommunale veier ihht tiltaksplan for trafikksikkerhet

- Videreføre oppgraderingsarbeidet av mindre avløpsanlegg i spredt bebyggelse
- Fastsette mål for vannkvalitet og utarbeide tiltaksplaner for alle sektorer som bidrar til forurensning av Vassdrag med utslipp til Oslofjorden utenfor Drøbakerskelen, samt gjennomføre tiltak ihht tiltaksplanen.

Fokusområde brukere

Hva vi må lykkes med (Kritiske suksessfaktorer)	Hva vi skal måle (Måleindikatorer)	Hvordan vi måler (Målemetoder)	Forrige resultat	Mål 2012	
				Ønsket	Godt nok
Avklare forventningsnivå	Andel oppdaterte tjenestebeskrivelser/serviceerklæringer	Registrering ved kommunen	1	4	2

Tab 35: Målkart for tjenesteområde Bygg og regulering, fokusområdet Brukere

Utfordringer

Vannforsyning

Arbeide for å opprettholde sikker vannforsyning med god vannkvalitet, ved å kontinuerlig vurdere og eventuelt forbedre driftsrutinene. Videreføre arbeidet med å redusere lekkasjeandelen gjennom lekkasjesøking og utbedring/fornyelse av ledningsnett.

Tiltak i 2012

- Aktivt lekkasjesøk på ledningsnett
- Overvåke vannkvaliteten ved prøvetaking og analyse
- Spyle/rengjøre ledningsnett og høydebasseng
- Forny/omlegge ledningsnett ihht vedtatt tiltaksplan

4.3.4 Eiendomsforvaltning

Tjenestens omfang og innhold

Antall ansatte/årsverk

- Administrasjon 1,5 årsverk
- Drift 10,0 årsverk
- Vedlikehold / rehabilitering 6,0 årsverk
- Prosjekt 1,0 årsverk
- Renhold 42,0 årsverk
- Forvaltning og bolig 2,0 årsverk
- Folkebadene 2,2 årsverk

Hovedoppgaver

- Eiendomsavdelingen skal forvalte, drifte og vedlikeholde bygg med kommunal virksomhet med sikte på kvalitet og optimal ressursutnyttelse innenfor gitte rammer.
- Ved prosjektering og bygging skal eiendom være byggherrerepresentant med ansvar for planlegging og bygging av kommunens nybygg og rehabiliteringer av eksisterende bygg.

- Forvaltning av kommunens eiendommer, utleie av kommunens utleieboliger, inngå leieavtaler for eiendommer, kjøp og salg av eiendommer, behandling av søknader om startlån og boligtilskudd etter husbankens ordninger, planlegging og gjennomføring av kommunens byggeprosjekter, drift og vedlikehold av kommunens bygningsmasse.
- Daglig renhold, hovedrenhold og vinduspuss

Utfordringer og tiltak innenfor fokusområdene samfunn og brukere

Fokusområde samfunn

Hva vi må lykkes med (Kritiske suksessfaktorer)	Hva vi skal måle (Måleindikatorer)	Hvordan vi måler (Målemetoder)	Forrige resultat	Mål 2012	
				Ønsket	Godt nok
Gode bo- og nærmiljøer	Turnover på utleieboliger (nyinnflyttinger)	Registrering ved kommunen	2010:26 Jan-aug 2011:20	30	20
Bærekraftig forvaltning av arealer og teknisk infrastruktur	Energiforbruk pr m ² i kommunale bygg Kwh/m2	Registrering ved kommunen	2010:164 Jan-aug 2011 115	175	200
	Energiforbruket totalt i kommunen (KWh)	Registrering ved kommunen	17 580 599	15 000 000	17 000 000

Tab 36: Målkart for tjenesteområdet Eiendomsforvaltning, fokusområdet Samfunn

Utfordringer

Organisering

Eiendomsavdelingen skal omorganiseres ihht anbefalingene gitt i rapport om organiseringen av eiendomsavdelingen. Ny organisering av eiendomsavdelingen, som skal være på plass innen 2012, gir følgende ansvarsinndeling:

- Administrasjon
- Drift
- Vedlikehold / rehabilitering
- Prosjekt
- Renhold
- Forvaltning og bolig
- Folkebadene

Samme ansvarsendring er gjennomført i budsjett og regnskap. Dette gir bedre oversikt over kostnadsbildet for de ulike ansvarsområdene.

Drift

Nytt FDV-fagsystem skal være på plass inne utgangen av 2012. Dette vil gi oss oversikt over alle planlagte og faste arbeidsoppgaver. Målet vil være å drifte og vedlikeholde byggene slik at vi forebygger uønskede hendelser.

Vedlikehold.

Innføring av IK-bygg tilstandsanalyse av bygninger er gjennomført sommeren 2011 med unntak av boliger og omsorgsbygg. Så langt er det funnet et etterslep på 90 mill.

Tilstandsanalysen vil ligge til grunn for vedlikeholdsplanen som er et viktig verktøy for prioriteringer av vedlikehold neste år. Registrering av nødvendige tiltak i kommunale boliger vil bli prioritert.

Universell utforming

Ikke alle kommunens eiendommer der det drives virksomhet rettet mot allmennheten er tilrettelagt i henhold til universell utforming og det er en utfordring at det ikke foreligger økonomi til oppfølging av lovens intensjoner. Men ved alle ombyggings- og rehabiliteringsarbeider som kommunen gjennomfører er det et mål at alle får fysisk tilgjengelighet til bygget, slik at utformingen gir gode bruksmuligheter for orienterings- og bevegelsehemmede. For å nå målene foreslås øremerkede midler i investeringsbudsjettet i årene framover.

Prosjekt

Det innføres ny investeringsmodul i Agresso i 2012. Dette vil gi bedre kvalitet på prosjektreknskap både for rehabiliteringsprosjekter og nybygg.

Renhold

Arbeidsoppgavene for to ansatte er endret for å ivareta bedre kommunikasjon mellom renhold og brukerne av renholdstjenesten. Dette har økt servicegraden.

Tiltak i 2012

- Gjennomføre tiltak som følge av omorganiseringen
- Påse at bygninger gjøres tilgjengelig for alle i forbindelse med nybygg og rehabilitering

Fokusområde brukere

Hva vi må lykkes med (Kritiske suksessfaktorer)	Hva vi skal måle (Måleindikatorer)	Hvordan vi måler (Målemetoder)	Forrige resultat	Mål 2012	
				Ønsket	Godt nok
Avklare forventningsnivå	Andel oppdaterte tjenestebeskrivelser/service-erklæringer	Registrering ved kommunen	3	3	3

Tab 37: Målkart for tjenesteområde Bygg og regulering, fokusområdet Brukere

Utfordringer

Eksterne brukere

Det er økende behov for utleieboliger til innbyggere kommunen har et spesielt ansvar for å bistå og tilrettelegge for. Det arbeides med planlegging og lokalisering av denne typen boliger.

Det foretas befarings av kommunens utleieboliger i forbindelse med inn- og utflytninger og ved henvendelser fra beboerne om mangler og skader. For å få et realistisk bilde av bevilgningsbehovet, bør det også gjennomføres rutinemessige befarings av hele boligmassen. I 2011 har ingen boliger stått ledige i lengere tid med unntak av to til tre leiligheter som ønskes solgt eller som må totalrehabiliteres.

Interne brukere

Bevilgninger til drift og vedlikehold av kommunens bygningsmasse ligger for lavt til å sikre et godt og verdibevarende vedlikehold. De siste årene er det foretatt en betydelig registrering av det etterslepet som eksisterer og det bevilgningsbehovet som er nødvendig for å foreta et mer tilfredsstillende vedlikehold. Det har resultert i en vedlikeholdsplan som er et nyttig verktøy for å prioritere mellom ulike rehabiliterings- og vedlikeholdsbehov.

Renholdet har gjennomgått en effektivisering de siste årene, bygningsmassen har blitt større uten at bevilgningene er utvidet tilsvarende. Tjenesten utføres i henhold til gjeldende forskrifter og vedtatte planer. Det jobbes kontinuerlig med at renholdet skal være best mulig innenfor gitte økonomiske rammer. Det er viktig at bygningsvedlikeholdet opprettholdes på et slikt nivå at renholdet ikke blir skadelidende eller tyngre å utføre, noe som igjen vil føre til økt sykefravær.

Tiltak i 2012

- Bedre dialog med brukerne av kommunens bygningsmasse.

4.4 Rådmannens stab og støttefunksjoner

4.4.1 Organisasjons- og personalavdelingen

Tjenestens omfang og innhold

Antall ansatte/årsverk

Organisasjon og personalavdelingen: 6 ansatte/5 årsverk

Tjenesten omfatter

Organisasjon og personal

Hovedoppgaver

Organisasjons- og personalavdelingen er ansvarlig for arbeidsgiverpolitikk, personalforvaltning, rådgivning, opplæring og lederutvikling. Til avdelingen ligger også overordnede oppgaver knyttet til Arbeidsmiljøutvalget, seniorpolitiske tiltak, kvalitetssystemet, BHT-tjenesten og lærlingeordningen.

Utfordringer

En helhetlig arbeidsgiverstrategi

Ås kommunes arbeidsgiverpolitikk og kommunens verdier skal vise seg gjennom hele kommunens virksomhet. Den gjennomfører møtet med brukere, innbyggere og samarbeidspartnere, gjenfinnes i lederutøvelse og arbeidsmiljø. Det er avgjørende hvordan omverdenen ser på kommunen og i hvilken grad kommunen evner å tiltrekke seg og beholde kompetent arbeidskraft. En helhetlig arbeidsgiverstrategi skal beskrive konkrete tiltak og ansvar. Det er vanskelig å opprettholde samtlige av seniortiltakene innen dagens økonomiske rammer. Utvikling av arbeidsgiverstrategien inkl lønnspolitikken involverer administrativ og politisk ledelse, samt tillitsvalgte.

Helse som strategisk satsningsområde

Helse som strategisk satsningsområde innebærer å bruke mer av ressursene på å fremme god helse enn på å "reparere". Det helsefremmende skal prioriteres, men arbeidet med å ivareta de som allerede er blitt syke foregår som tidligere gjennom innarbeidede rutiner i sykefraværsoppfølgingen. Helsefremmende arbeid er å konsentrere tiltak mot de som er på jobb, godt arbeidsmiljø, god organisering av arbeidet, høy trivsel og en aktiv arbeidsgiverpolitikk som rekrutterer og beholder kvalifisert personell.

De statlige rammer for IA-avtalen som ble godkjent i 2011 legger opp til at alle som er sykmeldte, tidlig skal inn til samtale. Det må foretas tettere oppfølging av sykmeldte ansatte og dette er krevende både for den sykmeldte, ledere som skal følge opp, NAV sine lokalkontor, NAV arbeidslivssenter, fastleger og organisasjonen som sådan. Det er en utfordring å følge opp de syke samtidig som det er en forventning om å bruke mer ressurser for å fremme god helse for langtidsfriske ansatte.

Tiltak i 2012

- Utvikle en ny arbeidsgiverstrategi inkl lønnspolitikk og tiltak for å rekruttere og beholde kvalifiserte medarbeidere.

- Seniorpolitiske tiltak for ansatte som er tilknyttet statens pensjonskasse vurderes administrativt og justeres slik at de blir mer lik øvrige ansattes ordninger. Seniorturen avvikles.
- Videreføre arbeidet med helse som satsningsområde. Tilrettelegging av helserelaterte aktiviteter i og utenfor arbeidstiden, friskvernarbeid og nærværarbeid.
- Bistå ved gjennomføring av lovpålagte dialogmøter og oppfølgingsmøter for å avklare aktuelle tiltak for sykemeldte.
- Jevnlig oppdatering av kvalitetssystemet og oppfølging av avvik og forbedringssystemer.

4.4.2 Økonomi

Tjenestens omfang og innhold

Antall ansatte/årsverk

Økonomiavdelingen: 15 ansatte/114,25 årsverk

Tjenesten omfatter

- Økonomi

Hovedoppgaver

- Økonomiavdelingens oppgaver er i hovedsak knyttet til følgende:
  - Budsjettarbeid- og kontroll
  - Førings og avlegging av Ås kommunes regnskap samt Kirkelig Fellesråd, Nordre Follo Renseanlegg.
  - Utfakturering og innfordring av kommunale krav, herunder vederlagsberegning for institusjonsopphold
  - Utbetaling av lønn, refusjoner fra NAV, rapporteringer til ulike registre, systemansvarlig turnusprogram
  - Låneforvaltning og likviditetsstyring.
  - Felles økonomisystem sammen med Frogn, Nesodden og Vestby samt felles innkjøpskontor med de samme tre kommunene. Interkommunalt samarbeid knyttet til Kemneren i Follo og Follo overformynderi

Utfordringer

Hovedfokus for 2012 vil være å sørge for at hele organisasjonen gjennomfører nødvendig effektivisering av arbeidsprosesser slik at kommunens økonomi forbedres.

Bruk av KOSTRA, med sammenligning av ressursbruk i andre kommuner vil være en viktig del av dette arbeidet. Samtidig som kostnadene reduseres må også inntekspotensialet utnyttes fullt ut.

Tiltak i 2012

- Analysere potensialet for innsparinger i kommunenes totale utgifter gjennom strukturelle endringer, herunder organisering av tjenester og eiendomsstruktur.
- Videreføre arbeidet med effektivisering av administrative arbeidsprosesser.
- Videreføre et høyt fokus på økonomistyring.
- Utnytte inntekspotensialet, med fokus på store inntektsposter.
- Ha økt fokus på innkjøp.

Budsjettrammer og konsekvenser

	Ansvar	2012	2013	2014	2015
A. Budsjettvedtak 15.12.10 for 2012		59 946 000	59 946 000	59 946 000	59 946 000
Konsekvensjustert budsjett		80 093 000	82 884 000	85 830 000	86 230 000
B. Nye tiltak					
37. Tjenesteyting Bjørnebekk ihht ny avtale	1600	109 000	109 000	109 000	109 000
38. Innsparing sykefravær	1600	95 000	95 000	95 000	95 000
39. 0,1 årsverk i forb. med regnskap menighetsråd	1600	50 000	50 000	50 000	50 000
Sum nye tiltak		254 000	254 000	254 000	254 000
Omprioriteringer for finansiering av nye tiltak					
40. Inntekter Bjørnebekk	1600	-164 000	-164 000	-164 000	-164 000
41. Inntekter Nordre Follo Renseanlegg	1600	-40 000	-40 000	-40 000	-40 000
42. 0,1 årsverk i forb. med regnskap menighetsråd	1620	-50 000	-50 000	-50 000	-50 000
Sum omprioriteringer		-254 000	-254 000	-254 000	-254 000
C. Forslag til besparelser					
43. Reduksjon tjenestetilbud og effektivisering støttetjenester	1*	-1 524 000	-1 524 000	-1 524 000	-1 524 000
44. Redusert overføring trossamfunn	1620	-276 000	-276 000	-276 000	-276 000
45. Reduksjon seniorpolitiske tiltak	1504	-600 000	-600 000	-600 000	-600 000
Sum besparelser		-2 400 000	-2 400 000	-2 400 000	-2 400 000
Ramme 2012-2015 foreløpig versjon		77 693 000	80 484 000	83 430 000	83 30 000

- A.** For 2012 er det tatt utgangspunkt i budsjettvedtak 15.12.2010 for år 2012. Tallene i 2013-2015 fremkommer som summen av budsjettvedtak 15.12.2010 og endringer utover i perioden.
- B.** Nye tiltak og omprioriteringer vises i hele tall per år.
- C.** Forslag til besparelser.

Kommentarer

Kommentarer til konsekvensjustert budsjett (note 1-36), se vedlegg 5.

Nye tiltak

37. Økte tjenester til Bjørnebekk Asylmottak krever en økning av bemanningen ved økonomiavdelingen. 0,25 årsverk som ble redusert i HP 2011-2014 tilbakeføres og finansieres med økte inntekter fra Bjørnebekk, se punkt 41.
38. Det er stor etterspørsel etter økonomiavdelingens tjenester. Ved å reversere innsparingen på sykefravær vil avdelingen i større grad klare å møte etterspørselen. Reverseringen finansieres med økte inntekter fra Bjørnebekk og Nordre Follo renseanlegg, se punkt 41 og 42.
39. Kommunen er pålagt å ta over regnskapsføringen av tre menighetsråd da de må følge den kommunale regnskapsloven. Dette krever 0,2 årsverk og vil være et spleiselag mellom kommunen og Kirkelig Fellesråd. Kirkelig Fellesråd sin kostnad vil være kr 50.000, se punkt 43.

Omprioriteringer for finansiering av nye tiltak

40. Økte inntekter fra Bjørnebekk som følge av økte tjenester til Bjørnebekk ihht ny avtale, se punkt 38.
41. Økte inntekter fra Nordre Follo Renseanlegg.

42. Kirkelig Fellesråd sin andel av 0,2 årsverk til økonomiavdelingen for regnskapsføringen av tre menighetsråd.

Forslag til besparelser

43. På sentraladministrasjonen er det lagt inn et kutt på 4 % på alle områder for hele planperioden. Dette må dekkes inn gjennom redusert tjenestetilbud og effektivisering av prosesser. For å dekke inn kuttet i 2012 vil ledige stillinger vurderes holdt vakante, driftsposter reduseres og inntekter økes. I tillegg må kutt i stillinger vurderes. Utgifter til kommunestyret og utvalgsmøter er redusert på lik linje slik at de folkevalgte inviteres til å vurdere aktiviteter som kan reduseres. Det vil bli arbeidet med tiltak for realisering av innsparingen i 2012 med sikte på å innarbeide varige innsparinger f.o.m. 2013. Som en del av dette arbeidet vil alle tjenesteytingsavtaler som kommunen har med IKS-er og andre selskaper bli revidert og priser justert i forhold til tjenester som tilbys.
44. Bevilgningen til Kirkelig Fellesråd og andre trossamfunn reduseres på lik linje med kommunens besparelse på 4 %.
45. Seniorpolitiske tiltak gjennomgås og det forventes å kunne endre på kriteriene slik at en innsparing kan oppnås.

4.4.3 Lokalsamfunnsutvikling

Tjenestens omfang og innhold

Antall ansatte/årsverk

- Plan- og utviklingsavdelingen: 2 ansatte/2 årsverk
- Landbrukskontoret: 6 ansatte/5,8 årsverk
- Frivillighetssentralen: 1 ansatt/1 årsverk, samt 14 % stilling til Aktiv på dagtid

Tjenesten omfatter

- Plan- og utviklingsavdelingen
- Landbrukskontoret
- Frivilligsentralen

Hovedoppgaver

- Kommuneplan og kommunedelplaner
- Koordineringsansvar knyttet til arbeidet med etablering av NVH/VI
- Utviklingsoppgaver knyttet til miljø
- Overordnet ansvar for klima- og energiarbeidet i kommunen
- Sentrumsutvikling
- Næringsutvikling
- Utviklingsarbeid knyttet til innbyggerdialog og medvirkning
- Befolkningsprognoser
- Tjenestestøtte innen beredskap
- Kommunens styringsdokumenter og styrings- og rapporteringssystemet balansert målstyring.
- Personalsvar for landbrukskontoret og faglig ansvarlig for landbrukskontorets virksomhet i Ås
- Tilrettelegge for frivillig arbeid og møteplasser mellom mennesker, samt folkehelse gjennom frivilligsentralens tjenester

Utfordringer og tiltak innenfor fokusområdene samfunn og brukere

Fokusområde samfunn

Kommunal planstrategi

I hht ny plan- og bygningslov skal kommunestyret minst en gang i hver valgperiode, og senest innen ett år etter konstituering, utarbeide og vedta en kommunal planstrategi. Planstrategien skal gi en oversikt over hvilke planbehov kommunen har i kommunestyreperioden og skal som et minimum omhandle om kommuneplanen helt eller delvis skal revideres. Kommunen skal i arbeidet med planstrategien innhente synspunkter fra statlige og regionale organer og nabokommuner.

Lokalisere Norges Veterinærhøgskole (NVH) og Veterinærinstituttet (VI)

Stortinget vedtok i april 2007 å flytte Veterinærhøgskolen og Veterinærinstituttet til Ås. Dette vil gi Ås nærmere 900 nye arbeidsplasser og 800 nye studenter. Statsbygg har ansvaret for å iverksette og gjennomføre Stortingets vedtak. Kommunestyret har vedtatt planprogram for arbeidet med konsekvensutredninger og reguleringsplan. Det er viktig at kommunen følger opp dette arbeidet slik at etableringen blir vellykket både for universitetet og for lokalsamfunnet.

Sentrumsutvikling

Ås sentrum er i utvikling og skal styrkes med bolig-, nærings-, handel-, service og kultur. Samtidig er det viktig å ivareta de grønne områdene og skape trivelige møteplasser i sentrum. Det er viktig å få til et godt samarbeid med de aktørene som kan bidra til en slik utvikling. Det skal fokuseres på utviklingen av Ås sentrum gjennom følgende tiltak:

- Utarbeide en veg- og gateplan for sentrum som skal være et grunnlag for å bygge robuste og framtidsrettede vegløsninger for alle trafikkantgrupper og gjøre Ås sentrum til et velfungerende kollektivknutepunkt. Planarbeidet skjer i nært samarbeid med Statens vegvesen, Akershus fylkeskommune, Ruter og jernbaneverket.
- Utarbeide en overordnet plan for å styre utviklingen av sentrum, som sikrer helhetlige løsninger på veier, parkeringer, bygninger, møteplasser og andre uterom. Planen må ha fokus på bred medvirkning, involvering og forankring.
- Det skal etableres et fjernvarmeanlegg på campus som skal forsyne Ås sentrum med fjernvarme. Deler av sentrum skal graves opp og det er et mål for fjernvarmeselskapet at alle inngrep eller ulemper skal utbedres eller kompenseres slik at lokalmiljøet skal ha minimum samme eller helst bedret standard etter at rørgatene er ferdig.
- Det skal etablere et sentrumsforum som skal fungere som en møteplass for ideer til utviklingen av sentrum. Forumet skal bestå av grunneiere/eiendomsutviklere, handelsstanden, Universitetet, beboer- og velforeninger og andre med interesse og kompetanse på utvikling av sentrum.

Samarbeid mellom kommunen og universitetsmiljøet

Både universitetet og kommunen vil ha nytte av et godt samarbeid og det er etablert samarbeid innen flere områder. Dette samarbeidet bør utvikles videre. Universitetet skal være en sentral samarbeidspartner for kommunen i utviklingen av tjenester, arealbruk og lokalsamfunn. Skal dette samarbeide fungere er det imidlertid viktig å formalisere samarbeidet mellom universitetet og kommunen.

Næringsutvikling

Skal kommunen lykkes i sitt næringslivsarbeide må næringspolitikken være tydelig på mål og retning og det må være en klar profil på satsingen. Det betyr at kommunen må prioritere noen satsingsområder og velge bort andre. To områder peker seg ut som viktige satsingsområder i næringslivsarbeidet:

- Utvikle et attraktivt og trivelig Ås sentrum med boliger, et mangfold av handels- og servicetilbud, kulturaktiviteter, møteplasser og kontorarbeidsplasser.
- Stimulere til etablering og vekst av kunnskapsbaserte virksomheter knyttet til universitetsmiljøet.

Skal kommunen lykkes i arbeidet med å utvikle et attraktivt Ås sentrum og stimulere til etablering av flere kunnskapsbedrifter er det nødvendig å samarbeide tett med næringslivet og universitetsmiljøet. Kommunen vil derfor ta initiativ til å etablere møteplasser som kan stimulere til samarbeid om mål, strategier, tiltak og handling knyttet til disse satsingsområdene.

Bærekraftig forvaltning av miljø og naturressurser

- Klima- og energiplanen for Ås kommune ble vedtatt i kommunestyret 23.09.09. I planen er det beskrevet en rekke tiltak som knytter seg til at kommunen skal ha en klima- og energigivning drift, innarbeide hensynet til klima og energi i saksbehandlingen, samt tiltak rettet mot innbyggerne.
- I tråd med nasjonale mål har kommunen som mål å stoppe tapet av det biologiske mangfoldet. For å kunne bevare det biologiske mangfoldet er det nødvendig å registrere, kartlegge og vurdere behovet for å sette i gang tiltak.

Frivilligsentralen (FVH)

FVH skal være:

- et bindeledd mellom de som ønsker å hjelpe, og de som ønsker hjelp
- tilrettelegge møteplasser mellom mennesker
- være en samarbeidspartner for alle etater i kommunen/ frivillige lag og foreninger

Tiltak i 2012

- Utarbeide kommunal planstrategi.
- Følger opp arbeidet med konsekvensutredning og reguleringsplan for lokalisering av NVH og VI, samt flytting av Senter for husdyrforsøk.
- Utvikle Ås sentrum gjennom følgende tiltak:
  - Utarbeide en områderegulering for Ås sentrum
  - Utarbeide en veg- og gateplan for sentrum
  - Etablere fjernvarme i sentrum
  - Etablere et sentrumsforum
- Ta initiativ til å etablere møteplasser mellom kommunen, næringslivet og universitetsmiljøet
- Følge opp klima- og energiplanen
- Bidra til økt samarbeid med alle etater i kommunen, i form av nye prosjekter innen folkehelse.
- Bidra til godt samarbeid og fellesprosjekter med Nav
- Jobbe for at frivilligsentralen får funksjonelle lokaler sentralt i sentrum

Fokusområde brukere

Utfordringer

Eksterne brukere

- Sørge for avklaring hvis overordnede planer og føringer ikke er tilstrekkelig tydelige

Interne brukere

- Yte faglig og administrativ støtte til utviklingsarbeid innen miljø og samfunn
- Bistå med kompetanse i gjennomføring av prosjekter

Tiltak i 2012

- Utvikle styringsdokumentene (kommuneplan, handlingsprogram og rapporter) slik at de blir et godt verktøy for politikerne.

4.4.4 Kommunikasjon og service

Tjenestens omfang og innhold

Antall ansatte/årsverk

- Service og kommunikasjonsavdelingen: 24 ansatte/21,3 årsverk

Tjenesten omfatter

- IKT-avdelingen
- Servicetorget
- Arkivtjenesten
- Politisk sekretariat

Hovedoppgaver

IKT-avdelingen

- Drifte kommunens IKT-systemer i tråd med kommunens IKT-strategi, sikkerhetspolitikk og standarder, med nødvendig tilrettelegging og utvikling av driftsplattformen
- Drift av kommunens telefoniløsninger
- Innkjøp av IKT utstyr for hele kommunen
- Delta i IKT-prosjekter
- Helpdesk funksjon for ansatte internt og IKS / Follo samarbeider som Ås har IT drift for.
- Opplæring av ansatte i IKT
- Hustrykkeri

Servicetorget

- Første møtepunkt for henvendelser til kommunen ved oppmøte, ved telefonhenvendelser, mail og Chat
- Saksbehandling, tildeling og vedtak av regelstyrte tjenester
- Ansvar for informasjon via trykte og elektroniske medier og kommunens nettsider.
- Utsendelse av eiendomsopplysninger
- Forhåndsstemming ved valg

Arkivtjenesten

- Behandling av post
- Elektronisk styring av dokumenter og arkivering
- Ansvar for dagligarkiv, bortsetningsarkiv og arkivdepot
- Behandler forespørsel om innsyn i kommunens dokumenter
- Brukerstøtte på elektronisk saksbehandlingssystem og intern opplæring i dette

Politisk sekretariat

- Oppgaver rettet mot politikerne som møtearrangementer, innkallinger, protokoller, godtgjøring, styrer/råd/utvalg, styrevervregisteret og veiledning
- Ansvar for gjennomføring av valg til kommunestyre, fylkesting, storting og opplæring av stemmestyrer
- Saksbehandling av fritak/nyvalg, og tilskudd til politiske partier
- Meddommervalg og lister
- Opplæring og brukerstøtte i forbindelse med alle utvalgsmøter
- Erstatningsordningen for barnevernsbarn
- Ås kommunes reglementer

Utfordringer og tiltak innenfor fokusområdene samfunn og brukere

Fokusområde samfunn

Hva vi må lykkes med (Kritiske suksessfaktorer)	Hva vi skal måle (Måleindikatorer)	Hvordan vi måler (Målemetoder)	Forrige resultat 2011	Mål 2012	
				Ønsket	Godt nok
Levende lokaldemokrati og samfunnsliv	Registrering ved Norge.no	Antatt stjerner	5	6	5

Tab 38: Målkart for tjenesteområdet, fokusområdet Samfunn

Utfordringer

Tilfredshet med kommunens nettsider

I dag er det vanlig at innbyggerne søker informasjon på internett. Det er en utfordring å bygge opp kommunens internettside, slik at innbyggerne lett finner det de søker etter. En annen utfordring er at de opplysninger som er tilgjengelige til en hver tid er korrekte. Kommunens nettside skal videre bidra til bedre kunnskap om behov og problemstillinger, som finnes i kommunen, og synliggjøre beslutningsprosessen.

Medvirkning og dialog

Et godt lokaldemokrati kjennetegnes ved at innbyggerne har tillit til lokalpolitikere. De folkevalgte setter dagsorden, styrer ressursbruken, er ombud for innbyggerne og leverer det de lover. En fellesnevner for disse punktene er god kommunikasjon, dialog og samhandling med innbyggerne. Kommunestyret vedtok i 2010 "Plan for Helhetlig kommunikasjonsstrategi" og at planen skulle evalueres. Dette arbeidet vil bli gjort i 2012

IKT er et godt verktøy for å synliggjøre de formelle politiske prosessene i kommunen. Gjennom aktiv bruk av informasjons- og kommunikasjonsteknologi kan kommunen gjøre

det enklere for innbyggerne å skaffe seg informasjon om virksomhet og beslutninger i politiske fora. Bevist bruk av teknologi kan bidra til å styrke samhandlingen mellom de folkevalgte, innbyggerne og administrasjonen.

Etablering av digitale kanaler for dialog mellom innbyggerne, kommunen og de folkevalgte, bidrar til å utvide den politiske arenaen og innbyggers muligheter til reell medvirkning. Det er viktig å legge til rette for deltakelse og påvirkning gjennom ulike kanaler som kommunens nettside, e-post, blogger, chat, og SMS. Ved å ta i bruk sosiale medier som Facebook og Twitter, vil kommunen kunne nå nye grupper av innbyggere.

Tiltak i 2012

- Innfri flest mulig av målene i Strategiplan for IKT for 2012
- Etablere og ta i bruk eID for pålogging til nettsiden
- Tilrettelegge for kommunale tjenester fra Miniside og Altinn
- Utvikle bruken av Facebook og Twitter for å få økt brukermedvirkning
- Utvikle e-demokrati løsningen
- Avslutte arbeidet med evalueringen av "Helhetlig kommunikasjonsstrategi"
- Uttesting av papirløse politikere

Fokusområde brukere

Hva vi må lykkes med (Kritiske suksessfaktorer)	Hva vi skal måle (Måleindikatorer)	Hvordan vi måler (Målemetoder)	Forrige resultat 2011	Mål 2012	
				Ønsket	Godt nok
Tilstrekkelig tjenestetilbud med riktig kvalitet	Andel søknader mottatt elektronisk - Barnehage - Kulturskole - Stilling søknader	Telling	Ikke gjennomført i 2010	90 % 90 % 90 %	85 % 85 % 85 %
	Besvarelser e-post, web og telefoni. Forbrukerrådet sin undersøkelse.	Forbrukerrådets serviceundersøkelse	75	81	75

Tab 39: Målkart for tjenesteområdet, fokusområdet Brukere

Utfordringer

Ås kommune har i dag ca. 2000 arbeidsstasjoner og 50 ulike fagsystemer innen IKT, som stadig utvikles og får utvidet funksjonalitet. IKT gir ingen effektivisering hvis ansatte ikke endrer arbeidsrutiner etter innføring av nye systemer. Riktig utnyttelse av de mulighetene som teknologi gir, kan forenkle arbeidsoppgaver, øke mulighetene for verdiskapning, bidra til økt selvhjelpenhet og dermed redusere eller dempe behovet, for mer arbeidskraft. Viktig arbeid i 2012 vil være å jobbe mot fullelektronisk arkiv. Dette vil være med på å ta bort en del doble arbeidsoppgaver å forenkle arbeidsprosessene for saksbehandlere.

Gevinstene kommer ikke automatisk gjennom å anskaffe IKT-utstyret og programvare, gevinsten kommer gjennom målrettet arbeid for å forbedre arbeidsprosesser og tenke nytt. Utfordringen ligger i den kritiske gjennomgangen av dagens arbeidsprosesser å se disse opp mot nye arbeidsprosesser knyttet til utvidet bruk av IKT. Et viktig område vil være større integrasjon mellom ulike datasystemer, for å kunne utnytte data på tvers av

systemene. Dette for å minske behovet for å registrere opplysninger manuelt og flere ganger.

Interne brukere

- Økt kompetanse innen IKT hos kommunens ansatte.
- Etablere effektive integrasjoner mellom ulike datasystemer.
- At ansatte tar informasjonssikkerhet på alvor.

Eksterne brukere

- Portalløsninger for kommunale tjenester fungerer optimalt til en hver tid slik at søknader kan sendes elektronisk.
- Ta i bruk flere elektroniske skjemaer og flere integrasjoner mot fagsystemene.
- Til en hver tid ha korrekt og oppdatert informasjon på kommunens internettside.

Tiltak i 2012

- Innføring av Web basert selvbetjening / opplæringsportal for de ansatte.
- Rullere informasjonssikkerhetsplanen.
- Gjennomføre kurs/opplæring i elektronisk saksbehandlersystem for saksbehandlere.
- Etablere effektive integrasjoner mellom ulike datasystemer i kommunen.
- Etablere fullelektronisk arkiv.

Vedlegg 1: Nye planer og planer som skal rulleres i 2012

NYE PLANER 2012	Politisk behandling
Oppvekst og kultur	
Kulturplan	Kommunestyre
Skolebruksplan	Kommunestyre
Helse og sosial	
Strategisk kompetansestyring i helse – og omsorgstjenestene ifht "Samhandlingsreformen"	Kommunestyret
Vold i nære relasjoner	Kommunestyret
Samhandlingsreformen i Follo	Kommunestyret
Tekniske tjenester	
Veg- og gateplan for Ås sentrum	Kommunestyret
Rådmannens stab og støttefunksjoner	
Kommunal planstrategi	Kommunestyret

PLANER SOM SKAL RULLERES I 2012	Vedtatt	Rulleres
Oppvekst og kultur		
Barnehagebehovsplan	2008	2012
Helse og sosial		
Rus og alkoholpolitisk handlingsplan 2012 – 2015		2012
Tekniske tjenester		
Rådmannens stab og støttefunksjoner		
Helhetlig Kommunikasjonsstrategi	2010	2012

Vedlegg 2: Oppvekst og kulturetaten, budsjetttrammer og konsekvenser

	Ansvar	2012	2013	2014	2015
A. Budsjettvedtak 15.12.10 for 2012		299 711 000	299 711 000	299 711 000	299 711 000
1. Sentralt tariffoppgjør 2011	2*	4 727 000	4 727 000	4 727 000	4 727 000
2. Lokale lønnsforhandlinger 2010	2*	728 000	728 000	728 000	728 000
3. Endring pensjonssatser	2*	1 830 000	1 830 000	1 830 000	1 830 000
4. Lønnsglidning	2*	1 579 000	1 579 000	1 579 000	1 579 000
5. Ny giv ungdomsskole	2060	120 000	120 000	120 000	120 000
6. Driftstilskudd kulturhuset	2082	2 500 000	2 500 000	2 500 000	2 500 000
7. Endring tilleggsbevilgningsposter inkl elevtallsvekst	20*	-1 349 000	-918 000	-1 284 000	-1 284 000
8. Utsatt åpning av stengte avdelinger barnehager	23*	-538 000	0	0	0
9. Tilskudd private barnehager	2070	4 603 000	5 766 000	6 929 000	6 929 000
10. Overføring kostnad BPA	2143	-770 000	0	0	0
11. Stipend førskolelærere reduseres ifht behovet	2070	0	-100 000	-100 000	-100 000
12. Økt bosetting av flyktninger gir økt introduksjonsordning	2107	0	91 000	181 000	181 000
13. Ferdig med etablering IT skole	20*	0	-100 000	-100 000	-100 000
14. Salg av skoleplass ved Rustadtunet	2143	-408 000	0	0	0
15. Ny barnehage i drift fra 01.08.2013	2070	0	3 981 000	8 612 000	8 612 000
16. Utvidelse Solberg skole	2151	0	0	691 000	691 000
17. Prosjekt helhetlig skoledag	2113	0	-207 000	-450 000	-450 000
18. Justering ifht nye behov i forhold til befolkningsvekst	20*	0	2 000 000	5 000 000	5 000 000
19. Justert foreldrebetaling	2070	944 000	944 000	944 000	944 000
20. Endring refusjoner barnehage	2070	1 800 000	1 800 000	1 800 000	1 800 000
21. Enslige mindreårige	2106	336 000	336 000	336 000	336 000
22. Ekstra valgfag ungdomsskolen	22*	179 000	179 000	179 000	179 000
23. Endring refusjoner skole	2060	-121 000	-121 000	-121 000	-121 000
24. Korrigering av momskompensasjon	2*	113 000	113 000	113 000	113 000
25. Økt inntekt kulturskolen pga økt pris	2410	-76 000	-76 000	-76 000	-76 000
26. Økte inntekter pga flere barn SFO	21*2	-607 000	-607 000	-607 000	-607 000
Konsekvensjustert budsjett		315 301 000	324 276 000	333 242 000	333 242 000
B. Nye tiltak					
27. Åpen barnehage sentrum	2341	57 000	125 000	125 000	125 000
28. Økning Sagaskogen barnehage	2350	97 000	233 000	233 000	233 000
Sum nye tiltak		154 000	358 000	358 000	358 000
C. Forslag besparelser					
29. Idrettsbarnehage Togrenda	2370	-700 000	-700 000	-700 000	-700 000
30. Redusert tilbud fritidsklubber	242*	-500 000	-1 000 000	-1 000 000	-1 000 000
31. Utsatt driftstilskudd kulturhuset	2082	-500 000	0	0	0
32. Redusert drift bibliotek Nordby	243*	-500 000	-500 000	-500 000	-500 000
33. Økte priser kulturskolen	2410	-500 000	-500 000	-500 000	-500 000
34. Økt antall barn kommunale barnehager	23*	-460 000	-460 000	-460 000	-460 000
35. Økt pris SFO	21*2	-630 000	-630 000	-630 000	-630 000
36. Avslutning helhetlig skole	2113	-200 000	-243 000	0	0
37. Redusert kostnad private barnehager	2070	-664 000	-664 000	-664 000	-664 000
38. Redusert spesialundervisning voksenopplæringen	2108	-500 000	-500 000	-500 000	-500 000
39. Åpen barnehage sentrum	2341	-57 000	-125 000	-125 000	-125 000
40. Generelle kutt skole	21*/22*	-6 000 000	-6 000 000	-6 000 000	-6 000 000
Sum nye besparelser		-11 211 000	-11 322 000	-11 079 000	-11 079 000

A. For 2012 er det tatt utgangspunkt i budsjettvedtak 15.12.10 for år 2012. Tallene i 2013- 2015 fremkommer som summen av konsekvensjustert budsjett foregående år og endringer.

B. Nye tiltak og besparelser vises i hele tall pr år.

Kommentarer

Konsekvensjustert budsjett

1. Etaten er tilført midler i forhold til opprykk i henhold til sentrale tillegg i 2011.
2. Det er tilført midler i løpet av 2011 etter lokale lønnsforhandlinger for 2010.
3. Arbeidsgivers andel av pensjonssatsen i SPK øker fra 10,46 % til 11,24 %.
4. Lønnsveksten i kommunen er større enn tilføringen etter lønnsforhandlingene, dette skyldes endringer i sammensetning, ansiennitet og kompetanse. Voksenopplæringen har økt med 0,89 årsverk pga økning i antall elever. Skolemodellen er redusert som følge av lavere elevtall. Pr september 2011 er det 2108 elever i grunnskolen i Ås. Elevprisen for 2012 for barneskolene er 48 735 kroner og 60 986 kroner for ungdomsskolene.
5. NY GIV er et prosjekt med mål å etablere et varig samarbeid mellom stat, fylkeskommune og kommuner for å bedre elevers forutsetninger for å gjennomføre videregående skole. Kommunene skal følge opp de svakest presterende elevene siste halvdel av 10. trinn. Gjennom 10 uker vil disse elevene få intensiv opplæring i basisferdighetene for å ruste dem til videregående skole. Kommunens kostnad dekkes ikke av staten. For Ås kommune utgjør kostnaden 0,120 mill kroner.
6. I K-sak 34/11 ble det vedtatt at kommunen skulle gi et driftstilskudd på kr 2,5 mill til kulturhuset.
7. Anslaget for elevtallsvekst er justert i forhold til ny befolkningsprognose. Hver høst styrkes/redueres skolenes budsjett i forhold til endringer i elevtallet. Prognosen tilsier en økning i elevtallet i hele perioden.
8. I Ås sentrum holdes en avdeling stengt ved Tunveien barnehage frem til august 2012.
9. Private barnehagers inntektskilder er foreldrebetaling og kommunalt tilskudd. Fra 2011 fikk private barnehager, etter kommunestyrets vedtak, tilskudd tilsvarende 100 % av kommunens kostnader. Dette kan ikke reverseres. UMB stopper sitt tilskudd på kr 1,4 mill til Åkebakke barnehage. Dette er kommunen forpliktet til å kompensere for. Administrasjonskostnaden var i 2011 beregnet feil. Riktig beregning gir et høyere tilskudd. Samlet sett er økningen fra 2011 til 2012 på 4,603 mill kroner. Familiebarnehager i Ås får midler i henhold til nasjonale satser da kommunen ikke har egne familiebarnehager. Familiebarnehagene får i 2012 92 % av kommunens kostnader. Det er satt av 1 mill kroner til refusjon av søskenmoderasjon og gradert foreldrebetaling til private barnehager. Totalt er det satt av 63,4 mill kroner til tilskudd private barnehager og familiebarnehager.
10. Det er overført 0,77 mill kroner fra Rustadtunet til Helse og Sosial for å dekke kostnader knyttet til en elev med behov for brukerstyrt personlig assistent.
11. Stipend til førskolelærerutdanning reduseres fra 2012 siden behovet er mindre.
12. Økt bosetting av flyktninger fra 2010 gir økt introduksjonsordning.
13. I løpet av 2012 er nytt IT-system OPPAD etablert i alle skoler og barnehager. Fra 2013 fjernes kostnaden fra rammen.
14. Rustadtunet gir videregående opplæring til en bruker som startet høsten 2009. Akershus fylkeskommune kjøper tjenesten med 0,7 mill kroner i året. Inntekten utgår fra høsten 2012.
15. Befolkningsprognosen viser en økning i barnetallene i perioden, og fra 01.08.2013 planlegges en ny femavdelingsbarnehage å være i drift. For tiden er det usikkert hvor den blir lagt. Det er lagt til grunn 22,6 årsverk og mellom 78 og 100 barn. Nettoutgift vil være 8,6 mill kroner i året.

16. Befolkningsprognosen viser en økning i barnetallene i perioden og skolekapasiteten utfordres. Solberg skole må utvides i perioden og planlegges å stå ferdig med drift fra august 2014.
17. Ved Brønnerud skole startet prosjekt helhetlig skoledag fra 01.08.11 med varighet over to skoleår.
18. Rammetilskuddet er budsjettert i forhold til økningen i barnetall i perioden. Budsjetteknisk legges det også inn beløp for nye behov som følge av befolkningsveksten.
19. Foreldrebetalingen er justert ned med 0,944 mill kroner grunnet for høyt anslag tidligere år.
20. Netto endring refusjoner fra/til andre kommuner for barn i barnehage øker med 1,8 mill kroner. Budsjettert krav fra andre kommuner for lavt og færre barn fra andre kommuner benytter våre barnehager enn tidligere.
21. Enslige mindreårige er flyttet til eget ansvar. Ca 90 % av kostnadene dekkes det må derfor arbeides inn en kostnad for kommunen på 0,336 mill kroner.
22. Jf Statsbudsjettet 2012 kom det krav om 1,5 ekstra valgfagtime på 8.trinn. Det kommer midler over rammetilskuddet, men for etaten betyr det økt kostnad på 0,179 mill kroner for 2012. Det er planlagt at 9.trinn får ekstra valgfag fra høsten 2013. I 2014 kommer også 10.trinn med.
23. Netto endring i refusjoner fra andre for grunnskolen er en reduksjon på 0,121 mill kroner. Dette skyldes blant annet reduksjon til 8 elever ved Follo Barne og ungdomsskole som er det antall plasser Ås kommune er tildelt.
24. Momskompensasjonen er flyttet ut til budsjettet for enhetene. Endring av vare og tjenesteposter fører til korrigeringer i forventet momskompensasjonsinntekter.
25. Kontingentene ved kulturskolen er prisjustert fra januar 2012 med 3,5 %.
26. Økt antall barn i SFO gir økte inntekter for skolene ved SFO.

Nye tiltak

27. Åpen barnehage startes opp igjen. Det budsjetteres med 0,2 årsverk.
28. Sagaskogen barnehage utvider med 4 barn og 1 ansatt fra høsten 2012.

Nye besparelser

29. Idrettsbarnehagen som var planlagt under Togrenda blir ikke gjennomført. Dette gir en besparelse på 0,7 mill kroner i 2012.
30. Tilbudet ved fritidsklubbene reduseres fra august 2012. Besparelsen blir 0,5 mill kroner i 2012, deretter 1,0 mill kroner fra 2013.
31. Det ser ut til at det tar noe tid før anbudsprosessen for driften av kulturhuset er ferdig. Derfor trekkes det ut 0,5 mill kroner fra driftsbudsjettet i redusert driftstilskudd.
32. Biblioteket på Nordby får begrenset åpningstid. Besparelsen utgjør 0,5 mill kroner.
33. Prisen på tilbudene ved kulturhuset økes til 2100 kr per halvår for individuell undervisning og 1750 kr per halvår for undervisning i gruppe. Prisen for kurs økes til 1000 kr. Dette vil gi 0,5 mill kroner i økte inntekter.
34. Barnehagene tar sin del av besparelsen enten ved å øke antall barn på avdelingene eller andre tiltak som vil gi en besparelse på 0,460 mill kroner.
35. Prisen på SFO økes. Dette gir en besparelse på 0,630 mill kroner.
36. Helhetlig skoledag på Brønnerud avsluttes ett år tidligere enn planlagt. Besparelsen er 0,2 mill kroner i 2012.
37. De private barnehagene har fått 99 % av driftskostnader til kommunale barnehager i tilskudd i 2011. I utgangspunktet fikk de 100 %, men Fylkesmannen har endret tolkningen av hva som skal regnes med i beregningsgrunnlaget. Staten har økt kravet til 92 % og ikke 94 % som var planlagt opptrapping av tilskuddet. Det foreslås at

private barnehager får 99 % i stedet for 100 % i 2012. Dette gir en besparelse på 0,5 mill kroner. Reduserte kostnader i kommunale barnehager gir ytterligere en besparelse på 0,164 mill kroner.

38. Gruppestørrelsene ved spesialundervisningen på voksenopplæringen økes. I dag gis det stort sett en til en timer. Dette gir 0,5 mill kroner i reduserte lønnskostnader.
39. Åpen barnehage i sentrum blir ikke realisert.
40. Grunnskolen tar sin andel av kuttene. 6 mill kroner fordeles på 9 barne- og ungdomsskoler.

Vedlegg 3: Helse og sosialetaten, budsjetttrammer og konsekvenser

	Ansvar	2012	2013	2014	2015
A. Budsjettvedtak 15.12.10 for 2012		224 670 000	224 670 000	224 670 000	224 670 000
1. Sentralt tariffoppgjør 2011	3*	3 591 000	3 591 000	3 591 000	3 591 000
2. Lønnsgradning	3*	996 000	996 000	996 000	996 000
3. Tilførsel vikarmidler	3*	690 000	690 000	690 000	690 000
4. Økning pensjonskostnader Storebrand	3*	2 893 000	2 893 000	2 893 000	2 893 000
5. Justering nye behov i forhold til befolkningsvekst	3*	0	0	6 000 000	6 000 000
6. Lønn og driftskostnader nye institusjonsplasser	3*	0	12 137 000	12 137 000	12 137 000
7. Inntekt nye institusjonsplasser	3*	0	-1 600 000	-1 600 000	-1 600 000
8. Korrigering av momskompensasjon	3*	859 000	859 000	859 000	859 000
9. Prisjustering av kjøp av andre	3000	77 000	77 000	77 000	77 000
10. Prisjustering av tilskudd til organisasjoner	3000	38 000	38 000	38 000	38 000
11. Gjesteoppgjør lege	3010	50 000	50 000	50 000	50 000
12. Basistilskudd leger	3010	260 000	310 000	310 000	310 000
13. Overføringer fra andre	3020	-5 000	-5 000	-5 000	-5 000
14. Tilskudd praksiskompensasjon fysioterapeuter	3030	56 000	56 000	56 000	56 000
15. Rammetilskudd jfr samhandlingsreformen	3030	15 883 000	15 883 000	15 883 000	15 883 000
16. 1,0 årsverk psykolog	3110	0	290 000	290 000	290 000
17. 0,4 årsverk Nordby helsestasjon	3110	248 000	248 000	248 000	248 000
18. Lisenser	3210	8 000	8 000	8 000	8 000
19. Prisjustering av sosialhjelp	3220	83 000	83 000	83 000	83 000
20. Prisjustering av bidrag flyktninger	3220	9 000	9 000	9 000	9 000
21. Bidrag sosialhjelp	3220	400 000	400 000	400 000	400 000
22. Bidrag flyktninger	3220	600 000	600 000	600 000	600 000
23. Kjøp fra private - barnevern	3230	500 000	500 000	500 000	500 000
24. Økt refusjon ressurskrevende tjenester	3342	-3 450 000	-3 450 000	-3 450 000	-3 450 000
25. Lisenser	3400	10 000	10 000	10 000	10 000
26. Prisjustering av medikamenter og med. forbruksmat.	3400	44 000	44 000	44 000	44 000
27. Økte inntekter sykehjemmet	3400	-1 082 000	-1 082 000	-1 082 000	-1 082 000
28. Reversering seniortiltak	3400	242 000	242 000	242 000	242 000
29. Overført lønnsmidler BPA	3401	770 000	0	0	0
30. Lør-/søndag og kveldstillegg	3401	267 000	267 000	267 000	267 000
31. Reduksjon kjøp fra andre private	3401	-593 000	-593 000	-593 000	-593 000
32. Turnuskandidat fysioterapeut	3410	300 000	300 000	300 000	300 000
33. Prosjekt uønsket deltid	34*	0	-632 000	-632 000	-632 000
34. Økte inntekter trygghetsalarmer	3640	-23 000	-23 000	-23 000	-23 000
35. Serviceavtaler på sykehusanlegg og vandrealarm	3640	250 000	250 000	250 000	250 000
36. Prisjustering av matvarer	36*	195 000	195 000	195 000	195 000
37. Prisjustering av vare- og tjenesteposter	36*	57 000	57 000	57 000	57 000
38. Prisjustering av kostnader knyttet til leasingbiler	36*	95 000	95 000	95 000	95 000
39. Velferdspenger	3600	90 000	90 000	90 000	90 000
40. Leasingbiler	3640	270 000	270 000	510 000	350 000
41. Utstyr i forbindelse med samhandlingsreformen	3640	0	100 000	150 000	150 000
Konsekvensjustert budsjett		249 348 000	258 923 000	265 213 000	265 053 000
B. Nye tiltak og omprioriteringer					
42. 1,0 årsverk sykepleier til innsatsteam	3000	550 000	550 000	550 000	550 000
43. 1,0 årsverk ergoterapeut innsatsteam	3000	550 000	550 000	550 000	550 000
44. 0,2 årsverk kommuneoverlege	3010	170 000	170 000	170 000	170 000
45. 0,5 årsverk samhandlingskoordinator	3341	279 000	279 000	279 000	279 000
46. 0,11 årsverk institusjonslege Moer sykehjem	3400	100 000	100 000	100 000	100 000
47. 1,0 årsverk avdelingssykepleier	3420	660 000	660 000	660 000	660 000
48. 0,3 årsverk institusjonslege Ås demenssenter	3430	215 000	215 000	215 000	215 000
49. 0,5 årsverk avdelingssykepleier	3440	340 000	340 000	340 000	340 000
50. 0,5 årsverk koordinator BPA/hjemmehjelp	3470	211 000	211 000	211 000	211 000
51. 1,0 årsverk Fjellveien botiltak	3511	500 000	500 000	500 000	500 000
52. 0,6 årsverk miljøarbeider	3530	0	257 000	257 000	257 000

53.	1,0 årsverk miljøarbeider (fra aug 2013)	3530	178 000	429 000	429 000	429 000
	Sum nye tiltak og omprioriteringer		3 753 000	4 261 000	4 261 000	4 261 000
	C. Forslag til besparelser					
54.	Sosialhjelp - jf. 2 tertial 2011	3220	-400 000	-400 000	-400 000	-400 000
55.	Flyktninger - jf. 2 tertial 2011	3220	-600 000	-600 000	-600 000	-600 000
56.	Barnevern - jf. 2.tertial 2011	3230	-500 000	-500 000	-500 000	-500 000
57.	Utsette eldrekontakt, jf HP 2011-2014	3341	-300 000	-300 000	-300 000	-300 000
58.	Økte inntekter korttids og langtidsplasser	3400	-910 000	-910 000	-910 000	-910 000
59.	Salg av langtidsplasser	3400	-4 300 000	-2 150 000	-2 150 000	-2 150 000
60.	Omprioriteringer Solfallsveien/Liaveien	354*	-300 000	-300 000	-300 000	-300 000
61.	Tilskudd eldresenter	37*	-250 000	-250 000	-250 000	-250 000
	Sum innsparinger		-7 560 000	-5 410 000	-5 410 000	-5 410 000
	Ramme 2012-2015 foreløpig versjon		245 541 000	257 774 000	264 064 000	263 904 000

- A.** For 2012 er det tatt utgangspunkt i budsjettvedtak 15.12.2010 for år 2012. Tallene i 2013-2015 fremkommer som summen av budsjettvedtak 15.12.2010 og endringer utover i perioden.
- B.** Nye tiltak og omprioriteringer vises i hele tall per år.
- C.** Forslag til besparelser.

Kommentarer

Konsekvensjustert budsjett 2012

1. Etaten er tilført midler i forhold til opprykk i henhold til sentrale tillegg i 2011.
2. Lønnskostnadene øker mer enn det som er tilført gjennom sentrale tillegg blant annet på grunn av ansiennitet og kompetanse.
3. Lønnsvekst vikarmidler i henhold til lønnsveksten i 2011.
4. I budsjettet ligger en økning av arbeidsgivers andel av pensjonssatsen i Storebrand fra 12,5 % til 14,5 %.
5. Imøtekomme nye behov som følge av befolkningsveksten, jf HP 2011-2014.
6. Lønn og driftskostnader knyttet til 12 nye institusjon/skjermede demensplasser ved demenssenteret med oppstart 1.januar 2013. Basert på lønnsnivå per 2010. Jf HP 2011-2014. Demenssenteret gir mulighet for 6 nye dagsenterplasser som ikke ligger budsjettet i disse kostnadene.
7. Inntekter knyttet til 12 nye institusjon/skjermede demensplasser. Inntektene er basert på 2010-priser.
8. Justering av momsutgifter og inntekter på vare og tjenesteposter.
9. Budsjettposten for kjøp av andre prisjusteres, gjelder plass ved Andebu.
10. Prisjustering av tilskudd til Åspro.
11. Dette er kostnader knyttet til innbyggere i Ås kommune som har fastlege i en annen kommune.
12. Basistilskudd til leger øker, jf. 1.tertialrapport 2011 og HP 2011-2014.
13. Økt inntekt skjenkebevilgning.
14. Driftstilskudd til privatpraktiserende fysioterapeuter øker.
15. Rammetilskudd jf. samhandlingsreformen.
16. Opprettelse av psykologstilling, jf HP 2010-2013. Stillingen har blitt opprettet gjennom stimuleringsstilskuddet i lys av Samhandlingsreformen. Når tilskuddet avsluttes overtar kommunen full lønnskostnad. Stillingen evalueres i 2012.
17. 0,4 årsverk ved Nordby helsestasjon finansieres innenfor rammene til Forebyggende helse.

18. Prisjustering av lisenser ved sosialkontoret.
19. Prisjustering av sosialhjelpen.
20. Prisjustering av bidrag til flyktninger.
21. Bidrag sosialhjelp styrkes, jf. 2.tertial 2011.
22. Bidrag flyktninger styrkes, jf. 2.tertial 2011.
23. Kjøp fra private innen barnevernstjenesten styrkes, jf. 2.tertial 2011.
24. Refusjonskravet for ressurskrevende brukere oppjusteres.
25. Prisjustering av lisenser ved Moer sykehjem.
26. Prisjustering av medikamenter og medisinsk forbruksmateriell ved Moer sykehjem.
27. Økte inntekter på korttids- og langtidsopphold ved Moer sykehjem
28. Innsparingstiltak på seniortiltak på tilbakeføres da stillingene har blitt besatt av personer uten seniortiltak.
29. Rustad skole har overført lønnsmidler til Helse og Sosial for å dekke kostnader knyttet til en elev med behov for personlig brukerstyrt assistent.
30. Økning av lørdag/søndag- og kveldstilleggene ved brukerstyrt personlige assistent.
31. Kjøp fra andre private reduseres som følge av at tiltakene under brukerstyrt personlig assistent er endret.
32. Ås Kommune har fått pålegg fra Fylkesmannen om å ta imot turnuskandidat for fysioterapi f.o.m. august 2011.
33. Prosjekt uønsket deltid gjennomføres som et prøveprosjekt med oppstart april 2010. Prosjektet går over 2 år og skal evalueres i 2012, jf. HP 2010-2013. Lønnsmidlene trekkes ut fra 2013 i påvente av resultatet av evalueringen.
34. Økte inntekter som følge av prisjustering på trygghetsalarmer. Se eget vedlegg for oversikt over kommunale avgifter og gebyrer.
35. Garantitiden på sykehjemmet har gått ut og det trengs serviceavtaler som ivaretar den daglige driften.
36. Prisjustering av matvarer ved kjøkkenet og kantinen på sykehjemmet.
37. Prisjustering av vare- og tjenesteposter ved driftsenheten på sykehjemmet.
38. Prisjustering av kostnader knyttet til leasingbiler.
39. Innsparingstiltak fra HP 2011-2014 der de ansatte ved Moer sykehjem skulle betale kaffepenger. Dette viser seg å kreve for mye administrasjon i forhold til gevinsten og reverseres.
40. Korrigering av innlevering av leasingbiler da det er behov for 2 nye biler som følge av Samhandlingsreformen.
41. Samhandlingsreformen – medisinsk teknisk-/ og laboratorie utstyr som kommunen er nødt til å anskaffe i forbindelse med reformen, jf HP 2011-2014.

Nye tiltak og omprioriteringer

42. 1,0 årsverk sykepleier til innsatsteam som må etableres for å styrke hjemmetjenesten i forbindelse med samhandlingsreformen
43. 1,0 årsverk ergoterapeut til innsatsteam som må etableres for å styrke hjemmetjenesten i forbindelse med samhandlingsreformen
44. 0,2 årsverk kommuneoverlege
45. 0,5 årsverk samhandlingskoordinator
46. 0,11 årsverk institusjonslege ved Moer sykehjem
47. 1,0 årsverk avdelingssykepleier ved Moer sykehjem
48. 0,3 årsverk institusjonslege ved Ås demenssenter
49. 0,5 årsverk avdelingssykepleier ved Moer sykehjem
50. 0,5 årsverk koordinator BPA i hjemmetjenesten
51. 1,0 årsverk miljøarbeider ved Fjellveien botiltak
52. 0,6 årsverk miljøarbeider ved Etter Skoletid – Ungdom

53. 1,0 årsverk miljøarbeider ved Etter Skoletid – Ungdom

Forslag til besparelser

- 54. Sosialhjelpen konsekvensjusteres ikke, se punkt 19.
- 55. Bidrag flyktninger konsekvensjusteres ikke, se punkt 20.
- 56. Kjøp fra andre – barnevern konsekvensjusteres ikke, se punkt 21.
- 57. Eldrekontakten som kommunestyre vedtok 15.12.10 utsettes.
- 58. Økte inntekter ved Moer sykehjem ved at eksisterende 8 dobbeltrom benyttes som langtidsplasser i stedet for korttidsplasser.
- 59. Salg av 10 langtidsplasser i 2013, reduseres til salg av 5 plasser i resten av perioden.
- 60. Ubrukte midler ved Solfallsveien og Liaveien trekkes ut av budsjettet.
- 61. Kommunen legger fortsatt opp til gratis husleie inkl. oppvarming, lys, telefon, IKT-tjenester og renhold av lokalene, men kutter tilskudd til stillingsressurser. Dette betyr redusert forebyggende tilbud til eldre i Ås og Nordby, og kan/vil føre til oppsigelse av stilling.

Vedlegg 4: Teknisk etat, budsjettrammer og konsekvenser

	Ansvar	2012	2013	2014	2015
A. Budsjettvedtak 15.12.10 for 2012		77 485 000	77 485 000	77 485 000	77 485 000
1. Sentralt tariffoppgjør 2011	6/7	1 241 000	1 241 000	1 241 000	1 241 000
2. Lønnsglidning	6/7	847 000	847 000	847 000	847 000
3. Økning pensjonskostnader Storebrand	6/7	686 000	686 000	686 000	686 000
4. Renhold - barnevernet	7300	175 000	175 000	175 000	175 000
5. Justering prisøkning kommunale avgifter	6/7	1 081 000	1 081 000	1 081 000	1 081 000
6. Endring vare- og tjenesteposter Heia	7103	113 000	113 000	113 000	113 000
7. Indeksøkning husleieinntekter	7420	-234 000	-234 000	-234 000	-234 000
8. Strøm	7101	998 000	998 000	998 000	998 000
9. Prisjustering husleieutgifter	7400	1 486 000	1 486 000	1 486 000	1 486 000
10. Effekt fjernvarme	7*	0	0	-500 000	-500 000
11. Ny barnehage fra 1.8.2013	71/73	0	295 000	507 000	507 000
12. Demenssenter fra 1.1.2013	71/73	0	552 000	507 000	507 000
13. Utvidelse Solberg skole fra 1.8.2014	71/73	0	0	450 000	450 000
14. Vedlikehold bygninger	7200	0	280 000	560 000	560 000
15. Økt inntekt Bjørnebekk	7400	-330 000	-330 000	-330 000	-330 000
16. Økt kostnad brannvesen	6898	277 000	277 000	277 000	277 000
17. Renhold Helse og sosial, miljøarbeider tjenesten	7300	159 000	159 000	159 000	159 000
18. Tilbakeføring midler til ubesatt stilling	6800	752 000	752 000	752 000	752 000
19. Prisjustering bygning/oppmåling	6080	-664 000	-664 000	-664 000	-664 000
20. Prisjustering forsikringer	7101	142 000	142 000	142 000	142 000
21. Korrigering av momskompensasjon	6/7	-1 181 000	-1 181 000	-1 181 000	-1 181 000
Konsekvensjustert budsjett		83 033 000	84 160 000	84 557 000	84 557 000
B. Nye tiltak					
22. Øremerkede midler til legionellabekjempelse	7100	100 000	100 000	100 000	100 000
23. Ny stilling kommunalteknisk	6800	502 000	502 000	502 000	502 000
Sum nye tiltak		602 000	602 000	602 000	602 000
C. Forslag til besparelser					
24. Redusert energiforbruk	7101	-1 000 000	-1 000 000	-1 000 000	-1 000 000
25. Redusert åpningstid svømmehaller	7100	-100 000	-100 000	-100 000	-100 000
26. Redusert drift og vedlikehold Ås og Nordby stadion	6840	-250 000	-250 000	-250 000	-250 000
27. Redusert vedlikehold	7200	-500 000	-500 000	-500 000	-500 000
28. Økte inntekter reguleringsgebyr	6080	-450 000	-450 000	-450 000	-450 000
29. Redusert veivedlikehold	6830	-300 000	-300 000	-300 000	-300 000
Sum nye besparelser		-2 600 000	-2 600 000	-2 600 000	-2 600 000
Ramme 2012-2015 - foreløpig versjon		81 035 000	82 162 000	82 559 000	82 559 000
VAR-sektoren					
A Budsjettvedtak 15.12.10 for 2012		-15 499 000	-15 499 000	-15 499 000	-15 499 000
1. Sentralt tariffoppgjør 2011	69*	36 000	36 000	36 000	36 000
2. Økt pensjonssats Storebrand	69*	40 000	40 000	40 000	40 000
3. Økte kostnader IKS	69*	1 800 000	1 800 000	1 800 000	1 800 000
4. Prisvekst strøm	69*	200 000	200 000	200 000	200 000
5. Lønnsglidning	69*	216 000	216 000	216 000	216 000
6. Kjøp fra andre kommuner	69*	400 000	400 000	400 000	400 000
7. Økning vare/tjenesteposter	69*	197 000	197 000	197 000	197 000
8. Inntekter og fondsbruk	69*	0	-1 218 000	-1 853 000	-1 853 000
Konsekvensjustert budsjett		-12 610 000	-13 828 000	-14 463 000	-14 463 000

	Ansvar	2012	2013	2014	2015
B	Nye tiltak				
9.	Økning inntekter VAR	69*	-300 000	-500 000	-500 000
	Sum nye tiltak		-300 000	-500 000	-500 000
	Ramme 2012-2015 - foreløpig versjon VAR-sektoren		-12 910 000	-14 328 000	-14 963 000
	Ramme 2012-2015 - foreløpig versjon Teknikk og miljø		68 125 000	67 834 000	67 596 000

- A. For 2012 er det tatt utgangspunkt i budsjettvedtak 15.12.10 for år 2012. Tallene i 2013- 2015 fremkommer som summen av konsekvensjustert budsjett foregående år og endringer.
- B. Nye tiltak og besparelser vises i hele tall pr år.
- C. Forslag til besparelser.

Kommentarer

Konsekvensjustert budsjett 2012

1. Etablering av fjernvarmeanlegg i Ås antas å gi en reduksjon av energiutgifter på 0,5 mill kroner. Det er usikkert når anlegget er klart – innsparingen legges derfor budsjetteknisk inn fra 2014.
2. Nyansettelser, endringer i ansiennitet og kompetanse har ført til økning i lønnsutgiftene utover generelle tillegg.
3. I budsjettet ligger en økning av arbeidsgivers andel av pensjonssatsen i Storebrand fra 12,5 % til 14,5 %.
4. Renholdskostnadene øker etter at barnevernet flyttet inn i Moerveien 10.
5. Kostnader knyttet til kommunale avgifter er budsjettert for lavt i 2011. Det er derfor justert for etterslep fra 2011 samt generell prisøkning 2012.
6. Det er gjort noen endringer på vare og tjenesteposter for Heia Asylmottak. Inntekten er økt og flyttet til 7400.
7. Husleien på kommunale boliger prisjusteres og det antas en økt inntekt på 0,234 mill kroner.
8. I budsjettanslaget for på strøm er det tatt utgangspunkt i prognose basert på forbruk fra august 2010 til august 2011. Det tas høyde for en like kald vinter som foregående vinter. Det legges inn en økning på 0,998 mill kroner.
9. Utgifter til husleie er justert i forhold til nye avtaler og priser. 0,730 mill av økningen er leie av lokale til barnevernet, Moerveien 10.
10. Driftsutgifter (renhold, strøm, komm.avgifter og forsikringer) knyttet til ny barnehage som skal tas i bruk 1.8.2013.
11. Driftsutgifter (renhold, strøm, komm.avgifter og forsikringer) knyttet til bokollektiv for demente som skal tas i bruk 1.1.2013.
12. Driftsutgifter (renhold, strøm, komm.avgifter og forsikringer) knyttet til utvidelse av Solberg skole fra 1.8.2014.
13. Budsjettet for vedlikehold av bygninger økes i perioden med 0,28 mill kroner pr år, jf. HP 2011-2013.
14. Husleieinntekter for Bjørnebekk og Heia økes med 0,330 mill kroner.
15. Tilskudd til brannvesen er økt med 0,277 mill kroner i forhold til gjeldende plan. Utgiften til feiervesenet dekkes opp av inntekter i sin helhet.

17. Kajaveien, Dr. Sørdringsvei og Ljungbyveien har hatt renholdet selv. Grunnet nedbemanninger overføres oppgaven til 7300. Dette gir økte kostnader for 7300.
18. Korrigering av besparelsen av kostnad til en ubesatt stilling hos kommunalteknisk som kun skulle gjelde for 2011. Lønnskostnadene er tilbakeført.
19. Økning i gebyrer og økt byggeaktivitet vil gi økte gebyrinntekt på 0,664 mill kr.
20. Kostnaden knyttet til forsikringene er prisjustert.
21. Momskompensasjonen er flyttet ut til budsjettene for enhetene. Endring av vare og tjenesteposter fører til korrigeringer i forventet momskompensasjonsinntekter.

Nye tiltak

22. Det settes av midler til legionellabekjempelse. 0,1 mill kroner legges i drift og 0,250 mill i investeringsprogrammet.
23. Det er lagt inn en ny stilling som konsulent ved kommunalteknisk avdeling. Hovedansvaret for stillingen vil være å holde abonnementsregistrene oppdaterte og koordinere abonnentregistrene med innfordringslistene. Dette gjelder vann-, kloakk-, slamtømming-, renovasjon- og feiegebyrene. Kostnadene ved stillingen finansieres ved økte gebyrinntekter. Beregninger gjort ved avdelingen tyder på at inntektstapet ved dårlig ajourhold av abonnentsregistrene er større enn lønnsutgiftene til den foreslåtte konsulenten.

Forslag til besparelser

24. Det foreslås å sette fokus på energibruken i kommunen. Målet for 2012 er å redusere energibruken med 1 mill kroner.
25. Svømmehallene avslutter tilbudet tidligere om sommeren og har oppstart senere om høsten. Dette gir en netto innsparing på 0,1 mill kroner.
26. Vedlikeholdet ved Ås og Nordby idrettsanlegg reduseres med 0,250 mill kroner.
27. Vedlikeholdet av kommunale bygninger er foreslått redusert med 0,5 mill kroner.
28. Gebyret for behandling av private reguleringsplaner økes med 0,45 mill kroner.
29. Vedlikehold av veier i kommunen er foreslått redusert med 0,3 mill kroner.

Kommentarer VAR-sektoren

Konsekvensjustert budsjett

1. Etaten er tilført midler i forhold til opprykk i henhold til sentrale tillegg i 2011.
2. I budsjettet ligger en økning av arbeidsgivers andel av pensjonssatsen i Storebrand fra 12,5 % til 14,5 %.
3. Det er økte kostnader til IKS-er der kommunen er medeier. Renovasjon øker med 1,1 mill kroner og avløp øker med 0,7 mill kroner.
4. Det er lagt til grunn økte strømutfgifter.
5. Lønnskostnadene øker mer enn det som er tilført gjennom sentrale tillegg blant annet på grunn av ansiennitet og kompetanse.
6. Kjøp fra kommuner innen vann øker med 0,4 mill kroner
7. Varetjenestepostene øker blant annet pga inngått driftsavtale IT.
8. Ved inngangen av 2011 var det fondsavsetning på vann, avløps og renovasjonsbudsjettene. Det er vedtatt å bruke fondsavsetninger til bl.a. å skifte ut vann- og avløpssystemer i Vestbygda. Ved utgangen av 2011 vil det derfor være et negativt avløpsfond, mens det fortsatt vil være positivt fond for vann og renovasjon. Det har i løpet av 2011 blitt tatt i bruk nytt program for beregning gebyrnivåer på VAR-området. Det vil i 2012 vil bli en reduksjon i gebyret for vann og renovasjon, mens avløpsgebyret økes for å dekke opp fondet.

Gebyrene vil se slik ut for perioden:

	2012	2013	2014	2015
Tilknytningsgebyr vann – lav sats	100 kr/m ²	100 kr/m ²	100 kr/m ²	100 kr/m ²
Tilknytningsgebyr vann – høy sats	200 kr/m ²	200 kr/m ²	200 kr/m ²	200 kr/m ²
Abonnementsgebyr vann	200 kr/år	200 kr/år	200 kr/år	200 kr/år
Årsgebyr vann	9,07 kr/m ³	10,62 kr/m ³	11,58 kr/m ³	11,85 kr/m ³
Tilknytningsgebyr avløp – lav sats	110 kr/m ²	110 kr/m ²	110 kr(m ²)	110 kr/m ²
Tilknytningsgebyr avløp – høy sats	220 kr/m ²	220 kr/m ²	220 kr/m ²	220 kr/m ²
Abonnementsgebyr avløp	350 kr/år	350 kr/år	350 kr/år	350 kr/år
Årsgebyr avløp	18,48 kr/m ³	18,60 kr/m ³	18,91 kr/m ³	19,15kr/m ³
Renovasjonsgebyr	2240 kr/år	2550 kr/år	2550 kr/år	2550 kr/år

Nye tiltak VAR-sektoren

9. Ved ansettelse av ny konsulent forventes det økte inntekter innen VA. Det legges derfor inn 0,3 mill kroner i økte inntekter for 2012.

Vedlegg 5: Sentraladministrasjonen, budsjetttrammer og konsekvenser

	Ansvar	2012	2013	2014	2015
A. Budsjettvedtak 15.12.10 for 2012		59 946 000	59 946 000	59 946 000	59 946 000
1. Sentralt tariffoppgjør 2011	1*	725 000	725 000	725 000	725 000
2. Lønnsvekst fra 2010	1630	190 000	190 000	190 000	190 000
3. Lønnsglidning	1*	67 000	67 000	67 000	67 000
4. Økning pensjonskostnader Storebrand	1*	434 000	434 000	434 000	434 000
5. 1,0 årsverk tjenester til Kriesesenteret	1*	0	0	0	0
6. Justering av momskompensasjon	1*	70 000	70 000	70 000	70 000
7. Deltager Follo-samarbeidet	1100	35 000	35 000	35 000	35 000
8. Kostnader knyttet til valg gjennomførelse	1110	0	400 000	0	400 000
9. 0,1 årsverk vakant seniortiltak	1130	77 000	77 000	77 000	77 000
10. Prisjustering av Infoland	1145	-4 000	-4 000	-4 000	-4 000
11. Økte inntekter og kostnader	1170	0	0	0	0
12. Follo Distriktsrevisjon	1210	88 000	88 000	88 000	88 000
13. Kontrollutvalget	1220	72 000	72 000	72 000	72 000
14. Landbruksformål	1420	26 000	26 000	26 000	26 000
15. Kjøp fra andre private (BHT)	1500	-50 000	-50 000	-50 000	-50 000
16. 0,2 årsverk arbeidsmiljøutvalget	1502	81 000	81 000	81 000	81 000
17. Seniorpolitiske tiltak	1504	600 000	600 000	600 000	600 000
18. Reduksjon i ref fra fylkeskommunen	1505	68 000	68 000	68 000	68 000
19. Agresso samarbeid	1600	132 000	-163 000	-332 000	-332 000
20. 0,2 årsverk finansforvaltning	1600	158 000	158 000	158 000	158 000
21. Portoutgifter	1600	75 000	75 000	75 000	75 000
22. Prisjustering av service og driftsavtale	1600	36 000	36 000	36 000	36 000
23. 0,1 årsverk iforb med regnskap menighetsråd	1600	50 000	50 000	50 000	50 000
24. Efaktura	1600	170 000	170 000	170 000	170 000
25. Kemner	1600	64 000	235 000	235 000	235 000
26. Juridiske tjenester	1610	50 000	50 000	50 000	50 000
27. Overformynderiet	1610	37 000	37 000	37 000	37 000
28. Bidrag andre trossamfunn	1620	60 000	60 000	60 000	60 000
29. Bidrag kirken	1620	231 000	231 000	231 000	231 000
30. KS-kontingent	1630	151 000	166 000	181 000	181 000
31. Overføringsavtalen Storebrand	1630	90 000	90 000	90 000	90 000
32. Kontingent Pensjonskontor Storebrand	1630	20 000	20 000	20 000	20 000
33. Økning av forsikringspremie	1630	344 000	344 000	344 000	344 000
34. Tilleggsbevilgning lønn	1701	15 000 000	15 000 000	15 000 000	15 000 000
35. Pensjonspremie	1703	0	0	0	0
36. Styrking av pensjonsutgifter/premiefond	1703	1 000 000	3 500 000	7 000 000	7 000 000
Konsekvensjustert budsjett		80 093 000	82 884 000	85 830 000	86 230 000
B. Nye tiltak					
37. Tjenesteyting Bjørnebekk ihht ny avtale	1600	109 000	109 000	109 000	109 000
38. Innsparing sykefravær	1600	95 000	95 000	95 000	95 000
39. 0,1 årsverk i forb. med regnskap menighetsråd	1600	50 000	50 000	50 000	50 000
Sum nye tiltak		254 000	254 000	254 000	254 000
B. Omprioriteringer for finansiering av nye tiltak					
40. Inntekter Bjørnebekk	1600	-164 000	-164 000	-164 000	-164 000
41. Inntekter Nordre Follo Renseanlegg	1600	-40 000	-40 000	-40 000	-40 000
42. 0,1 årsverk i forb. med regnskap menighetsråd	1620	-50 000	-50 000	-50 000	-50 000
Sum omprioriteringer		-254 000	-254 000	-254 000	-254 000
C. Forslag til besparelser					
43. Reduksjon tjenestetilbud og effektivisering støttetjenester	1*	-1 524 000	-1 524 000	-1 524 000	-1 524 000
44. Redusert overføring trossamfunn	1620	-276 000	-276 000	-276 000	-276 000
45. Reduksjon seniorpolitiske tiltak	1504	-600 000	-600 000	-600 000	-600 000
Sum besparelser		-2 400 000	-2 400 000	-2 400 000	-2 400 000
Ramme 2012-2015 foreløpig versjon		77 693 000	80 484 000	83 430 000	83 830 000

- A. For 2012 er det tatt utgangspunkt i budsjettvedtak 15.12.2010 for år 2012. Tallene i 2013-2015 fremkommer som summen av budsjettvedtak 15.12.2010 og endringer utover i perioden.
- B. Nye tiltak og omprioriteringer vises i hele tall per år.
- C. Forslag til besparelser.

Kommentarer

Konsekvensjustert budsjett 2012

1. Etaten er tilført midler i forhold til opprykk i henhold til sentrale tillegg i 2011.
2. En del av lønnsveksten fra 2010 hadde først virkning fra 1.1.2011.
3. Lønnskostnadene øker mer enn det som er tilført gjennom sentrale tillegg blant annet på grunn av ansiennitet og kompetanse.
4. I budsjettet ligger en økning av arbeidsgivers andel av pensjonssatsen i Storebrand fra 12,5 % til 14,5 %.
5. Ås kommune skal fra 1.1.2012 ta over økonomi og arkivfunksjoner fra Krise- og Incestsenteret. Det settes av totalt 1 årsverk til dette. Stillingen fordeles med 80 % på økonomi og 20 % på arkiv. Utgiftene dekkes av Krise- og incestsenteret til selvkost.
6. Justering av momsutgifter og inntekter på vare og tjenesteposter.
7. Økte kostnader knyttet til Follo-samarbeidet.
8. Kostnader knyttet til stortings- og kommunevalg.
9. Tilbakeføring av lønnsmidler til seniortiltak i 2011 da ny leder ikke faller inn under seniortiltak ordningen.
10. Prisjustering av inntekter ved bruk av Infoland. Se eget vedlegg for oversikt over kommunale avgifter og gebyrer.
11. Inntektene ved IT øker men det oppveies mot økte kostnader.
12. Økt tilskudd til Follo Distriktsrevisjon.
13. Ås Kommunes utgifter til sekretariatet og utvalget øker, se eget vedlegg.
14. Økt tilskudd til Landbrukskontoret.
15. Kjøp av tjenester i forbindelse med Bedriftshelsetjeneste nedjusteres.
16. Arbeidsmiljøutvalget er styrket fra 0,3 årsverk til 0,5 årsverk i 2011.
17. Seniorpolitiske tiltak styrkes med 0,6 mill kr, tilsvarende 1.tertial 2011.
18. På grunn av endringen av sammensetningen av lærlinger så mottar kommunen mindre refusjon fra Fylkeskommunen.
19. Ås kommune har felles økonomisystem med Frogn, Nesodden og Vestby.
20. Vedtak om å styrke økonomiavdelingen med 0,2 årsverk for å øke innsatsen på plassering av overskuddslikviditeten samt ivareta kravene som stilles i nytt finansreglement, jf ksak 29/11.
21. Budsjettet for portoutgifter styrkes som følge av for lavt budsjett samt varslet prisøkning på 20 % fra Posten.
22. Kostnaden til service- og driftsavtaler øker som følge av prisutviklingen.
23. Kommunen skal ta over regnskapsføringen av tre menighetsråd da de må følge den kommunale regnskapsloven. Dette krever 0,2 årsverk og vil være et spleiselag mellom kommunen og Kirkelig Fellesråd. Kommunens andel vil være kr 50.000.
24. Inntekt som følge av oppstart med fakturagebyr i forbindelse med innføring av elektronisk faktura må reverseres fordi det kreves vurdering mot lovhjemmel for å kreve inn fakturagebyr på kommunal tjenester, jf HP 2011-2014.
25. Kostnaden til Kemneren øker.

26. Overformynderiet må dekke advokatbistand for å rydde opp i økonomiske og juridiske forhold for klienter, jf. 1.tertial 2011.
27. Økt tilskudd til Overformynderiet.
28. Kommunen beregner tilskudd til andre trossamfunn på grunnlag av de årlige budsjetterte utgifter til Den norske kirke, fordelt på hvert statskirkemedlem bosatt i kommunen.
29. Kirkelig Fellesråd tilføres lønnsmidler i forhold til det sentrale lønnsoppgjøret for 2011 og økte pensjonskostnader.
30. Budsjettet for KS-kontingenter er for lavt og må styrkes. Videre i perioden øker KS-kontingenten, jf HP 2010-2013.
31. Overføringsavtalen er en ordning som sikrer pensjonister med medlemskap i flere offentlige tjenstepensjonsordninger får utbetalt pensjon som om de har vært medlem i en og samme pensjonsordning.
32. Tariffestet kontingent for drift av Pensjonskontoret. Pensjonskontoret forvalter, informerer og overvåker praktiseringen av pensjonsbestemmelsene nedfelt i Hovedtariffavtalen innen KS-området.
33. Premiene for personforsikringene øker.
34. Lønnsveksten fra 2011 til 2012 beregnes til 4 %, jf. Statsbudsjettet 2012. Overhenget er beregnet til 0,7 % og denne delen av lønnsveksten er lagt ut på den enkelte enhet. Resterende lønnsvekst på 3,3 % er satt av på en tilleggsbevilgningspost. I tillegg er det satt av 100 000 kr til ny lønnsforhandlingsmodul og bistand fra ERGO i forbindelse med lønnsforhandlinger 2012, herunder klargjøring og etterarbeid i lønssystemet.
35. Oppstart av egen pensjonskasse må reverseres da forutsetningene ikke ligger til grunn. Innsparingspotensialet var 0,8 mill kroner jf HP 2011-2014.
36. Det vil være behov for å styrke premiefondet som følge av økte pensjonskostnader.

Nye tiltak

37. Økte tjenester til Bjørnebekk Asylmottak krever en økning av bemanningen ved økonomiavdelingen. 0,25 årsverk som ble redusert i HP 2011-2014 tilbakeføres og finansieres med økte inntekter fra Bjørnebekk, se punkt 41.
38. Det er stor etterspørsel etter økonomiavdelingens tjenester. Ved å reversere innsparingen på sykefravær vil avdelingen i større grad klare å møte etterspørselen. Reverseringen finansieres med økte inntekter fra Bjørnebekk og Nordre Follo rensaneanlegg, se punkt 41 og 42.
39. Kommunen er pålagt å ta over regnskapsføringen av tre menighetsråd da de må følge den kommunale regnskapsloven. Dette krever 0,2 årsverk og vil være et spleiselag mellom kommunen og Kirkelig Fellesråd. Kirkelig Fellesråd sin kostnad vil være kr 50.000, se punkt 43.

Omprioriteringer for finansiering av nye tiltak

40. Økte inntekter fra Bjørnebekk som følge av økte tjenester til Bjørnebekk ihht ny avtale, se punkt 38.
41. Økte inntekter fra Nordre Follo Rensaneanlegg.
42. Kirkelig Fellesråd sin andel av 0,2 årsverk til økonomiavdelingen for regnskapsføringen av tre menighetsråd.

Forslag til besparelser

43. På sentraladministrasjonen er det lagt inn et kutt på 4 % på alle områder for hele planperioden. Dette må dekkes inn gjennom redusert tjenestetilbud og effektivisering av prosesser. For å dekke inn kuttet i 2012 vil ledige stillinger vurderes holdt vakante, driftsposter reduseres og inntekter økes. I tillegg må kutt i stillinger vurderes. Utgifter til

kommunestyret og utvalgsmøter er redusert på lik linje slik at de folkevalgte inviteres til å vurdere aktiviteter som kan reduseres. Det vil bli arbeidet med tiltak for realisering av innsparingen i 2012 med sikte på å innarbeide varige innsparinger f.o.m. 2013. Som en del av dette arbeidet vil alle tjenesteytingsavtaler som kommunen har med IKS-er og andre selskaper bli revidert og priser justert i forhold til tjenester som tilbys.

44. Bevilgningen til Kirkelig Fellesråd og andre trossamfunn reduseres på lik linje med kommunens besparelse på 4 %.
45. Seniorpolitiske tiltak gjennomgås og det forventes å kunne endre på kriteriene slik at en innsparing kan oppnås.

Vedlegg 6: Budsjett fellesinntekter - utgifter

Konto	Ansvar	Funk	Kontotekst	Oppr.bud 2011	2012
170090	8000	840	Andre refusjoner fra staten	-6 724 000	-8 400 000
170090	8000	850	Andre refusjoner fra staten	-1 224 000	-1 350 000
7			7 Refusjoner eks sykepenger/momskomp.inntekt	-7 948 000	-9 750 000
172800	8000	840	Momskomp investeringsregnskapet	-14 422 000	-12 242 000
72			72 Momskomp.inntekter	-28 672 000	-12 242 000
180000	8000	840	Rammetilskudd	-304 000 000	-329 000 000
181010	8000	840	Vertskommunetilskudd	-12 988 000	-11 600 000
181020	8000	850	Integreringstilskudd	-12 159 000	-9 000 000
187000	8000	800	Skatt på inntekt og formue	-351 000 000	-380 000 000
187400	8000	800	Eiendomsskatt verker og bruk	-2 975 000	-3 000 000
8			8 Overføringer fra andre	-683 122 000	-732 600 000
8000			Skatter, rammetilskudd	-719 742 000	-754 592 000
150000	9000	870	Renteutgifter	34 226 000	35 719 000
151000	9000	870	Avdragsutgifter	33 900 000	36 500 000
5			5 Finansutgifter	68 126 000	72 219 000
190000	9000	870	Renteinntekter	-1 600 000	-6 500 000
9			9 Finansinntekter	-1 600 000	-6 500 000
9000			Renter og avdrag	66 526 000	65 719 000
150010	9100	283	Renteutgifter lån til videre utlån	150 000	100 000
5			5 Finansutgifter	150 000	100 000
190010	9100	283	Renter på lån til videre utlån	-150 000	-100 000
9			9 Finansinntekter	-150 000	-100 000
9100			Formidlingslån	0	0
150010	9120	283	Renteutgifter lån til videre utlån	5 000 000	5 500 000
154000	9120	283	Avsetning til generelt disposisjonsfond	175 000	200 000
5			5 Finansutgifter	5 175 000	5 700 000
162010	9120	283	Gebyrinntekter	-175 000	-200 000
6			6 Salgsinntekter	-175 000	-200 000
190010	9120	283	Renter på lån til videre utlån	-5 000 000	-5 500 000
9			9 Finansinntekter	-5 000 000	-5 500 000
9120			Startlån	0	0
127000	9210	120	Konsulenttjenester	100 000	100 000
1-2			1-2 Kjøp av varer/tjenester inkl moms	100 000	100 000
190500	9210	870	Aksjeutbytte	-12 000 000	-10 000 000
9			9 Finansinntekter	-12 000 000	-10 000 000
9210			Aktiv kapitalforvaltning	-11 900 000	-9 900 000
154000	9400	880	Avsetning til generelt disposisjonsfond	3 088 000	0
154010	9400	880	Avsetning til tap på utlån til videre utlån	644 000	530 000
155000	9400	880	Avsetninger til bundne driftsfond	300 000	0
5			5 Finansutgifter	4 032 000	530 000
194000	9800	880	Bruk av disposisjonsfond	0	-4 902 000
5			9 Finansinntekter	4 032 000	-4 902 000
9400			Fond	4 032 000	-4 372 000
157020	9800	880	Overføring til investeringsregnskapet - momskompensasjon	5 769 000	6 037 000
5			5 Finansutgifter	5 769 000	9 037 000
9800			Overføring investeringsregnskapet	5 769 000	6 037 000
8			Sentrale inntekter og utgifter	-655 315 000	-697 108 000

Vedlegg 7: Budsjettskjema 1A, 1B og 2A

BUDSJETTSKJEMA 1A - DRIFTSBUDSJETTET		(Tall i hele tusen)					
		R-2010	B-2011	B-2012	B-2013	B-2014	B-2015
1	Skatt på inntekt og formue	-375 961	-351 000	-381 824	-390 824	-403 824	-403 824
2	Ordinært rammetilskudd	-137 569	-304 000	-329 000	-342 000	-357 000	-357 000
3	Skatt på eiendom	-2 572	-2 975	-3 000	-3 000	-3 000	-3 000
4	Andre direkte eller indirekte skatter	0	0	0	0	0	0
5	Andre generelle statstilskudd	-91 856	-47 542	-38 654	-45 752	-52 241	-52 481
6	Sum frie disponible inntekter	-607 958	-705 517	-752 478	-781 576	-816 065	-816 305
7	Renteinntekter og utbytte	-21 498	-19 650	-22 200	-22 675	-23 175	-23 175
8	Renteutgifter, provisjoner og andre finansutgifter	35 374	39 373	40 710	45 628	50 995	50 995
9	Avdrag på lån	30 000	33 900	36 500	36 500	38 749	38 749
10	Netto finansinntekter/-utgifter	43 876	53 623	55 010	59 453	66 569	66 569
11	Til dekning av tidligere års regnskapsmessige mindreforbruk	0	0	0	0	0	0
12	Til ubundne avsetninger	22 098	3 900	730	-313	1 680	1 680
13	Til bundne avsetninger	7 830	300	0	0	0	0
14	Bruk av tidligere års regnskapsmessige mindreforbruk	0	0	0	0	0	0
15	Bruk av ubundne avsetninger	-1 269	0	-4 902	-5 129	-4 902	-4 902
16	Bruk av bundne avsetninger	-15 022	0	0	0	0	0
17	Netto avsetninger	13 637	4 200	-4 172	-5 442	-3 222	-3 222
18	Overført til investeringsregnskapet	8 786	5 749	6 037	8 161	15 107	15 107
19		8 786	5 749	6 037	8 161	15 107	15 107
20	Sum fordelt til drift	-541 659	-641 945	-695 603	-719 404	-737 611	-737 851
21	Merforbruk/mindreforbruk	0	0	0	0	0	0

BUDSJETTSKJEMA 1B - DRIFTSBUDSJETTET *)						
	R-2010	B-2011	B-2012	B-2013	B-2014	B-2015
TIL FORDELING fra skjema 1A	-541 659	-641 945	-695 603	-719 404	-737 611	-737 851
Sentraladministrasjonen						
Sum inntekter	-6 906	-3 505	-3 625	-3 625	-3 625	-3 625
Sum utgifter	44 462	63 701	81 318	84 109	87 055	87 455
Nettoutgift	37 556	60 196	77 693	80 484	83 430	83 830
Interkommunale virksomheter**) og Asylmottaket i Ås***)						
Sum inntekter	-17 958	-21 147	0	0	0	0
Sum utgifter	15 416	21 147	0	0	0	0
Nettoutgift	-2 542	0	0	0	0	0
Oppvekst- og kultur						
Sum inntekter	-158 972	-51 277	-52 500	-53 093	-54 214	-54 214
Sum utgifter	252 075	343 919	356 744	366 405	376 735	376 735
Nettoutgift	93 103	292 642	304 244	313 312	322 521	322 521
Helse- og sosial						
Sum inntekter	-53 195	-40 374	-35 437	-34 887	-34 887	-34 887
Sum utgifter	212 520	267 480	280 978	292 661	298 951	298 791
Nettoutgift	159 325	227 106	245 541	257 774	264 064	263 904
Teknikk og miljø						
Sum inntekter	-72 659	-82 049	-84 263	-85 681	-86 316	-86 316
Sum utgifter	128 675	144 050	152 388	153 515	153 912	153 912
Nettoutgift	56 016	62 001	68 125	67 834	67 596	67 596
TIL FORDELING DRIFT	-	-641 945	-695 603	-719 404	-737 611	-737 851
FORDELT TIL DRIFT	-	641 945	695 603	719 404	737 611	737 851
*) Bruk og avsetning av fond knyttet til etatene inngår i deres inntekter/utgifter.						0
**) Dette gjelder Landbrukskontoret i Follo, Follo overformynderi, PURA og Follo interkommunale kontrollutvalgssekretariat						
***) Styret vedtar et budsjett der nettoutgiften skal være i null.						

BUDSJETTSKJEMA 2A - INVESTERINGSBUDSJETTET							
						(Tall i hele tusen)	
		R-2010	B-2011	B-2012	B-2013	B-2014	B-2015
1	Investeringer i anleggsmidler	119 177	79 860	69 210	101 100	84 950	67 750
2	Utlån og forskutteringer	22 983	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000
3	Avdrag på lån	15 822	5 760	6 560	7 360	8 160	8 160
4	Avsetninger	5 198	0	0	0	0	0
5	Årets finansieringsbehov	163 180	105 620	95 770	128 460	113 110	95 910
6	Finansiert slik:						
7	Bruk av lånemidler	-109 004	-83 901	-81 315	-87 964	-81 560	-67 800
8	Inntekter fra salg av anleggsmidler	-15 343	0	0	-8 000	-8 000	-8 000
9	Tilskudd til investeringer	0	0	0	-10 240	0	0
10	Mottatte avdrag på utlån og refusjoner	-18 069	-14 160	-6 560	-7 360	-8 160	-8 160
11	Momskomp. inntekter	0	0	0	0	0	0
12	Andre inntekter	-50	0		0	0	0
13	Overført fra driftsregnskapet	0	0	0	0	0	0
14	Bruk av avsetninger	0			0	0	0
15	Sum ekstern finansiering	-142 466	-98 061	-87 875	-113 564	-97 720	-83 960
15	Overført fra driftsbudsjettet	-8 786	-5 749	-7 345	-14 896	-15 390	-11 950
16	Bruk av avsetninger	-11 928	-1 810	-550	0	0	0
17	Sum finansiering	-163 180	-105 620	-95 770	-128 460	-113 110	-95 910
18	Udekket/udisponert	0	0	0	0	0	0

Vedlegg 8: Hovedoversikt, drift

(Tall i 1000 kroner)

HOVEDOVERSIKT DRIFT	B-2010	B-2011	B-2012	Endring i %
Driftsinntekter				
Brukerbetalinger	-45 137	-50 345	-54 093	8,3 %
Andre salgs og leieinntekter	-75 083	-78 298	-85 400	9,5 %
Refusjoner	-129 993	-77 157	-72 666	-3,5 %
Rammetilskudd fra staten	-134 200	-304 000	-329 000	18,6 %
Andre statlige tilskudd	-87 491	-25 647	-21 100	-5,2 %
Andre overføringer	-160	-160	0	-100,0 %
Inntekts- og formuesskatt	-367 000	-351 000	-380 000	7,9 %
Eiendomsskatt	-2 550	-2 975	-3 000	1,0 %
Sum driftsinntekter	-841 614	-889 582	-945 259	6,6 %
Driftsutgifter				
Lønnsutgifter	412 845	432 015	458 876	6,5 %
Sosiale utgifter	107 392	112 795	127 450	13,6 %
Kjøp av varer og tj som inngår i prod	99 141	108 335	101 612	-6,8 %
Kjøp av varer og tj erstatter egenproduksjon	86 035	132 079	140 777	10,1 %
Overføringer	75 400	41 446	59 300	23,7 %
Avskrivninger	0	0		-
Fordelte utgifter	0	0		-
Sum driftsutgifter	780 813	826 670	888 015	7,9 %
Driftsresultat	-60 801	-62 912	-57 244	-9,3 %
Finansinntekter				
Renteinntekter og utbytte	-19 900	-18 750	-22 100	16,8 %
Mottatte avdrag på utlån	-80	-80	-80	0,0 %
Sum eksterne finansinntekter	-19 980	-18 830	-22 180	16,8 %
Finansutgifter				
Rente og låneomkostninger	37 110	39 376	41 319	5,2 %
Avdrag på lån	30 000	33 900	36 500	8,7 %
Sosial- og næringsutlån	100	100	100	0,0 %
Sum eksterne finansutgifter	67 210	73 376	77 919	6,8 %
Resultat eksterne finanstransaksjoner	47 230	54 546	55 739	2,5 %
Motpost avskrivninger	0	0	0	
Netto driftsresultat	-13 571	-8 366	-1 505	-50,6 %
Interne finanstransaksjoner				
Bruk av disposisjonsfond	-150	0	-4 705	3136,7 %
Bruk av bundne fond	-3 140	-2 100	-2 355	8,1 %
Sum bruk av avsetninger	-3 290	-2 100	-7 060	150,8 %
Overført til investeringsregnskapet	3 450	5 769	7 345	45,7 %
Avsatt til disposisjonsfond	13 086	4 207	1 030	-24,3 %
Avsatt til bundne fond	325	490	190	-92,3 %
Sum avsetninger	16 861	10 466	8 565	-11,3 %
Regnskapsmessig mer/mindreforbruk	0	0	0	0

Vedlegg 9: Oversikt over årsverk i Ås Kommune

OVERSIKT OVER TOTALE ÅRSVERK

Oversikten inkluderer nye stillinger/omgjøringer fra 2012.

OMRÅDE	STILLINGER 2012
Sentraladministrasjonen	51,1
Oppvekst og kultur	475,3
Helse og sosial	347,0
Teknikk og miljø	93,0
Totalt	966,4

OVERSIKT OVER NYE STILLINGER

ANSVAR	STILLINGER	STILLINGS- STØRRELSE	FINANSIERING
1502	Arbeidsmiljøutvalget	18 %	Kr 81.000 tilføres rammen
1600	Finansforvaltning	20 %	Kr 158.000 tilføres rammen
2511	Prosjektstilling	100 %	Dekkes av HOK
2113	Assistent Helhetlig skole	90 %	Kr 417.000 tilføres rammen
2350	Assistent	100 %	Kr 343.000 tilføres rammen
3000	Sykepleier	100 %	Kr 550.000 samhandlingsreformen
3000	Ergoterapeut	100 %	Kr 550.000 samhandlingsreformen
3010	Kommuneoverlege	20 %	Kr 170.000 samhandlingsreformen
3341	Koordinator	50 %	Kr 280.000 samhandlingsreformen
3420	Avdelingssykepleier	100 %	Kr 660.000 innenfor rammen
3440	Avdelingssykepleier	50 %	Kr 340.000 innenfor rammen
3400	Institusjonslege	11 %	Kr 100.000 innenfor rammen
3430	Institusjonslege	30 %	Kr 215.000 innenfor rammen
3470	Koordinator	50 %	Kr 210.000 samhandlingsreformen
3511	Miljøarbeider	100 %	Kr 500.000 innenfor rammen
3530	Miljøarbeider (fra august 2013)	100 %	Kr 178.000 innenfor rammen

Vedlegg 10: Kommunale avgifter og gebyrer

Tabellen gir en samlet oversikt over avgiftene og inntektene på de respektive tjenester sammenlignet med foregående år:

	Sats 2011	Sats 2012	% Endring - der endring forekommer
OPPVEKST- OG KULTUR			
Barnehagene			
Foreldrebetaling			
Makspris kr. 2330. Graderte satser endres slik fra 1.3.2011:			
Inntekt under 200 000 kroner	1500	1500	
Inntekt over 200 000 kroner	2330	2330	
Kostpenger	300	300	
Tilskuddssats drift - til private barnehager pr heltidsbarn under tre år	146000	164000	12,3 %
Tilskuddssats drift - til private barnehager pr heltidsbarn over tre år	70000	80000	14,3 %
Tilskuddssats kapital til private barnehager pr heltidsbarn – nasjonal sats	7800	7800	
Tilskuddssats til familiebarnehager - nasjonal sats inkl. kapital barn under tre år	144700	135480	-7,4 %
Tilskuddssats til familiebarnehager - nasjonal sats inkl. kapital barn over tre år	118300	105769	-10,6 %
Skolefritidsordningen			
Til og med 10 timer/uke inkl. kost	1530	1700	11,1 %
Mer enn 10 timer/uke inkl. kost	2330	2400	3,0 %
Kulturskolen			
Elevkontingent gruppetilbud pr år	2670	3500	31,1 %
Individuell opplæring - instrumentalopplæring pr år	2900	4200	44,8 %
Kurs	648	1000	54,3 %
Fritidstiltak for funksjonshemmede			
Semesteravgift - varmtvannsbading	900	900	
Samfunnshuset inkl Ås eldresenter og Åsgård (festsal)			
Store sal	1500	1500	
Store salong	700	700	
Lille salong	500	500	
Lille sal	700	700	
HELSE- OG SOSIAL			
Pleie- og omsorg og miljøarbeidertjenesten			
Egenbetaling hjemme-, miljøarbeider- og vaktmestertjenesten	Timepris/ Abonnement	Timepris/ Abonnement	
Inntekt inntil 2G	45 / 160	45 / 165	3,3 %
Fra 2G til 3G	150 / 575	150 / 575	0,0 %
Fra 3G til 4G	175 / 750	200 / 900	14,3% / 20,0 %
Fra 4G til 5G	200 / 950	250 / 1200	25,0% / 26,3 %
Fra 5G til 6G	275 / 2000	300 / 2500	9,0% / 25,0 %
Over 6 G	350 / 2500	400 / 3000	14,3% / 20,0 %
Hjelp til handling	50	50	50
Korttidsopphold pr. døgn	Forskrift	Forskrift	Forskrift
Dagopphold pr. dag, Aktivitetssenteret Moer	90	90	90
Egenbetaling døgnopphold	Forskrift	Forskrift	Forskrift
Døgnpris for sykehjems plass	1850	1850	1850
Middag - 2 retters liten porsjon – servert kald	45	45	0,0 %
Middag - 2 retters liten porsjon – servert varm	55	55	0,0 %
Middag - 2 retters stor porsjon – servert kald	55	55	0,0 %
Middag - 2 retters stor porsjon – servert varm	65	65	0,0 %
Egenbetaling trygghetsalarm kommunal	3100	3200	4,0 %
privat	2600	2700	3,9 %
Egenbetaling for bruk av bil	2520	2580	2,4 %
	(kr. 210 pr. mnd)	(kr. 215 pr. mnd)	2,4 %

	Sats 2011	Sats 2012	% Endring - der endring forekommer
TEKNISK			
Ashallen og Nordbyhallen			
Timesats, trening voksne (fl.tall over 20 år)	160	180	12,5 %
Kamper/arr. utenbygds	580	640	10,3 %
Kamper/arrangementer innenbygds	210	230	9,5 %
Nordbytun svømmehall			
Enkeltbillett voksne	45	50	11,1 %
10 klippekort voksne	380	420	10,5 %
Barn under 18 år (barn/trygd pr.time)	20	25	25,0 %
Halvårskort (personlige)voksne	680	750	10,3 %
Halvårskort (personlige) barn	370	410	10,8 %
Halvårskort fam. (2 voksne og 2 barn)	1150	1500	30,4 %
10 klippekort, barn	170	190	11,8 %
Utleie			
Timesats, trening barn og ungdom innenbygds tom 19 år	0	0	
Timesats, trening voksne innenbygds (fl.tall over 20 år)	50	55	10 %
Timesats trening utenbygds	210	230	9,5 %
Stevner/arrangementer innenbygds	210	230	9,5 %
Stevner/arrangementer utenbygds	580	640	10,3 %
Ås svømmehall			
Enkeltbillett voksne	35	40	14,3 %
10 klippekort voksne	290	320	10,3 %
Barn under 18 år (barn/trygd pr.time)	20	25	25,0 %
Halvårskort (personlige)voksne	580	640	10,3 %
Halvårskort (personlige) barn	370	410	10,8 %
Halvårskort fam. (2 voksne og 2 barn)	1150	1500	30,4 %
10 klippekort, barn	170	190	11,8 %
Utleie			
Timesats, trening barn og ungdom innenbygds tom 19 år	0	0	
Timesats, trening voksne innenbygds (fl.tall over 20 år)	40	45	12,5 %
Timesats trening utenbygds	210	230	9,5 %
Stevner/arrangementer innenbygds	210	230	9,5 %
Stevner/arrangementer utenbygds	580	640	10,3 %
Kommunale leiegårder			
Husleieinntekter:	Prisøkning som endring i KPI, så fremt ikke annet er vedtatt	Prisøkning som endring i KPI, så fremt ikke annet er vedtatt	
Husleie omsorgsboliger	Prisøkning som endring i KPI, så fremt ikke annet er vedtatt	Prisøkning som endring i KPI, så fremt ikke annet er vedtatt	
Bygnings- og reguleringsvesenet			
Oppmålingsgebyr	Økes med fastsatt indeks	Økes med fastsatt indeks	
Gebyr byggetilsyn	Økes med fastsatt indeks	Økes med fastsatt indeks	
Reguleringsgebyr	Økes med fastsatt indeks	Økes med fastsatt indeks	
Vann, avløp og renovasjon (eks mva)			
Vann			
Basert på 120 nye abonnenter			
Årsavgift, vann, pr m3, variabel del	9,10	9,07	-0,3 %
Bolig på 200 m2 bruksareal (inkl.fast abonnementspris); forbruk 200m3/år	2020	2014	-0,3 %
Fast abonnementspris	200	200	0,0 %
Tilkoblingsgebyrer vann, pr m2, lav sats	100	100	
snitt 180 m2 lav sats	18 000	18 000	
Tilkoblingsgebyrer vann, pr m2, høy sats	200	200	
snitt 180 m2 høy sats	36 000	36 000	
Avløp			
Basert på 120 nye abonnenter			

	Sats 2011	Sats 2012	% Endring - der endring forekommer
Arlig kloakkavgift pr. m3, variabel del	17,80	18,48	3,8 %
Bolig på 200m2 bruksareal (inkl. fastabonnementspris); forbruk 200m3/år	3 910	4 046	3,4 %
Abonnementspris	350	350	0 %
Tilknytningsavgifter kloakk, lav sats snitt 180 m2 bruksareal	110 19800	110 19 800	
Tilknytningsavgifter kloakk, høy sats snitt 180 m2 bruksareal	220 39600	220 39 600	
Eiendommer med slamavskiller og tilknyttet WC; tømning 1ggr/2.år	1 000 kr/år	1 100 kr/år	10,0 %
Eiendommer med slamavskiller uten tilknyttet WC; tømning 1ggr/4.år	500 kr/år	550 kr/år	10,0 %
Eiendommer med minirensanlegg; tømning 1ggr/år	2 000 kr/år	2 200 kr/år	10,0 %
Eiendommer med tette tanker, 4m3; tømning 1ggr/år	2 000 kr/år	2 200 kr/år	10,0 %
Eiendommer med slamavskiller/tett tank med våtvolum over 4m3	250 kr/ påbegynt m3	250 kr/ påbegynt m3	
Eiendommer med fellesanlegg	Som for enkelstanlegg	Som for enkelstanlegg	
Saksbehandlingsgebyr utslippstillatelse	2 5000	2 500	
<i>Renovasjon</i>			
Renovasjonsavgift	2 550	2 240	-12,2 %
Hytterrenovasjon	1 300	1 120	-13,8 %
<i>Feiervesen</i>			
Feie- og tilsynsgebyr	390 (195+195)	404(202+202)	3,6 %
SENTRALADMINISTRASJONEN (eks mva) jf k.sak 23/09			
Meglerpakke	1100	1100	
Eiendomsinformasjon	93	93	
Bygningsdata	83	83	
Grunnkart	124	124	
Ledningskart	83	83	
Målebrev	155	155	
Godkjente bygningstegninger	186	186	
Midlertidig brukstillatelse og ferdigattest	171	171	
Seksjoneringstillatelse	114	114	
Naboliste	78	78	
Gjeldende regulering m/ bestemmelser	155	155	
Gjeldende kommuneplan	83	83	
Ortofoto	78	78	
Skråfoto/flyfoto	279	279	
Tilknytning til offentlig vann og avløp	31	31	
Adkomst til eiendommen	68	68	
Kommunale avgifter og gebyrer	83	83	
Legalpant	31	31	
Salg av eiendomsopplysninger	-	-	
Fakturagebyr: kulturskolen og tilfeldig fakturering		50	

Vedlegg 11: Totaloversikt funksjoner 2012

Funksjoner	Sentral- adm.	Oppvekst- og kultur	Helse- og sosial	Teknikk- og miljø	Opp- bud 2012	Opp- bud 2011	Endring i prosent
100 Politisk styring og kontrollorganer	26 718			2 331	29 049	20 949	38,7
110 Kontroll og revisjon	1 492				1 492	1 332	12,0
120 Administrasjon	31 014	1 335	1 000		33 349	32 636	2,2
121 Forvaltningsutg. i eiendomsforv.				3 450	3 450	2 767	24,7
130 Administrasjonslokaler				17 348	17 348	12 852	35,0
180 Diverse fellesutgifter	6 690				6 690	5 453	22,7
201 Førskole	0	120 322			120 322	107 469	12,0
202 Grunnskole	1 052	144 990			146 042	144 337	1,2
211 Styrket barnehagetilbud	0	5 241			5 241	5 097	2,8
213 Voksenopplæring		4 831			4 831	4 896	-1,3
214 Spesialskoler		3 625			3 625	4 600	-21,2
215 Skolefritidstilbud		1 585			1 585	2 494	-36,4
221 Førskolelokaler og skyss		28		3 928	3 956	4 723	-16,2
222 Skolelokaler		9		20 032	20 041	23 152	-13,4
223 Skoleskyss		2 728			2 728	2 945	-7,4
231 Aktivitetstilbud barn og unge		2 500		179	2 679	2 822	-5,1
232 Forebygging skole og helsest.t.			7 544	1 371	8 915	8 555	4,2
233 Forbyggende arbeid, helse/sos			-7		-7	0	100,0
234 Aktivisering eldre/funksjonsh.	299	862	8 198	727	10 086	10 150	-0,6
241 Diagnose, Behandling, Rehab			19 613		19 613	17 763	10,4
242 Rådgivning/Veiledning flyktninger		826	6 952	1 139	8 917	8 329	7,1
243 Tilbud personer med rusproblem			1 054		1 054	1 373	-23,2
244 Barnevernstjeneste			4 875	833	5 708	8 298	-31,2
251 Barneverntiltak i familien			1 331		1 331	1 331	0,0
252 Barneverntiltak utenfor familien			6 992		6 992	6 782	3,1
253 Pleie, omsorg, hjelp i institusjon	781		88 070	3 576	92 428	98 255	6,3
254 Pleie, omsorg, hjelp i hjemmet	283		89 068		89 351	65 935	35,5
261 Institusjonslokaler				3 885	3 885	4 763	-18,4
265 Kommunalt disponerte boliger				-6 048	-6 048	-3 837	57,6
273 Kommunale sysselsettingstiltak			1 368		1 368	1 330	2,9
275 Introduksjonsordningen		3 247			3 247	3 277	-0,9
276 Kvalifiseringsordningen			4 484		4 484	4 007	
281 Økonomisk sosialhjelp			5 000		5 000	4 908	1,9
283 Bistand til etablering av bolig	243				243	229	6,1
285 Tjenester utenfor ord.komm. ansvar				-2 340	-2 340	37	-6 424,3
301 Plansaksbehandling	631			410	1 041	1 419	-26,6
302 Bygge- og delesaksbehandling	253			-1 807	-1 554	-1 555	-0,1
303 Kart og oppmåling				2 334	2 334	1 811	28,9
315 Boligbygg/Utleie/Finansiering				56	56	56	0,0
325 Tilrettelegg./bistand for næringslivet	-4				-4	-4	0,0
329 Landbruksforvaltning	1 037				1 037	1 071	-3,2
333 Veier og gater				7 649	7 649	8 756	-12,6
335 Parker, plasser og torg m.v.				2 888	2 888	3 249	-11,1
338 Forebygg. av brann og ulykker				-205	-205	-200	2,5
339 Beredskap mot branner og ulykker				10 270	10 270	9 988	2,8

Funksjoner	Sentral- adm.	Oppvekst- og kultur	Helse- og sosial	Teknikk- og miljø	Opp- bud 2012	Opp- bud 2011	Endring i prosent
340 Produksjon av vann				5 000	5 000	0	100,0
345 Distribusjon av vann				-8 945	-8 945	-4 759	88,0
350 Avløpsrensing				10 000	10 000	0	100,0
353 Kloaknett/tømm. av septiktank				-16 602	-16 602	-7 450	122,8
354 Tømming av slam, septisk				475	475	0	100,0
355 Innsamling av avfall				-5 475	-5 475	-5 407	1,3
357 Avfallsbehandling				5 752	5 752	4 577	25,7
360 Naturforvaltning	316			887	1 203	1 501	-19,9
370 Bibliotek		3 872			3 872	4 043	-4,2
375 Museer		70			70	70	0,0
377 Kunstformidling		125			125	125	0,0
381 Kommunale idrettsbygg og anlegg				3 692	3 692	3 695	-0,1
383 Kulturskole		4 508			4 508	4 784	-5,8
385 Andre kulturaktiviteter		957			957	946	1,2
386 Kommunale kulturbygg		2 583		1 335	3 918	1 886	107,7
390 Den Norske kirke	6 216				6 216	6 064	2,5
392 Andre religiøse formål	672				672	640	5,0
Sum	77 693	304 244	245 541	68 125	695 603	655 315	6

Vedlegg 12: Interkommunalt samarbeid i Follo, oversikt over diverse organer.

ORGANISASJONSFORM/ORGANER	DELTAKENDE KOMMUNER	VERTS-KOMMUNE
Regionråd:		
Follorådet (organisering, se neste side)	Enebakk, Frogn, Nesodden, Oppegård, Ski, Vestby, Ås	Roterer hvert år. 2012: Ås
Aksjeselskaper:		
Follo Futura AS	Enebakk, Frogn, Oppegård, Ski, Vestby, Ås	Ås
Alarmsentral Brann Øst As	Molar, Moss, Sarpsborg, Fredrikstad, Halden, Skiptvet, Spydeberg, Askim, Trøgstad, Eidsberg, Rakkestad, Marker, Aremark, Enebakk, Frogn, Oppegård, Ski og Ås	Moss
Interkommunale selskaper:		
Follo Barnevernvakt IKS	Frogn, Nesodden, Oppegård, Ski, Vestby, Ås	Oppegård
Follo barne- og ungdomsskole	Enebakk, Frogn, Nesodden, Oppegård, Ski, Vestby, Ås	Ski
Follo distriktsrevisjon	Enebakk, Frogn, Oppegård, Ski, Vestby, Ås; Nesodden	Ski
Follo Legevakt IKS	Enebakk, Frogn, Nesodden, Oppegård, Ski, Ås	Ski
Follo Ren	Frogn, Nesodden, Oppegård, Ski, Ås	Ski
Follo Kvalifiseringssenter IKS	Frogn, Ski, Vestby	Ski
Krise- og incestsenteret i Follo IKS	Enebakk, Frogn, Nesodden, Oppegård, Ski, Vestby, Ås	Ås
Nordre Follo Brann- og Feiervesen IKS	Oppegård, Ski	Oppegård
Søndre Follo Brann- og Feiervesen	Frogn, Vestby, Ås	Frogn
Nordre Follo Renseanlegg	Oppegård, Ski, Ås	Ås
Søndre Follo Renseanlegg	Vestby, Ås	Vestby
Kommunelovens § 27-organer:		
Follo Omsorgsboliger	Enebakk, Ski, Vestby	Ski
Follo økonomiske rådgivningstjeneste	Oppegård, Ski, Vestby	Ski
Follo Interkommunale kontrollutvalgssekretariat (FIKS)	Enebakk, Frogn, Oppegård, Ski, Vestby, Ås	Ås
Kemneren i Follo	Enebakk, Frogn, Oppegård, Ski, Vestby, Ås	Oppegård
Samarbeidsavtale:		
Follo landbrukskontor	Frogn, Nesodden, Oppegård, Ski, Vestby, Ås	Ås
Felles innkjøpskontor	Frogn, Nesodden, Vestby, Ås	Ås
Tolketjenesten i Follo (Til)	Enebakk, Frogn, Oppegård, Ski, Vestby og Ås	Ski
Felles opplæringstilbud innen ulike områder (Kompetanshjulet i Follo)	Enebakk, Frogn, Nesodden, Oppegård, Ski, Vestby, Ås	Ås
Felleskontoret for overformynderiene	Enebakk, Frogn, Oppegård, Ski, Ås	Ås
Fagrådet for vann- og avløpsteknisk samarbeid i indre Oslofjord	Hurum, Røyken, Asker, Bærum, Oslo, Oppegård, Ski, Ås, Nesodden, Frogn og Vestby	Oslo ivaretar det daglige arbeid
IKT-Follo	Ski, Ås, Vestby, Frogn, Nesodden og Oppegård	
Stiftelse:		
Follo Museum	Enebakk, Frogn, Nesodden, Oppegård, Ski, Vestby, Ås	Frogn

Vedlegg 13: Forslag til årsbudsjett 2012 og handlingsprogram for kirken 2012 – 2015

Innledning

Framdriftsplanen for arbeidet med handlingsprogram og økonomiplan 2012-2015 er beskrevet i rundskriv fra rådmannen datert 21.06.11. Man skal behandle økonomiplan og årsbudsjett i én og samme prosess i høst, og kommunestyrebehandling vil finne sted onsdag den 14. desember.

Kirkelig fellesråd ble i siste budsjettmøte tildelt et rammetilskudd for 2012 på **kr 6 032 000**.

I tillegg kommer kalkulatoriske utgifter til kommunal tjenesteyting som nå er økt til kr 300 000, slik at kommunens samlede utgifter til kirken blir på **kr 6 332 000**.

Tjenesteytingsavtalen fra 1997 ble reforhandlet i et møte mellom økonomisjef, regnskapssjef og kirkeverge den 30.09.11. Revisjonen har nemlig pålagt alle menighetsrådene å føre sine regnskaper i henhold til kommunale budsjett- og regnskapsforskrifter. Dette er det bare kommunene som har kompetanse på. Derfor vil Ås kommune overta regnskapsføringen for menighetsrådene fra 1.01.12.

Til gjengjeld tas revisjon av regnskapene ut av avtalen, siden dette er en tjeneste som kommunen nå kjøper eksternt.

Det blir ingen prisjusteringer av vare- og tjenesteposter, men virkningen av det sentrale lønnsoppgjøret pr 1.05.11 vil komme som tillegg til rammen. Dette er utregnet til kr 126.000 som helårsvirkning for 2012.

Dertil må pensjonen økes fra 13 % til 15 %. Dette utgjør kr 105.000

Rammetilskuddet blir da **kr 6 263 000**.

KIRKEN - Område 7951

Omfatter programområdene (hovedformålene):

1. Kirkens administrasjon
2. Kirker
3. Kirkegårder
4. Andre kirkelige formål.

Overordnet visjon:

Ås kirkelig fellesråd skal være med å tilrettelegge for at Den norske kirke i Ås, Kroer og Nordby sokn kan ivareta sin oppgave som en bekjennende, misjonerende, tjenende og åpen folkekirke.

Målsettinger:

- Kirkene skal være velholdte og fungere som et godt og tjenelig sted for feiring av gudstjenester, kirkelige handlinger og øvrige kulturarrangementer.
- Kirkegårdene skal være velstelte og vakre og gi en verdig ramme rundt gravferden.
- Menighetenes tilsatte skal gis gode rammebetingelser for arbeidet og samsvare med det som er fastsatt i lov og avtaleverk og vanlig i arbeidslivet for øvrig.
- Økonomiforvaltningen skal være ryddig og korrekt og gi en god og ansvarlig utnyttelse av tildelte ressurser.
- Menighetenes planer og behov overfor kommunen og andre offentlige myndigheter skal samordnes på en adekvat og konstruktiv måte.
- Å sørge for at samarbeidspartnere og brukere av kirkens tjenester får best mulig service.
- Å fokusere på trivsel, samarbeid og sikkerhet for medarbeidere, menighetsråd, fellesråd og kommune.

HOVEDFORMÅL 1: KIRKENS ADMINISTRASJON.

Omfatter u.kap. 100 - Kirkens administrasjon

Bemanning: • Kirkeverge i hel stilling.

- Sekretær for kirkevergen, hel stilling.

- Sekretær på kirkekontoret i Ås, hel stilling som i hovedsak betjener Follo prosti. 50 % lønnes av bispedømmet i Fredrikstad. Prostiet deles i to fra vinteren 2012.

- Sekretær på kirkekontoret i Nordby, 36 % stilling.
- Sekretær for soknepresten i Ås, 30 % stilling.
- Sekretær for Ås og Kroer menighetsråd, 50 % stilling.(20 % lønnet av Ås MR)
- Sekretær for Nordby menighetsråd, 15 % stilling.

Beskrivelse av tjenester/aktiviteter:

1. Kirkevergekontoret:

Herfra administreres all drift og vedlikehold av kirkene og kirkegårdene med tilhørende bygningsmasse. Føring av gravfortegnelsen m/kartverk. Innkreving av festeavgifter og gravstellavtaler. Arbeidsgiveransvar for alle tilsatte med unntak av prestene.

2. Kirkekontor/prestekontor; Ås, Nordby og Kroer:

Her utføres all kirkebokføring. Forespørsler ang. dåp og vielse, attester m.m.

Administrasjon av gudstjenestene. Korrespondanse ekspederes og sentralbord betjenes.

Kontoret er også ekspedisjon for prosten i Søndre Follo prosti. Han har arbeidsgiveransvar for alle prostiets prester.

Kontorstillingene er helt påkrevet for at prestene skal få utført den tjenesten de er bundet til gjennom sitt ordinasjonsløfte. De er også helt nødvendige for å kunne yte våre brukere en tilfredsstillende service/førstelinjetjeneste.

Handlingsmål - Ressursbehov:

Ås kirkekontor har tilhold i Sagaveien 3. Her disponeres for tiden 12 kontor, samt to møterom. Innføringen av nye tjenesteordninger for presteskap og prost medførte en gjennomtenkning av kontorbehovet. Utviklingen av prosten som leder for prestedtjenesten i hele prostiet, medførte behov for egnede møterom, samt kontor til nye prostiprester. Det er framforhandlet ny leiekontrakt som løper fram til august 2012.

Det er tilknytning til kommunens EDB-system, sentralbord og servicetorg. Dette fungerer svært godt, og gir god utnyttelse av de samlede ressursene i kirke og kommune.

Nordby kirkekontor har tilhold i Nordby menighetscenter. Arealet ble utvidet med to kontor på hemsens i 1997, slik at de fleste ansatte har eget kontor. Organisten disponerer hjemmekontor inntil videre.

Ungdomspresten har fått nytt kontor i det tidligere eldresenteret i underetasjen. Her er det planer om en mindre ominnredning for å samle organist, trosopplærer og menighetspedagog på samme sted. **Leieprisen for disse lokalitetene må justeres opp fra 2012.**

En ny medarbeider i Trosopplæringsreformen har fått kontor på hemsens, leie for dette betales av staten.

Stillinger:

Ved Nordby kirkekontor utføres kirkebokføring for Nordby sokn, i tillegg til annet sekretærarbeid for soknepresten. Sekretæren innehar 36 % stilling. Siden dette ikke er et hovedkontor for hele fellesrådsdistriktet, har man redusert treffetid (tirsdag, onsdag og torsdag kl. 10-12).

På litt sikt bør denne stillingen utvides til 60 %, noe som begrunnes med økt folketall og økende aktivitet/antall tjenester. Det er viktig at det finnes en sekretærfunksjon ved kirkekontoret på Nordby. Etter hvert bør det likevel vurderes om det ikke vil være en fordel å samle kirkebokføringen for hele fellesrådsdistriktet på ett sted, ved kirkekontoret på Ås.

HOVEDFORMÅL 2: KIRKER.

Omfatter u.kap. 210 - Ås kirke, 220 - Nordby kirke, 230 - Kroer kirke.

- Bemanning:
- Prosten i Søndre Follo prosti, plassert i Ås, lønnet av staten.
  - To hele soknepreststillinger, lønnet av staten.
  - Prostiprest, hel stilling, delt mellom Søndre og Nordre Follo prosti, lønnet av staten, med hovedsete i Ås.
  - Studentprest 50 % / prostiprest 50 %, lønnet av staten, plassert i Ås.
  - Ungdomsprest i Nordby, 100 % stilling, lønnet av Nordby menighetsråd ved innsamlede midler + årlig tilskudd på kr 200.000 fra Ås kommune.
  - Menighetspedagog i Nordby, 45 % stilling.
  - Menighetspedagog i trosopplæringen i Nordby, 100 % stilling, lønnet av staten.
  - Kateket i Ås/Kroer, hel stilling.
-
- Tre organiststillinger (100 %, 80 %, 25 %)
  - Tre kirketjenerstillinger (50 %, 30 %, 5 %)
  - Tre klokkerstillinger (10 %, 6 %, 5 %), de to første redusert i 2003 og 2006.
  - Renholder i Ås kirke, 20 % stilling.
  - Ungdomsarbeidere i Klubben og Ten-Sing, sum 32 %, lønnes av Ås MR.
  - Dirigenter i Ten-Sing og Soul Children, totalt 32 %, lønnes av Ås MR.

Beskrivelse av tjenester/aktiviteter:

1. Gudstjenester/kirkelige handlinger

Dette er lovpålagte tjenester, og alle de lovhjemlede stillinger er direkte forbundet med administrasjon og gjennomføring av gudstjenester og kirkelige handlinger.

Nøkkeltall for årene 2009 og 2010:

	Ås	Nordby	Kroer	Sum
Gudstjenester	93 / 78	72 / 64	25 / 27	190 / 169
Vielser	16 / 7	6 / 6	4 / 3	26 / 16
Døpte	56 / 53	36 / 49	7 / 12	99 / 114
Konfirmanter	67 / 52	43 / 52	13 / 8	123 / 112
Begravelser	60 / 58	24 / 27	4 / 4	88 / 89

2. Trosopplæringsreformen

St.melding nr. 7 (2002-2003) ”Trosopplæring i ei ny tid - Om reform av dåpsopplæringa i Den norske kyrkja” foreslår å utvikle et åpent, systematisk og gjennomgående tilbud om trosopplæring i Den norske kirke. Tilbudet skal fokusere på kjennskap til egen tro og livsmestring og være tilgjengelig for alle døpte mellom 0 og 18 år.

Målet er at alle døpte skal få tilbud om opplæring på alle alderstrinn med til sammen veiledende timetall på 315 timer (inkl. konfirmasjon). Dette betyr for Ås en betydelig utvidelse.

Nordby menighet fikk midler allerede fra 1.08.07, og det ble opprettet et nytt underkapittel til dette formålet. Menighetsrådet tilsatte leder for prosjektet fra 1.10.07. Nå er prosjektfasen på 5 år gått over til en fast ordning fra 1.01.09, og begge Follo-prostiene venter på full tildeling.

3. Barne- og ungdomsarbeidet

Kirkelovens § 9 pålegger menighetsrådet å samle ungdommen om gode formål.

Kirken har alltid innsett betydningen av å drive et holdningsskapende barne- og ungdomsarbeid, og det har vært god oppslutning om de ulike aktivitetene. For å få optimal utnyttelse av frivillige medarbeidere, vedtok Ås kommune tidlig å opprette tre halve menighetssekretærstillinger. To av disse er nå slått sammen til hel stilling som kateket for Ås og Kroer.

4. Konfirmantundervisning

Lovens § 9 pålegger også menighetene å drive konfirmantundervisning, og utgifter til lokaler, utstyr og materiell skal dekkes av kommunen (Kirkeloven § 15, bokstav e).

Kateket og menighetspedagog står sentralt i dette arbeidet. Sammen med prestene og menighetsrådene forestår de planlegging og gjennomføring av undervisningen, og de rekrutterer og veileder frivillige gruppeledere.

5. Diakoniarbeid

Lovens § 9 pålegger menighetsrådene å innarbeide og utvikle diakoniarbeidet i soknene.

Kirkerådet har utarbeidet en ny sentral ”Plan for diakoni i Den norske kirke” som ble vedtatt av Kirkemøtet i november 2007 og gjelder fra 1.januar 2008.

Diakoni er kirkens omsorgstjeneste. Den er evangeliet i handling og skal uttrykkes gjennom nestekjærighet, inkluderende fellesskap, vern om skaperverket og kamp for rettferdighet.

”Plan for diakoni i Den norske kirke” bygger på denne definisjonen av den diakonale tjenesten.

Og det er på disse 4 arbeidsområdene at menighetene spesielt skal ha sin oppmerksomhet.

Den sentrale planen forutsetter at det lages lokale planer, og at det på bakgrunn av disse skjer en videreutvikling av diakonien i menighetene. Diakoni handler om å være og å gjøre, og det er det planene skal medvirke til.

Alle våre 3 menighetsråd er nå i ferd med å utvikle nye lokale planer for det diakonale arbeidet, og de har samarbeidet om å få opprettet en hel stilling som soknediakon for hele fellesrådsdistriktet.

6. Kirkemusikalsk arbeid

Loven gir menighetsrådet ansvar for at det utvikles et kirkemusikalsk arbeid i soknet (§ 9, 2. ledd), og fellesrådets budsjettforslag skal også omfatte utgifter til dette formålet (§ 15, 2. ledd).

Dette har ikke vært omtalt i tidligere lovverk, noe som er et sterkt signal om at organistene skal gis muligheter til å drive et mer omfattende kirkemusikalsk arbeid enn før:

- korarbeid/forsangergrupper med barn og voksne
- konserter, evt. i samarbeid med Rikskonsertene. Disse er meget godt besøkt.
- samarbeid med solister (sang og instrumental), særlig i høytidene.
- opplæring av elever/vikarer i orgelspill.
- øvelser med konfirmanter og skoleklasser.

7. Frivillige medarbeidere og dugnadsinnsats

Kirkens tjenester og aktiviteter skapes gjennom et godt samspill mellom Fellesråd og Menighetsråd.

Fellesrådet stiller faste lønnede medarbeidere til menighetenes disposisjon. Imidlertid er en vesentlig del av kirkens arbeid på lokalplan helt avhengig av frivillige medarbeideres innsats. De lønnede medarbeiderne er helt nødvendige for at forholdene skal kunne legges godt til rette for god utnyttelse av og gode arbeidsforhold for de frivillige. Dette gjelder spesielt i barne- og ungdomssektoren - deriblant innen deler av konfirmantarbeidet. I de tre soknene er det i størrelsesorden ca.100 frivillige medarbeidere. De frivillige medarbeideres arbeid skaper også økonomiske behov, men disse dekkes nesten utelukkende av frivillige gaver og forskjellige former for dugnadsinnsats.

Handlingsmål - Ressursbehov:

Generelt for alle kirkene:

Strømprisen:

Gjennom mange år har vi ved hjelp av energiøkonomisering og temperaturstyring klart å redusere forbruket i samme tempo som prisen har økt. Nå er det ikke mulig å redusere forbruket ytterligere. Det betyr at vi nå **må øke budsjettpostene til strøm, også p.g.a. økt nettleie og lange, kalde vintre**. Året 2010 var det budsjettert med kr 120.000 kr til strøm i våre tre kirker, men vi brukte kr 248.000.

All energi kjøpes gjennom Ås kommune til gunstige priser.
For Ås kirke jobbes det nå med en eventuell tilknytning til prosjektet "Fjernvarme i Ås".

Ås kirke:

Oppussing/maling av kirkens interiør i henhold til Geir Hellands forslag. Det er søkt til biskop og riksantikvar om godkjenning av dette forslaget. Det er også utarbeidet anbudsdokumenter for arbeidet, og kirkevergen har framskaffet et kostnadsoverslag på ca kr 2 mill + mva.

Fellesrådet ønsker at dette arbeidet skal ferdigstilles innen kirkens 150-årsjubileum i 2017.

Elektriske ringemaskiner + lukeåpnere bør vurderes i planperioden, ca kr 350 000.

Nordby kirke:

Det vil bli utarbeidet et nytt forslag til adkomst for bevegelseshemmede ved utelukkende å foreta en oppfylling av terrenget foran kirken. Forslaget blir deretter sendt til biskop og riksantikvar for godkjenning der. Inntil videre legges det ut to aluminiumsskinner.

Elektriske ringemaskiner, ca. kr. 250.000. Dette fordi det er svært vanskelig adkomst til tårnet.

Råteskader i tårnet for ca kr 850.000 ble utbedret høsten 2009 ved hjelp av oppsparte rehabiliterings-midler - kr 100.000 pr år i 6 år – samt tilskudd fra kommunen på kr 250 000.

Ny arbeidskirke ved Sjøskogen/Vinterbroenteret.

Beboere i området drøfter underhånden muligheter for oppstart av kristent barne- og ungdomsarbeid. Til dette er det ønskelig med lokaler – enten i et utvidet Vinterbroenter – eller i en ny arbeidskirke. Man har allerede startet opp med gudstjenester på Sjøskogen skole, og det planlegges to slike hvert halvår. Nordby MR har opprettet en lokal komité som har laget et forprosjekt til en framtidig kirke i Sjøskogen-området.

Kroer kirke:

Her er det under prosjektering en permanent rampe for rullestoler på kirkens sydside. Riksantikvarens folk har vært på befaring, og det vil bli godkjent å lage en ny inngangsdør i våpenhusets sydvegg, der vinduet er plassert i dag. Men de ville ikke godkjenne at det ble parkert biler ved rampens fotende. Det blir derfor anlagt en ny vei for rullestolbrukere tvers over kirkegården fra parkeringsplassen mot kirkens østvegg. Kirkens hovedtrapp er svært høy, og det er umulig å finne gode midlertidige løsninger for ramper. Det er montert ringemaskiner i tårnet, men på sikt bør det også skaffes automatiske lukeåpnere.

Stillinger:

Det foreligger ingen umiddelbare planer om stillingsendringer. Men det er naturlig at sekretær-stillingen ved Nordby kirkekontor økes til 60 % når den blir ledig ved naturlig avgang om noen år.

Da kan den eventuelt også kombineres med sekretærstillingen for Nordby MR på 15 %.

Organiststillingen i Nordby ble utvidet fra 60 til 80 % fra 1.januar 2009 ved å øke festeavgiftene, og på noe sikt bør man vurdere ytterligere økning til hel stilling.

Organiststillingen i Kroer er nylig økt til 25 % ved intern regulering, så her er behovet dekt en stund.

HOVEDFORMÅL 3: KIRKEGÅRDENE.

Omfatter u.kap. 300 - Kirkegårder.

Bemanning: Kirkegårdsforvalter i hel stilling.
Kirkegårdsarbeider i 50 % stilling.

Nøkkeltall:

	Ås	Nordby	Kroer	Sum
Innbyggere i 2010:	9.500	5.600	1.200	16.300
Kirkegårdsarealer (dekar)	25,7	10,5	4,1	40,3
Arealbehov ny k.gård (ca.)	0	7,0	0	7,0
Antall begravelser i 2009:	63	29	4	96
- derav kister	39	18	4	61
- derav urner	24	11	0	35

Kremasjonsprosent	38 %	37 %	0 %	36 %
Antall gravplasser	4000	1.000	425	5425
Antall ledige graver	1050	160	96	1306

Loven krever at det til enhver tid er ledige graver for minst 3 % av kommunens befolkning.

Våre 1306 graver tilsvarer ca 8.2 %.

I Nordby er det regulert 7,0 dekar til utvidelse, men den er ennå ikke ervervet eller opparbeidet.

Handlingsmål - Ressursbehov:

Generelt for alle kirkegårdene

- ”**Gravfelt tilrettelagt for muslimer**” er under opparbeidelse på Ås kirkegård. Det må vurderes om det er behov for dette også i Nordby og Kroer.
- ”**Navnet minnelund**” blir nå anlagt på stadig flere kirkegårder. Fellesrådet må ta stilling til om vi skal ha dette tilbudet på alle våre kirkegårder. Det jobbes allerede med et forslag på Ås, og på Nordby kan det være naturlig å vurdere det i forbindelse med neste utvidelse.
- Ta vare på verneverdige gravminner og gravutstyr. Dette kan gjøres ved å la nye gravfestere overta steiner som tilhører gamle gravsteder.
- Påse at alle gravstøtter er tilstrekkelig sikret mot å velte.

Ås kirkegård og bårhus

Nye asketrær bør plantes etter hvert som de gamle dør. Felling av disse store trærne er svært kostbart. Alle trærne får hyppig ettersyn. Sommeren 2008 ble det fjernet døde greiner for kr 25 000.

For å få plass til nytt gjerde mellom kirkegårdsutvidelsen og den nye parkeringsplassen, er den ene rekka av furutrær blitt fjernet. Nytt gjerde settes opp i høst.

Nordby kirkegård – ny utvidelse

Forrige utvidelse på 3 dekar ble tatt i bruk i 1996. Den hadde plass til 194 kistegraver, hvorav drøyt halvparten nå er disponert. Med samme tempo i framtiden vil alle kistegravene være disponert i 2018. En ny utvidelse bør derfor være ferdig opparbeidet og vigslet i rimelig tid før dette. Det er en tid-krevende prosess med mange godkjenningstinstanser, og anleggsarbeidene må gå over to sesonger. Men først må det foretas arkeologiske utgravninger, og grunneier må være med å bestemme når dette kan gjøres. Arealet bør erverves ca år 2015.

Detaljplanleggingen må starte ved utgangen av denne perioden. Da bør det være mulig å få relativt pålitelige kostnadstall på de ulike årene framover.

Det aktuelle arealet er en del av en reguleringsplan fra 1992. Det ble båndlagt et areal på ca 10 dekar, hvorav 3 dekar ble ervervet og opparbeidet umiddelbart som 1. byggetrinn.

Landskapsarkitekt MNLA Torun Hellen fra Ski hadde utarbeidet planer og tegninger, og hun hadde også laget en idéskisse for 2. byggetrinn. Hun jobber for tiden i Oppegård kommune og kan ikke ta flere oppdrag. Men vi står fritt til å bruke hennes idéskisse.

Teknisk etat i Ås kommune er forespurt om å hjelpe til med kostnadstall og eventuelle anbudsdokumenter i sin tid, men de hadde ikke ledig kapasitet.

Vi har følgelig engasjert landskapsarkitekt Nils Skaarer, en tidligere Ås-boer som nå har firma i Rakkestad. Han har vært på befaring og laget en stipulert kostnadsberegning; 3,5 mill + mva.

Det varsles imidlertid at det vil bli nødvendig med erverv av arealet ca år 2015.

Arkeologiske utgravninger i 2014 er kalkulert til ca kr 80 000, planlegging til ca kr 80.000.

Kroer kirkegård og bårhus

Det hvitmalte stakittgjerdet fra 1987 burde ikke vært godkjent, det er dårlig fundamentert og krever mye oppretting, vasking og maling. På litt sikt bør det byttes ut med tregjerde med samme utforming som vi har på Ås og Nordby. Dette står godt og krever minimalt vedlikehold.

HOVEDFORMÅL 4: ANDRE KIRKELIGE FORMÅL.

Omfatter u.kap. 400 - Andre kirkelige formål og 410 - Trosopplæringsreformen i Nordby.

Dette formålet har lenge kun bestått av ett årlig driftstilskudd til Nordby menighetscenter på kr. 80.000. Nå har fellesrådet gjort vedtak om at disse midlene skal fordeles mellom Nordby menighetscenter og Arbeidskirken i Ås etter behov. Fra 2010 er tilskuddet redusert til kr 33.000.

Fra og med 2001 fikk vi inn en ny post:

Ungdomspresten i Nordby.

Stillingen ble opprettet i 1997, da med 50 %. Fra mars 2002 ble den utvidet til 100 % stilling, og den lønnes med innsamlede midler, samt et kommunalt tilskudd på kr 200.000 f.o.m. 2006.

Fra 2008 ble det opprettet et nytt underkapittel for **Trosopplæringsreformen i Nordby**. Nordby MR fikk tildelt et beløp på kr 640 000 dette året til oppstart og drift av sitt prosjekt "På vandring gjennom skaperverket." Midlene bevilges av Stortinget, og det er allerede vedtatt at reformen skal føres videre. Det årlige beløpet blir regulert i samsvar med lønnsøkningen.

Fra og med 2012 ville det være ønskelig å få inn en annen ny post, nemlig

ARBEIDSKIRKEN I ÅS:

Arbeidskirken eies og drives av Stiftelsen Ås arbeidskirke.

Bygningen ble oppført ved hjelp av innsamlede midler og stor dugnadsinnsats og stod ferdig i 1985.

Skolene er ikke lenger leietakere, og inntektene består i dag av tilfeldig utleie og ofringer.

Årlige utgifter til strøm, renhold, forsikringer, kommunale avgifter og alarmtjenester er ca 250.000 kr.

Det avholdes ca 20 gudstjenester/høymesser i kirken årlig. Disse er forordnet av biskopen. Etter kirkeloven er det en kommunal forpliktelse å dekke utgifter til dette.

Arbeidskirken holder årlige loppemarkeder for å styrke økonomien, noe som gir inntekter på 150 - 200.000 kr.

Det meste av vedlikeholdet er i alle år utført på dugnad, men en ser nå at det likevel er behov for et årlig drifts-/vedlikeholdstilskudd på kr. 75.000/år.

Utleien styres av frivillige, og frivillige husverter sørger for tilsyn og vedlikehold på kveldstid og i helgene.

Dersom kirkehuset skal fungere som tiltenkt, er det likevel svært ønskelig å opprette en deltidsstilling som vaktmester/kirketjener. Dette vil kreve et lønnstilskudd på. 75.000/år.

VEDLIKEHOLD/REHABILITERING

Etter vedtak i kommunestyret den 8.12.99 (sak nr. 99/02740) ble det opprettet en ny konto 0.1480

Rehabilitering - kirkelige formål, som blir tildelt kr 150.000 hvert år.

Fra 2004 til og med 2009 ble det av disse midlene årlig avsatt til fond kr 100.000, slik at vi i 2009 hadde kr 600.000 til reparasjon av råteskadene samt ny kobberbekledning på tårnet i Nordby kirke.

I tillegg lånte kommunen kr 250 000, slik at vi hadde kr 850 000 til dette prosjektet som ble gjennomført høsten 2009. Restmidler ca kr 21.000.

I 2010 brukte fellesrådet de 150.000 til å finansiere betydelige og pålagte utbedringer på de elektriske anleggene i alle kirkene, dertil måtte det tas kr 40.000 av ledige lønnsmidler. Og kr 90.000 av overskuddet fra 2009 til å dekke montering av nye brannalarmsentraler i Nordby og Kroer kirker.

I 2011 er de 150.000 gått til helt nødvendig maling av Nordby kirke og bårehus. Dertil blir det tatt ca kr 135.000 av kirkens reservefond for å dekke alle utgifter til maleprosjektet.

Råteskader som er avslørt i bårehusets bunnsvill vil også kreve noen titusen til utbedring i høst.

For 2012 – 2013 skal kr 150.000 avsettes på fond til innvendig oppussing av Ås kirke før 2017.

INVESTERINGER

Det finnes ingen vedtatte investeringer for kirken i planperioden.

Det må nå budsjetteres med ca kr 80.000 til arkeologiske utgravinger ved Nordby kirkegård høsten 2014, samt kr 80.000 til planlegging/anbud. Dertil vil det koste ca kr 550.000 til erverv av et areal på 7 dekar i 2015. Og det må avsettes 3,5 mill + mva til gjennomføring av kirkegårds-utvidelsen i årene 2015/2016.

Ny investeringsplan utenom rammene (tall i 1000 kr):

	2012	2013	2014	2015	2016
Ås kirke, ringemaskiner +lukeåpner					ca 350
Nordby, ringemaskiner					ca 250
Nordby kirkegårdsutvidelse, utgraving/planer/erverv/fullførelse			ca kr 80 ca kr 80	ca 550 ca 2.200	ca 2.200
Kroer kirke, rullestolrampe		ca 250			
Nordby kirke, rullestolrampe (oppfylling)	ca 150				
Kroer kirkegård, nytt gjerde				ca 100	

FORELØPIGE ØKONOMISKE RAMMER TIL DRIFT - MULIGHETER TIL INNTEKTSØKNINGER

Ås kirkelige fellesråd er tildelt et rammetilskudd på kr 6 032 000 samt kr 300.000 som tjenesteyting. Dette tilsvarer 2011-nivå. Virkningen av lønnsoppgjøret pr 1.05.11 vil komme som tillegg, kr 126.000, samt økning i pensjonsutgiftene med kr 105.000.

Samtidig sier rådmannen at Ås kommune fortsatt vil ha store økonomiske utfordringer, og det er ikke satt av en pott til nye tiltak for 2012. Eventuelle nye tiltak må enhetene eventuelt foreslå dekket gjennom omprioriteringer innenfor egen ramme.

Følgende inntektsøkninger er blitt gjennomført de siste årene:

Økning av kirkegårdsavgiftene er fellestrådets eneste mulighet til å øke sine inntekter utover rammetilskuddet fra kommunen. Nedenfor er vist endringene fra 2007 og 2009.

Nå foreslås det **en ny økning fra 1.januar 2012** slik at vi kan få realistiske budsjettall, særlig når det gjelder strømforbruk, vedlikehold og reparasjoner av maskinparken på kirkegårdene, og for leie av kontorene på Nordby menighetscenter:

	Fra 1.1.07:	Fra 1.1.09:	Fra 1.1.12:
Festeavgift pr grav pr år	150	200	300
Gravlegging utenbygds kiste	5.000	6.000	6.500
Gravlegging utenbygds urne	1.000	1.200	1.300
Oppretting av gravminne, liten	400	500	500
Oppretting av gravminne, stor	600	700	700
Gravstell pr. år inkl. planter	800	1000	1000
Vanning, luking pr. år	400	500	500

Inntektsøkningen vil være avhengig av antall fornyede festeavtaler og antall nye begravelser. Det er følgelig vanskelig å gi et eksakt beløp, men det vil ligge i størrelsesorden kr 150.000.

Sykelønn - bruk av vikarer – vakanser.

Etter innføring av ny kirkelov pr. 1.1.1997 får Ås kirkelige fellesråd som egen virksomhet refundert sykelønn fra Rikstrygdeverket ved sykdom ut over 16 dager.

Erfaringen viser at det i liten grad blir benyttet vikarer ved korttidsfravær blant de kontortilsatte og kirkegårdsarbeiderne. Mye mer blant kateketer og menighetspedagoger. Og vikar må alltid benyttes for organist og kirketjener.

Refundert sykelønn varierer sterkt fra et år til et annet. Så langt har overskuddet - det som ikke nyttes til vikarlønn - gått med til å dekke overforbruk på mange andre budsjettposter på slutten av året (strøm, forsikringer, avgifter, skyss m.m.).

Ved ledighet i stillinger kan det overveies å vente noe med tilsetning for å spare lønnsutgifter, men dette vil alltid være til skade for virksomheten. Erfaring viser tydelig at det tar lang tid å bygge opp igjen et tilbud som tidligere har ligget nede en tid.

Statstilskuddet til fellesrådene.

I forbindelse med innføring av ny kirkelov fra 1997 ble det bevilget 100 millioner til landets fellesråd for å styrke deres administrasjon slik at de ble i stand til å håndtere sine nye og utvidete oppgaver. Ås sin andel var på ca kr 390 000 det første året. Deretter er det blitt gradvis redusert av Stortinget, og fra 2009 er det helt borte.

Fellesrådets innstilling til kommunestyret:

1.a. Fellesrådet oversender dette forslaget til driftsbudsjett for 2012-2015 og ber Ås kommune om en rammeoverføring inkl. kommunal tjenesteyting på kr 6.332.000 + kr 231.000 til lønn og pensjon som følge av det sentrale lønnsoppgjøret pr 1.05.11.
Dette er en videreføring av 2011-nivå.

1.b. Utgiftssiden i budsjettet er svært presset etter flere år med nedskjæringer, mens prisene på varer og tjenester er stigende.
Det foreslås derfor en økning av kirkegårdsavgiftene som vil gi en merinntekt på ca kr 150.000 årlig. Dette benyttes til styrking av budsjettpostene for strøm, reparasjon av maskiner på kirkegårdene, samt kontorleie i Nordby.

2.a. REHABILITERING: Prioriterte tiltak innenfor tildelt ramme på kr 150.000 årlig:
2012 - 2013 avsettes kr 150.000 årlig til innvendig oppussing av Ås kirke.
2014: Etterse og reparere takkonstruksjoner og yttertak på Ås kirke.

2.b. Det bes om at den årlige bevilgning til rehabilitering økes fra kr 150.000 til kr 200.000.
Dette fordi kirken har et etterslep av relativt kostnadskrevenende rehabiliteringsprosjekter det er viktig å få utført.

2.c. INVESTERINGSBEHOV I PERIODEN 2012 – 2017 (utenom tildelt ramme):

2012	Nordby kirke	Rullestolrampe, oppfylling	ca kr 150 000
2013	Kroer kirke	Rullestolrampe	ca kr 250 000
2014	Nordby kirkegård	Arkeologiske utgravinger	ca kr 80 000
2014	Nordby kirkegård	Anbudsdokumenter og planer	ca kr 80 000
2015	Kroer kirkegård	Nytt gjerde	ca kr 100 000
2015	Nordby kirkegård	Erverv av areal, 7 dekar	ca kr 550 000
2015	Nordby kirkegård	Opparbeidelse	ca kr 2,2 mill
2016	Nordby kirkegård	Ferdigstillelse	ca kr 2,2 mill
2016	Ås kirke	Ringemaskiner og lukeåpnere	ca kr 350 000
2016	Nordby kirke	Ringemaskiner	ca kr 250 000
2017	Senterkirke, Vinterbro	Forprosjekt	ca kr 100 000

Vi vil dessuten peke på behovet for en innvendig renovering av Ås kirke til ca kr 2,5 mill, samt et ønskelig påbygg inneholdende lagerrom m.m.

Ås, 30.09.11.

_____
Gerhard Winge, sign.
kirkeverge.

Vedlegg 14: BUDSJETT FOR KONTROLL OG TILSYN 2012

KONTROLLUTVALGET I ÅS KOMMUNE SÆRUTSKRIFT

fra kontrollutvalgets møte den 30. august 2011:

KU-sak 12/11 BUDSJETT FOR KONTROLL OG TILSYN 2012

Sekretariatets innstilling:

1. Ås kommunes utgifter til kontroll og tilsyn for 2012 budsjetteres til kr 1 227 000.
2. Budsjettforslaget oversendes Ås kommunestyre og skal inngå i kommunens budsjett for 2012.

Kontrollutvalgets behandling 30.08.2011:

I møtet ble det pekt på at kommunen abonnerer på bladene "Kommunal rapport" og "Kommunerevisoren" for utvalgets medlemmer. Denne ordningen er svært nyttig og bør videreføres. Ved en forglemmelse er ikke denne posten kommet med i budsjettforslaget og kr 8 000 ble foreslått lagt på budsjettet til dette formålet.

Votering:

Innstillingen, med tillegg av kr 8 000 til abonnement, ble enstemmig vedtatt.

Kontrollutvalgets vedtak 30.08.2011:

1. Ås kommunes utgifter til kontroll og tilsyn for 2012 budsjetteres til kr 1 235 000.
2. Budsjettforslaget oversendes Ås kommunestyre og skal inngå i kommunens budsjett for 2012.

Ås, den 6. september 2011

Jan T. Løkken
sekretær

Vedlegg: KU-sak 12/11

KU-sak 12/11

BUDSJETT FOR KONTROLL OG TILSYN 2012

Sekretariatets innstilling:

- 1 Ås kommunes utgifter til kontroll og tilsyn for 2012 budsjetteres til kr 1 227 000.
- 2 Budsjettforslaget oversendes Ås kommunestyre og skal inngå i kommunens budsjett for 2012.

Avgjørelsesmyndighet:

Kommunestyret

Behandlingsrekkefølge:

Kontrollutvalget
Kommunestyret

Vedlegg som følger saken trykt:

FIKS budsjett for 2012 og økonomiplan for 2012 - 2015

SAKSUTREDNING:

Kontrollutvalget skal innstille om budsjett for kontroll og tilsyn i kommunen, jf. forskrift om kontrollutvalg §18: ” *Kontrollutvalget utarbeider forslag til budsjett for kontroll- og tilsynsarbeidet i kommunen eller fylkeskommunen. Kontrollutvalgets forslag til budsjetttramme for kontroll- og revisjonsarbeidet skal følge formannskapet/kommunerådets eller fylkesutvalgets/fylkesrådets innstilling til kommunestyret eller fylkestinget. Der kommunen eller fylkeskommunen har en egen revisjon avgir revisjonen innstilling til kontrollutvalget om budsjett for revisjonen*”

Forslaget skal inneholde budsjetterte utgifter til revisjonen, sekretærfunksjonen og direkte utgifter til kontrollutvalget.

Kostnader til revisjon

I budsjettforslaget fra styret for FDR foreslås ett nytt ett årsverk innen forvaltningsrevisjon i 2012. Revisjonen får etter dette til sammen 9,5 årsverk til disposisjon, fordelt på 6,3 årsverk til regnskapsrevisjon og 3,2 årsverk til forvaltningsrevisjon. I perioder med stor belastning innen regnskap, kan det bli aktuelt å bruke forvaltningsrevisjonskapasitet inn mot dette området. Den økte satsingen kommer på bakgrunn av et ønske fra kontrollutvalgene om å få gjennomført flere forvaltningsrevisjoner pr. år i hver kommune, jf. utvalgssak 7/11. Det er parallelt i gang en prosess med fornyelse av vedtektene/overgang til selskapsavtale, jf. utvalgssak 10/11. I forslaget til selskapsavtale foreslås det å gjøre omfanget av forvaltningsrevisjon noe mer avhengig av innbyggertallet i hver kommune. Vi antar kontrollutvalgene vil få et endelig forslag til selskapsavtale på høring senere i høst, før kommunestyrene behandler forslaget. I dagens vedtekter har hver kommune bare rett til å få gjennomført bare et forvaltningsrevisjonsprosjekt innenfor det ordinære budsjettet. Når kapasiteten i FDR blir utvidet, forutsetter vi at denne begrensningen ikke lenger blir gjort gjeldende.

Revisjonens budsjettforslag er, samsvar med revisjonens vedtekter, § 8.6, er drøftet i det årlige dialogmøtet med ordførerne den 16. juni.

Budsjetterte driftsutgifter for FDR beløper seg til kr 7 665 000,-. Av inntektene er kr 925 000,- budsjettert fra andre enn eierkommunene. Netto beløp til fordeling mellom de seks deltakerkommunene blir kr 6 740 000,-. Dette beløpet fordeles på deltakerkommunene i forhold til innbyggertall. Ås kommunes andel av kostnadene for 2012 blir etter dette **Kr 998 000,-**.

Kostnader til sekretariatet

FIKS forbereder og følger opp kontrollutvalgets møter, har sekretæransvaret og utreder saker. Sekretariatet tar også hånd om selskapskontrollen for kommunene. Sju kommuner deltar i FIKS og sekretariatet har 1 ½ årsverk. Sekretariatets driftsutgifter fordeles med et likt basistilskudd på hver kommune for 50% av driftskostnadene og de resterende 50% av driftskostnadene fordeles etter folketall. Det framgår av det vedlagte budsjett for FIKS for 2012 at de samlede driftsutgiftene er beregnet til kr 1 313 000,-.

Ås kommunes andel av kostnadene til sekretariatsfunksjonen for 2012 settes til **kr 180 000,-**.

Kontrollutvalgets egne kostnader

Budsjettforslaget for baserer seg på at utvalget skal ha 8 møter, inkludert ett møte i faglig forum for kontrollutvalga i Follo. Som i tidligere år foreslås at utvalgets medlemmer gis mulighet til å delta på den årlige landskonferansen for kontrollutvalg

Kommunens reglement setter rammene for godtgjørelsen til utvalget. Lederen skal ha en godtgjørelse tilsvarende 3% av ordførerens godtgjørelse. I tillegg skal lederen ha møtegodtgjørelse. Møtegodtgjørelsene for medlemmene utgjør 0,1% av ordførerens godtgjørelse. Beregningene ta utgangspunkt i at ordførerens lønn er kr 800 000,-.

Budsjett kontrollutvalgets egne utgifter 2012	
Leder	24 000
utvalgsmedlemmer	32 000
Arbeidsgiveravgift	8 000
Kurs	30 000
Andre driftsutgifter (bl.a. servering)	5 000
Sum	99 000

Eksklusive honorarer er de budsjetterte utgiftene kr 35 000.

Kr 99 000 budsjetteres for utvalgets egne kostnader.

Oppsummering

Budsjett for 2012 og for tre foregående år.

	2009	2010	2011	2012
Kommunerevisor	858 000	403 000		
Follo distriktsrevisjon		862 733	910 000	998 000
Sekretariatsbistand	177 250	180 000	150 000	180 000
Kontrollutvalgets egne utgift	25 000	40 000	65 000	99 000
Sum	1 060 250	1 485 733	1125000	1 277 000

Pga. tilskudd fra fondsmidler ble kommunenes refusjon til FIKS redusert fra 2010 til 2011. Kontrollutvalgets egne utgifter fram til 2011 er ekskl. honorar. Utvalgets egne utgifter er ekstra store i 2011 pga. oppstartskonferansen for alle kontrollutvalgene i Follo.